

Inżynier Stefan Mierzejewski

ZJAZD W URLACH

R. 1905

Rozłam i zmiana orientacji wśród ogółu młodzieży, która wystąpiła do walki o szkołę polską pod hasłem narodowym i prowadzona była w początkach wystąpienia przez organizacje bardzo blisko Narodowej Demokracji stojące, daje się i na gruncie Siedleckim, w związku z ogólną sytuacją polityczną w Rosji i Królestwie, coraz wyraźniej odczuwać.

W łonie komitetu strajkowego zaczynają coraz wyraźniej kielkować dążenia do wyzwolenia się z pod kierownictwa dawnych prowodyrów warszawskich, coraz odważniej odzywają się głosy krytyki dyrektyw, nadsyłanych z Warszawy, i zaczyna się objawiać dążenie do stworzenia własnego programu, opartego na znacznie szerszych podstawach niż pierwotnie zapoczątkowana walka o szkołę polską.

Młodzież, wyzwalając się z pod wpływów i kierownictwa, nadsyłanego jej w dyktatorski, a tajemniczy sposób ze Stolicy, szuka zetknięcia ze sferami, które do tego czasu na gruncie Siedleckim żadnego prawie wpływu nie posiadały, stara się porozumiewać i zapoznać z kołami przodującymi ruchowi strajkowemu w innych miastach prowincjonalnych: w Białej, Lublinie i Radomiu, chce dotrzeć do źródła samej akcji strajkowej, wysyłając delegatów do Warszawy.

Miałem zaszczyt, jako delegat komitetu strajkowego w Siedlcach, wyjeżdżać do Lublina, gdzie mnie uderzył już bardzo radykalny i bardzo odmienny od Siedleckiego nastrój tamtejszych kolegów. Przypominam sobie, chociaż detale, niestety, już wyszły z mojej pamięci, że koledzy

z Lublina, oprowadzając mnie po mieście, pokazywali w więzieniu okna celek, w których osadzonych było sporo uczni gimnazjalnych. Były to ofiary nie tyle akcji strajkowej, co działalności radykalno-politycznej po wybuchu strajku.

W porównaniu do nastroju w Lublinie stosunki siedleckie wydały mi się wprost zaściankowe. Z biegiem jednak czasu prąd radykalno-lewicowy coraz silniej zaczynał i na gruncie siedleckim zyskiwać na sile i stopniowo komitet strajkowy oraz zespół ściślejszy organizacji zaczynał się od swych dawnych kierowników ideowych odsuwać.

Warszawska dyrekcja nie mało miała kłopotu z organizacją Siedlecką. Przysłano specjalnych delegatów, którzy jednak żywiołowego zwrotu na lewo powstrzymać nie byli już w stanie i ostatecznie doszło do zupełnego zerwania stosunków pomiędzy ściślejszą organizacją, a Dyrekcją.

W czasie, kiedy zwrot na lewo w zespole komitetu strajkowego dawał się coraz wyraźniej zauważyć, został zwołany przez ogół młodzieży strajkującej II Zjazd w Warszawie.

Ze względu na bezpieczeństwo i stosunki ówczesne w Warszawie, gdzie rewizje i prześladowania policyjne dawały się coraz bardziej dawać we znaki, delegaci młodzieży szkolnej zostali rozlokowani w letniskach w Urlach pod Warszawą. Organizacje warszawskie miały nie mały kłopot i pracę z rozmieszczeniem sporej gromadki delegatów prowincjonalnych, którzy stawili się w liczbie około 15. Ze szkół warszawskich było też kilkunastu wysłańców, więc na zebraniach zjazdu uczestniczyło około 30 osób. Od samego początku obrad zaczęła się uwydatniać scysja pomiędzy t. zw. narodowcami, a lewymi, walka o zapewnienie sobie większości między delegatami i przeprowadzenie własnego programu.

Pomimo, że siedlecki komitet strajkowy nie wyzwolił się jeszcze w owym czasie z pod wpływów Narodowej Demokracji, a politycznie stał na stanowisku neutralnym, po przyjeździe na zjazd zbliżyłem się do t. zw. lewicy i mocno zasililem jej głosy, reprezentując trzy zakłady naukowe

Komitet strejkowy r. 1905

Antoni Zawadzki, Czesław Tabor, Henryk Mondschein, Sławomir Kaliszek, Stefan Mierzejewski, Stanisław Sikorski, Jan Frankowski, Kazimierz Stein i Franciszek Niewiarowski

(Gimnazjum męskie, Gimnazjum żeńskie i szkołę handlową). Było to wielką i niemiłą niespodzianką dla prowadzących i przedstawicieli kierunku narodowo-demokratycznego na zjeździe w Urlach, gdy, uważając Siedlce i przedstawiciela za swego człowieka i przyznając mu łącznie z lewicą aż trzy głosy, w czasie obrad i głosowania nad wnioskami lewicy, przekonali się o właściwej jego orientacji.

Niestety, po 15 latach z górą zupełnego wycofania się z życia społecznego w kraju przez długoletni pobyt zagranicą, nie jestem w stanie dać tutaj dokładnego sprawozdania z przebiegu zjazdu. Nadmienię jedynie, że obrady trwały około trzech dni i zaraz na początku narodowcy, widząc się w mniejszości, z obrad ogólnych się wycofali. Do uchwał ogólnie przyjętych i obowiązujących nie doszło, tylko rozłam pomiędzy młodzieżą strajkującą jeszcze bardziej się zaostrzył, i wzrosło roznamiętnienie partyjno-polityczne. Do jakiej krańcowości doszło zaślepienie polityczne młodzieży najlepiej może świadczyć moja własna historia.

Z oddanego służbie organizacji Narodowo-Demokratycznej i obdarzonego zaufaniem prowadzących warszawskich członka, a później nawet przewodniczącego organizacji ściślejszej, stałem się zagorzałym Socjal-Demokratą, i przypominam sobie dokładnie, jak łącznie z agitatorom Socjal-Demokratów w Siedlcach organizowałem tamże strajk w składzie Singera.

Jak zwykle, tak i tym razem w równie szybkim tempie, jak rozbijanie się namiętności politycznych, przyszedł okres reakcji, zmęczenia i zubożenia. Będąc w 8-jej klasie w czasie wybuchu strajku, łącznie z kilkoma kolegami z tej samej klasy, postanowiliśmy wycofać się z wiru walk politycznych i, równocześnie ze zorganizowaniem kompletów dla uczniów klas niższych, zajęliśmy się przygotowaniem do matury.

Praca ta coraz bardziej uspokajała nasze rozpolitykowane umysły, odrywając nas od ruchu strajkowego i kierownictwa akcją strajkową.

Lwów, 1920 (Gazeta Podlaska).

Inż. Czesław Tabor

O LIKWIDACJI RUCHU O SZKOŁĘ POLSKĄ W SIEDLCACH W ROKU 1905—6

Przejawy zakończenia przerwy w szkolnictwie uwi-
doczniły się już w parę miesięcy po wybuchu strajku szkół
nietylko u rodziców ale także u młodzieży i u organizacji
kierujących tym ruchem.

Zaczęło krążyć ogólne mniemanie, że najpóźniej po
wakacjach z rozpoczęciem roku 1905/6 szkoły zaczną być
czynne. W czerwcu 1905 r. doszło do Siedlec zawiado-
mienie (p. Toczyski), że w Krakowie organizuje się kursy
wakacyjne dla uczniów przeważnie 8-ej klasy w celu uzy-
skania przez nich jeszcze w tym roku matury. — Kursy te
były faktycznie zorganizowane w Krakowie i zjechali się
tam uczniowie prawie ze wszystkich szkół rosyjskich po 3
do 10 z każdej, ogółem około 200 osób.

Organizowała je Nar. Demokr., prowadzone były bar-
dzo solidnie przez profesorów gimnazjum im. Sobieskiego,
wykłady odbywały się w Muzeum Przemysłu i Handlu
w klasztorze Franciszkańskim; młodzież niezamożna miała
pomoc materjalną i mieszkanie w bursie (ul. Karmelicka
49), nauki szły dobrze, nadzieja była, że wszyscy otrzyma-
ją matury. Pomimo wpływów Narodowej Demokracji
większość okazała się postępową i kiedy w końcu sierpnia
okazało się, że kwestja szkolnictwa w Królestwie nie zo-
stała załatwioną, odbyły się dwa wiece i powzięta uchwała:
wobec tego że strejk w szkołach w Królestwie dalej trwa,
zebrana na kursach młodzież nie może korzystać z wyjątko-
wych przywilejów i zdawać na maturę, natomiast musi wra-

cać do swoich miast i w dalszym ciągu wraz z kolegami pozostałymi bronić szkoły polskiej, tembardziej, że jak się okazało, byli tam przeważnie przeciwnicy komitetów strajkowych.

Nastąpił tam też rozdział, N. D. nie przyłączyła się do powyższej rezolucji i około 30 pozostało do końca i zdało matury — reszta młodzieży rozjechała się.

W Siedlcach z rozpoczęciem roku szkolnego 1905/6 powrót do szkoły rosyjskiej, a szczególnie nowo wstępujących, zaczął się zapowiadać dosyć obficie.

Młodzież zorganizowana przeciwstawiła się temu dosyć energicznie, podsycana przez wpływy postępowców w szczególności P. P. S. Dochodziło do bójek ulicznych z rodzicami, prowadzącymi dzieci do szkoły rosyjskiej, patrole dragonów poturbowały też paru z naszych kolegów.

Dla przeciwstawienia czegoś szkole rosyjskiej, tem energiczniej zajęła się młodzież i rodzice organizowaniem kompletów, które cały rok 1905/6 przetrwały — rezultat był niezły, gdyż do szkoły rosyjskiej uczęszczało zaledwie paru polaków; w roku następnym była otwarta też w dużej mierze staraniem młodzieży prywatna szkoła polska p. Radlińskiego nawet z 8-ą klasą, która liczyła 14 uczni.

Próby utrzymania łączności między szkołami polskimi zaczęły się zaraz po ich powstaniu. Pierwszy ogólny zjazd przedstawicieli wszystkich szkół prywatnych naznaczony był na kwiecień 1907 r.; był dosyć liczny, około 70 osób, lecz już w drugim dniu swoich obrad był aresztowany. Po 10 dniach do 3 tygodni aresztu wszyscy byli wypuszczeni, jednak bez prawa wstępu do jakichkolwiek szkół prywatnych (rozporządzenie Skałona). Uchwał żadnych zjazd nie zdążył powziąć. W następnych latach szkoły polskie wstępowały na coraz normalniejsze tory.

Błonie, 1920 r. (Gazeta Podlaska)

St. Damrosz

PO R. 1905 WŚRÓD MŁODZIEŻY

Strajk szkolny 1905 r., dał nam wreszcie szkołę polską. Entuzjazm i energja stały się wówczas udziałem starszego społeczeństwa, które, jak u nas, stworzyło w śmiesznie krótkim czasie pełne ośmioklasowe gimnazjum podlaskie z programem filologicznym.

Zbyt są bliskie te czasy, aby inóc zapomnieć, jak pracowicie starały się władze rosyjskie utrudniać byt naszej szkole, jak konsekwentnie przeprowadzano akcję niweczenia wszelkich cech, wyróżniających tę szkołę, jako polską, od reszty szkół Imperjum rosyjskiego.

Ale władze szkolne dzielnie broniły zdobytej z wysiłkiem placówki. Pomagała im z zapałem spora gromadka kształconej młodzieży.

Co roku ubywało, wychodząc do wyższych szkół, ze szkoły kilkunastu z tych, co pierwsi opuścili gimnazjum rosyjskie, przechodząc do własnego; a w ten sposób co roku młodzież traciła zastęp energicznych i umiejętnie prowadzących pracę konspiracyjną przewodników. Ale ich zapał i rutyna w spadku przechodziła na młodszych kolegów i dzięki temu nie było luki w pracy kółkowej między rokiem 1906 a 1914.

Hałasu dzisiejszych walk partyjnych i programowych nie słyhać było nazewnątrz tak rozgłośnie, jak dzisiaj. Tem niemniej jednak walki te, równie zacięte, odbywały się tak w organizacjach starszych, jak i młodzieży. Łączyła jednak wszystkie te partje wspólna myśl niepodległościowa i... wspólna groza kozy. Zwalczano się wzajemnie, ale drogą uczciwej polemiki, drogą nienagannej rywalizacji.

W kołach młodzieży siedleckiego polskiego gimnazjum walczone podobnie. Zwycięstwo odniosła organizacja młodzieży narodowej, opartej na programie umiarkowanie zachowawczym i niepodległościowym.

Oczywiście, obszerny, imponujący hasłami i celami program tej organizacji był w nikłej ledwie części wykonywany. Cel główny: „Przygotowanie narodu do zbrojnej walki o niepodległość ojczyzny” był tem niezmiernie odległym słońcem, do którego droga wydawała się nam tak daleka, tak piękna, a zarazem przecie tak prosta... Toż Ikar był tak niedaleko słońca!

Więc konstruowało się skrzydła, warsztatami były oddzielne koła klasowe po kilkunastu uczniów, co tydzień w największej tajemnicy zbierających się u któregoś z kolegów w celu wysłuchania referatu.

Treścią jego były zwykle dzieje Polski, niekiedy literacki motyw, czasem rozwinięcie programu. Poczem prowadzono dyskusję, która rzadko bywała gorętsza, częściej była poprostu uzupełnieniem referatu.

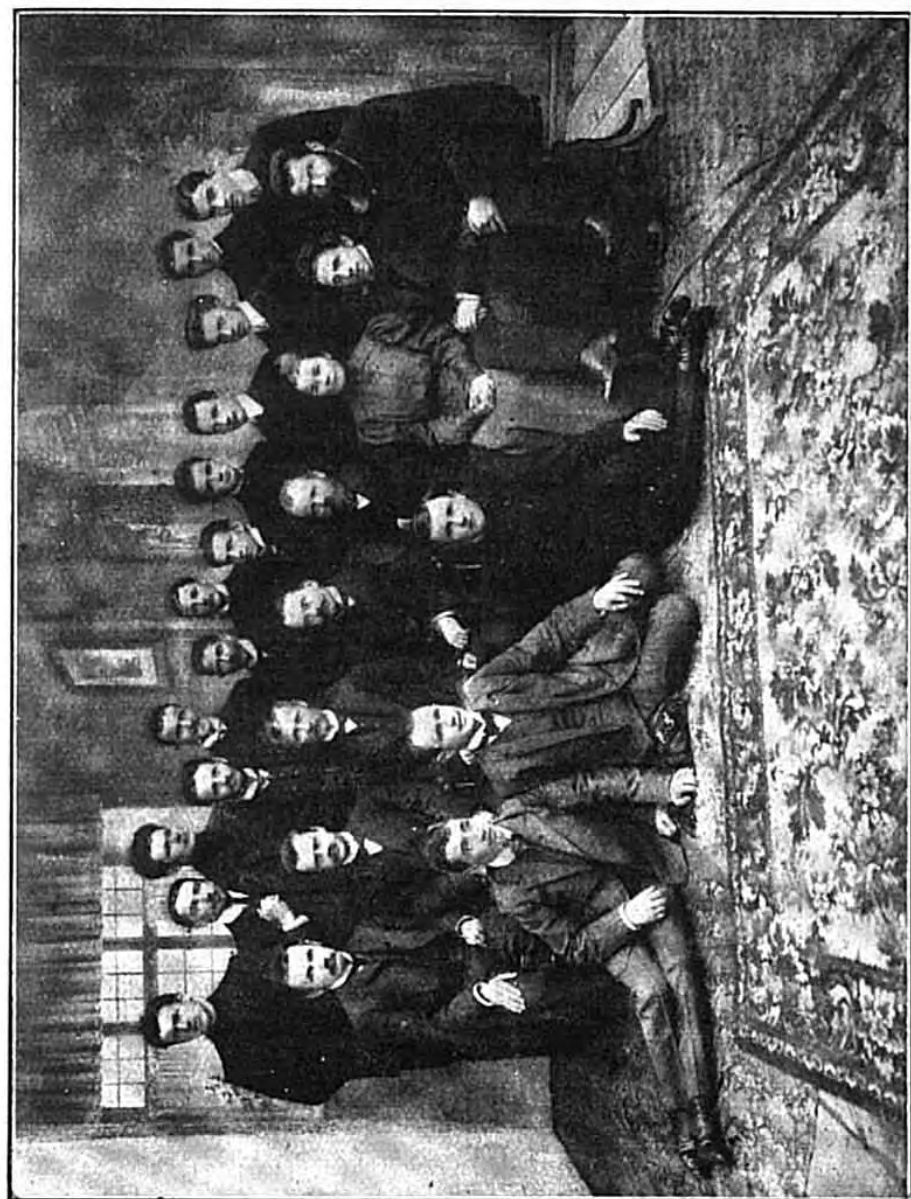
I to wszystko.

Nic więc dziwnego, że rok 1914 był dla kółek... przykrą niespodzianką. Zdawało się, że wszystko robi się, jak potrzeba, że tylko należy cierpliwie czekać sprawdzenia się Mickiewiczowskiej przepowiedni wojny europejskiej, boć wszystko gotowe...

Poza tym dziecinnym, bo nawet nie młodzieńczym sposobem rozumowania czuło się jednak serca, rwące się do czynu, pełne uczucia i miłości idei, przejęte rolą członka podobnej organizacji. Nie można było żadnemu z członków zarzucić braku dobrej woli. Każdy chciałby Polskę stworzyć, polaków uszczęśliwić. Marzenia skromne: No, naprzykład w roli króla polskiego.

Drugą z organizacji, która dała nierównie większe rezultaty swej pracy, było harcerstwo.

Ekspansywnemu temperamentowi młodzieży i to zwłaszcza polskiej, która w krwi i tradycji harce i wojaczkę miała na pierwszym planie, bez porównania bardziej przy-

Peruzzi maturayici Polskiej Szkoły Podlaskiej r. 1907

Bronisław Plotrowski, Franciszek Niewiarowski, Eugeniusz Frankowski, Andrzej Niemirko, Czesław Tabor, Konrad Pachecki, Aleksander Wojdakowski, Witold Sokółski, Sławomir Kaliszek, Stefan Bereza, Zbigniew Ciągłński, Jan Frankowski, Jan Wojski, Nauczyciele: Stefan Zembruski, Piotr Kotłowski, Inspektor Andrzej Dąbrowski, Dyrektor Tadeusz Radliński, Otto Zakrzewski, pani Czesława Bartodziejska, Jarosław Chelmiński, Rudolf Szerękowski, Kłosowski i Stefan Kwietniewski

padły do gustu harce, wycieczki, zbiórki, gonitwy, podział na wojskowe sekcje, plutony, drużyny, musztra, sygnalizowanie chorągiewkami, budowa szałasów, rzemiosła, ćwiczenia zmysłów i tak dalej.

Zochowski, Kamiński i Strauch — oto nazwiska kolejnych drużynowych, którym ani energii, ani umiejętności i pomysłowości odmówić nie można. Przykazania harcerskie były surowo przestrzegane, wpływ harcerzy na otoczenie był dodatni i wybitny, nałógów palenia lub picia alkoholu nie znano prawie wcale.

Wojna przez kilka lat pierwszych niemal kompletnie zahamowała rozwój obu organizacji. W Polsce niepodległej pierwsza wegetuje, jako przeżytek, jako twór nieaktualny, nietwórczy i niepotrzebny zgoła. Harcerstwo ma świetne widoki powodzenia, opiekę władz szkolnych i państwowych, sympatię, poparcie i zrozumienie społeczeństwa — i... również wegetuje.

Brak tu ducha. Brak zapału do idei, brak przejęcia się hasłami tego ruchu.

Ostatnie lata, obfitujące w przeróżne manifestacje, pochody, akademje i obchody rozmiłowały młodzież w efektownych wystąpieniach, w zewnętrznościach. Miniona wojna dała możliwość osobistego uczestniczenia w życiu wojskowym: stąd nie imponuje już młodzieży skromny aparat wojskowy, posiadany przez hufce, — i stąd fatalny wpływ, poniekąd demoralizujący, żołnierzy-kolegów.

Czasy konspiracji — to czasy hasel „czuj — duch” i „czuwaj!”

Czasy dzisiejsze — to czasy „dolce far niente” zaszczytów, tytułów i odznaczeń.

Uwierzmy jednak, że najmłodszy z „fuksów” — jutrzejsi harcerze, znajdą entuzjazm, wiarę i czyste intencje doskonalenia się wszechstronnego, co jest przecie celem ostatecznym harcerstwa.

Uwierzmy, że oni dopiero stworzą wspaniałe, ideowe, pożyteczne i twórcze polskie harcerstwo.

Gazeta Podlaska

1922

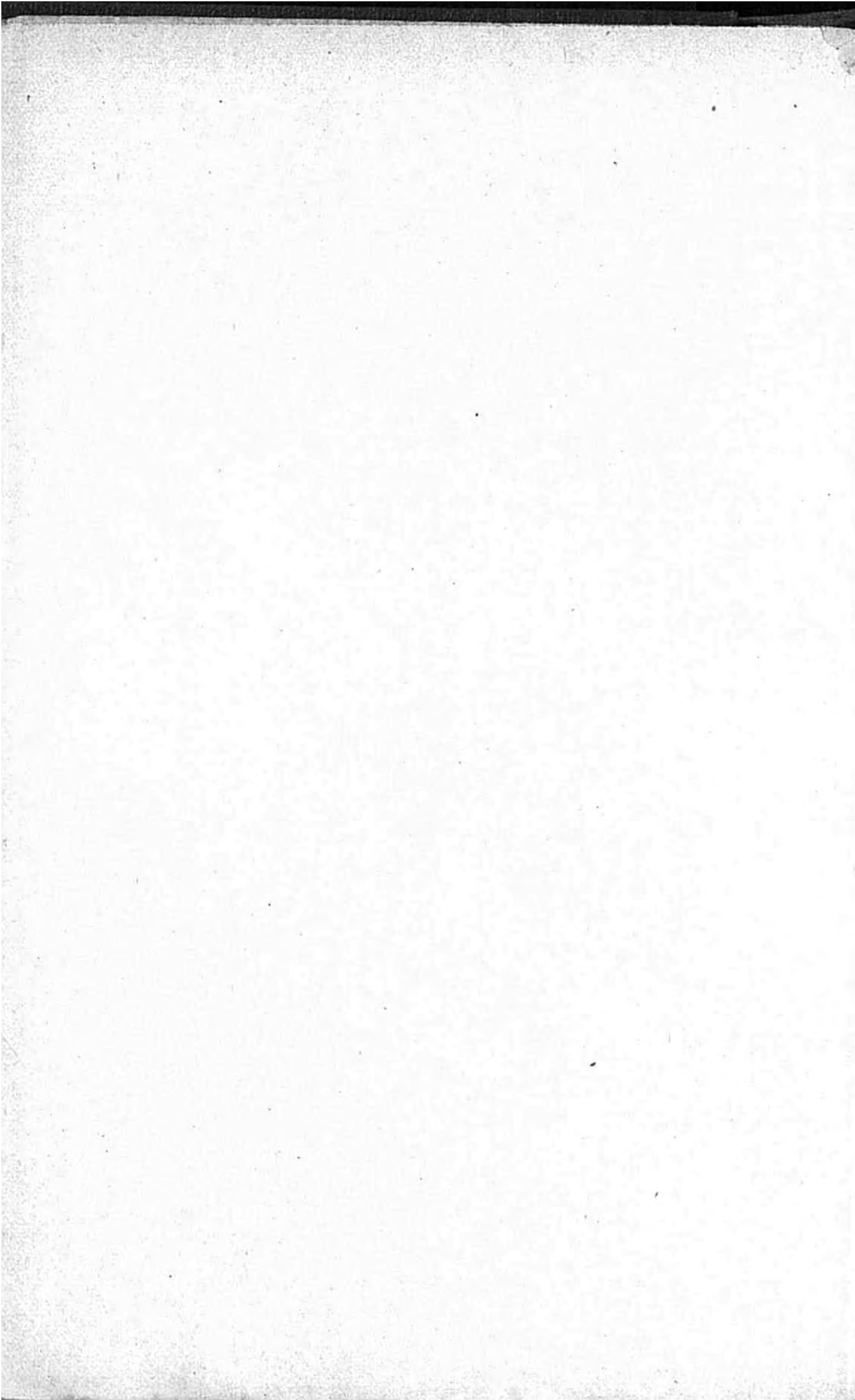
**JASNYM DUCHOM,
POLEGŁYCH w WALKACH
o POLSKĘ
UCZNIOW TEGO
GIMNAZJUM.**

**KU UPAMIĘTNIENIU
ICH CICHEGO BOHATERSTWA
i WIELKIEGO UMIŁOWANIA
OJCZYZNY i WOLNOŚCI**

KAMIEN TEN KŁADZIE

ZJAZD MATURZYSTÓW

1897

IV

CI CO ODESZLI

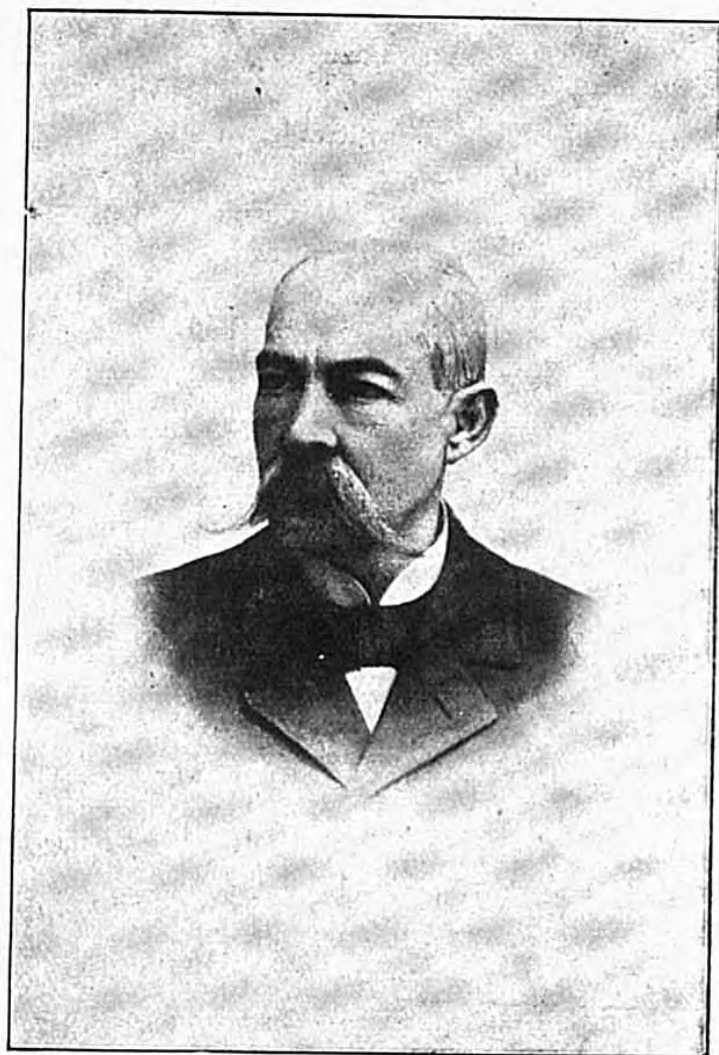
Zanim Gimnazjum Siedleckie zostało zruszczone w roku 1867, posiadało zespół nauczycieli Polaków, którzy przeważnie przybyli do Siedlec w roku 1862 z chwilą reorganizacji 5-cio klasowej szkoły powiatowej na gimnazjum filologiczne w myśl reformy Wielopolskiego. Jak stwierdzają wspomnienia byłych wychowañców, najmiłszą pamięć pozostawił po sobie Ludwik Ostrowski, którego życiorys zamieszczamy na czele życiorysów tych, którzy zanim zaznaczyli się wybitnie w życiu, opuszczali Gimnazjum Siedleckie bez światłych przewodników w następującym okresie zaciętej rusyfikacji.

LUDWIK OSTROWSKI

Ludwik Ostrowski wyszedł ze sfery ziemiańskiej na Podlasiu i pierwotnie, po skończeniu gimnazjum, zamierzał poświęcić się stanowi duchownemu. W tym celu przeszedł cały kurs nauk w Warszawskiej Akademii Duchownej (później przeniesionej do Petersburga). Przed przyjęciem ostatecznych święceń zmienił zamiar, opuścił Akademię i wyjechał do Włoch, by kształcić się w śpiewie. Następnie został zaangażowany do opery drezdeńskiej. Tu widocznie jednakże nie widział wielkiej przyszłości dla siebie, skoro zaraz po zapoczątkowaniu reformy szkolnej Wielopolskiego zgłosił się, prosząc o posadę nauczyciela łaciny i języka niemieckiego. Otrzymał taką posadę w Siedlcach, gdzie do czasów zrusyfikowania gimnazjum nauczał łaciny i śpiewu. Odrazu stał się on ulubieńcem uczniów, był bowiem nie tylko ich nauczycielem, lecz jednocześnie przyjacielem i wychowawcą. Poza godzinami oficjalnymi urządzał wycieczki, dzielił z uczniami zabawy, grywał z nimi w piłkę, wreszcie

zorganizował chór, który śpiewał na mszy uczniowskiej w niedzielę oraz w święta uroczyste. Gdy rząd rosyjski rozpoczął rusyfikację gimnazjum, jednego z pierwszych przeniósł Ostrowskiego do progimnazjum w Pińczowie. Tu powierzono mu nauczanie łaciny i greczyzny. Ponieważ Ostrowski języka greckiego nie posiadał w należytej mierze, zabrał się do nauki tegoż sam i w prędkim czasie tak się w nim wyćwiczył, że później mógł wykładać nawet w klasach wyższych. Po kilku latach przeniesiono Ostrowskiego do Marjampola w gubernji Suwalskiej. Zetknąwszy się tu z młodzieżą litewską, którą rząd rosyjski starał się urabiać w duchu swoim, Ostrowski zajął się nią z całym zapałem, na jaki ówczesne stosunki pozwalały. Uzyskawszy pozwolenie urządzenia chóru, starał się tą drogą zbliżyć bezpośrednio do uczniów i wpływać na nich. Rząd rosyjski dla przyciągnięcia Litwinów ku sobie, starał się otaczać ich opieką materialną. Urządzono specjalne stypendja litewskie w Uniwersytecie Moskiewskim i tam ściągano na dalsze kształcenie maturzystów. Ostrowski namawia kończących gimnazjum na wyjazd do Uniwersytetu Warszawskiego, stara się im pomagać w miarę możliwości, utrzymuje stosunki z tymi, którzy gimnazjum już ukończyli. Gdy około 1880 r. przeniesiono Ostrowskiego do Warszawy (do III gimnazjum), nie przerywa on swej działalności na Litwie. Stara się on w dalszym ciągu kończących gimnazjum ściągać do Warszawy; tu skupia ich w domu swoim, opiekuje się nimi, stara się dla nich o korepetycje, które dają im tu możliwość utrzymania się. Trwało to lat kilka, t. j. do czasu, gdy, zagrożony ślepotą, źle przytem widziany przez Apuchtina, musiał O. stanowisko nauczyciela gimnazjalnego opuścić. Nie wysłużywszy całej emerytury, nie mając żadnych innych funduszków, znalazł się O. w dość trudnej sytuacji. Wobec tego, pomimo podeszłego wieku i słabego zdrowia, przyjmuje O. zaofiarowaną mu posadę inspektora w Osadzie dla małoletnich przestępców w Studzieńcu. Tu, pomimo ciężkich warunków pracy, z całym zapałem oddaje się nowemu zajęciu. Jak zwykle, organizuje chór, układa śpiew

specjalny dla swych uczniów, a przedewszystkiem stara się w wychowancach rozniecić uczucie miłości do kraju, do społeczeństwa, w którym zblądzili. Wychowañcy otaczali go czcią i miłością. Ci, co po odcierpieniu kary zakład opuścili, stale utrzymywali stosunki ze swym dyrektorem. Zawsze, nawet wówczas, gdy go ostatecznie powaliła choroba, z której wstać już nie miał, O. interesował się nimi. Nieraz udawali się oni do niego po radę, po pomoc lub przynajmniej, by się dowiedzieć, jaki jest stan jego zdrowia. Pracując w najcięższych warunkach, zdołał jednakże dobrze zasłużyć się krajowi ten skromny a tak wyjątkowo użyteczny pracownik.

KLEMENS JUNOSZA SZANIAWSKI
(1849 — 1898)

Klemens Junosza Szaniawski urodził się w Lublinie 23 listopada 1849 r.

Małym dzieckiem będąc, stracił matkę (Leontynę z Brodowskich), która zmarła w 23 roku życia podczas ciężkiej epidemii cholery w Lublinie. W kilka lat po niej zmarł ojciec, Władysław, prokurator sądu lubelskiego.

Tak wcześnie osierocony, znalazł się Klemens Junosza

Szaniawski w ciężkiej sytuacji materialnej, gdyż rodzice nie zostawili majątku.

Kształcił się początkowo w konwiktach O.O. Pijarów w Łukowie, a następnie w gimnazjum w Siedlcach tylko dzięki temu, że mógł korzystać ze stypendjum biskupa Felicjana Szaniawskiego, które pozwoliło mu opłacać naukę i utrzymywać się w ciągu roku szkolnego. Najgorzej było jednak z wakacjami, bo nie zawsze mógł zdobyć pracę zarobkową i środki do utrzymania się podczas letnich miesięcy.

Zniechęcony tą walką o byt, porzucił na siedmiu klasach, porzucił gimnazjum i wstąpił do izby kontroli w Lublinie na skromną posadę. Później, ożeniwszy się w Lublinie 3. II. 1875 r. z Karoliną Piasecką, córką rejenta, postarał się o przeniesienie do Warszawy, gdzie osiadł na stałe.

Mając wrodzony pociąg do pióra, poszedł za radą serdecznego przyjaciela i kolegi ś. p. Aleksandra Głowackiego (Bolesława Prusa) i oddał się całkowicie literaturze, porzuciwszy pracę biurową.

Pierwsze utwory Klemensa Junoszy pojawiły się w „Kolcach” 1875 r., a niebawem objął on stanowisko sekretarza w wydawanym podówczas przez Zygmunta Sarnieckiego codziennym „Echu”. Jednocześnie ukazały się na scenach wesołe krotkowile Junoszy „Mecenas chłopski” i „Dziatwa Syreny”.

Po zwinięciu „Echa” Klemens Junosza Szaniawski pracował długie lata w „Wieku”, był redaktorem „Wędrowca” i „Biblioteki dzieł wyborowych”, zasilając stale humorystyką „Kurjer Świąteczny” i „Muchę”, oraz dał na scenę znów kilka sztuk — „Wyścig dystansowy”, „Baby”, „Na chlebie u dzieci” i t. d.

Nadto napisał mnóstwo nowel i powieści, a jako pisarz bardzo płodny zostawił po sobie przeszło pięćdziesiąt tomów, nie licząc codziennej pracy dziennikarskiej.

Utwory Junoszy zyskały sobie odrazu wzięcie, były bowiem pełne prawdziwie polskiego humoru i znakomicie charakteryzowały naszą szlachtę, chłopów i żydów; świat ten znał

autor przewybornie i oddawał go z fotograficzną dokładnością.

W lutym 1898 zachorował nagle na suchoty galopujące, którym, zdaniem lekarza, uległ wskutek przepracowania i zmarł 22 marca tegoż roku. Przed zgonem prosił, aby go pochowano w Lublinie przy grobie matki.

Na wieść o tem zorganizował się w ojczystem mieście Junoszy komitet obywatelski, który pochował kosztem miasta zgasłego pisarza, urządzając mu pogrzeb najwspanialszy, na jaki tylko społeczeństwo przy ówczesnym ucisku moskiewskim zdobyć się mogło.

Na mogile stoi grobowiec, kompozycji art. rzeźbiarza Pyrowicza, z biustem zmarłego przedwcześnie powieściopisarza.

ADAM SZYMAŃSKI
(1852 — 1916)

Adam Szymański urodził się dn. 16 lipca 1852 r. we wsi Hruszniewie na Podlasiu, gdzie ojciec jego, Jan był wówczas kasjerem w wielkich dobrach Szydłowskich.

Tak ojciec jak i matka, Józefa z Remiszewskich pochodzili z drobnej szlachty podlaskiej. Dziad Adama przybył na Podlasie z Małopolski — z pod Krakowa, skąd jako młodzieniec wraz ze swym przyjacielem, Jakubowskim uciekł do wojska księcia Józefa.

Pierwsze lata dziecinne Adama upłynęły na wsi, w Hruszniewie. Ojciec jego był człowiekiem wielkiego rozumu i wiedzy; miał zostać księdzem, ale przed samem

ukończeniem seminarjum w Janowie wskutek zbyt niezależnych poglądów zmuszony był je opuścić. Sam udzielał synowi pierwszych nauk, zwłaszcza na długich przechadzkach zaznajamiał go z przyrodą.

W domu było dużo książek, które mały chłopiec chciwie pochłaniał. Na nauki początkowe odwiózł Adam ojciec do szkoły O. O. Reformatów w Węgrowie i tam chłopiec zasiadł na tej samej ławie, na której siedział jego ojciec; pokazał on synowi inicjały swe, wycięte przed laty na tej ławie. W r. 1863 odwiózł syna do gimnazjum w Siedlcach. Trzeba było wykazać się pewną znajomością łaciny. Egzaminował sam stary rektor, Palicki, zwany „Kościannym dziadkiem” — „A powiedz mi, mój synu, zwrócił się rektor do malca, jak będzie po łacinie: bylibyśmy byli byli? — fuissemus — brzmiała odpowiedź. Rektor ucieszył się odpowiedzią, chłopca ucałował i zapytał się: a któż cię tak nauczył łaciny? — Ojciec. — Na tem skończył się egzamin, a ojciec był uszczęśliwiony.

W kwietniu 64 r. zmarł ojciec. Brał on żywy udział w powstaniu w organizacji cywilnej, przechowywał ukrywających się lub uciekających powstańców i ratował ich niejednokrotnie w ciężkich sytuacjach. Po śmierci ojca, który oddał na rzecz powstania wszystkie swe oszczędności, rodzina znalazła się w trudnem położeniu, które z biegiem czasu pogorszało się stale. Od klasy V musiał Adam utrzymywać się lekcjami jako korepetytor. O ile gimnazjum polskie pozostawiło najlepsze wspomnienia — szczególnie rektor Palicki choć bardzo surowy, o tyle po reformie w r. 1865, gdy jednego dnia zamieniono dotychczasowe ciało profesorskie na nowe, czysto rosyjskie — nauka stała się wielkim ciężarem, gdyż odrazu mocno i jaskrawo zabarwiona została polityką „obrusienja”. I choć Adam dawał sobie łatwiej radę z językiem rosyjskim, niż większość kolegów, — narażony był na liczne dokuczliwości i cierpienia. Tak, na lekcji języka rosyjskiego nauczyciel (rusin z Galicji, który przyjął prawosławie) kazał czytać głośno wiersz rosyjski. Po odczytaniu zapytał się: czy rozumiesz całe piękno utwo-

ru? — tak — a na to „pedagog”: panimajesz, ty, dieriewol!”
(rozumiesz, ty, drzewo!)

Należy zaznaczyć, że wśród tej zgrai „obrusiteli” było paru ludzi lepszych, o poglądach szerszych, którzy dobre pozostawili wspomnienie, ale były to wyjątki; zmuszone kryć się ze swą ideowością nieurzędową.

Poczynając od kl. V, w której był dwa lata, zaczął Adam coraz więcej pracować nad sobą, czytając bardzo dużo (czytał niezwykle prędko). Już wtedy stał się gorącym wielbicielem Mickiewicza i z „Panem Tadeuszem” pod pachą chodził do kolegów, chodził na stancje uczniowskie i czytał całe rozdziały, zachęcając swych słuchaczy do poznania zakazanego arcydzieła. Już w gimnazjum myśl jego skierowała się ku zagadnieniom głębszym — narodowym i społecznym. Pod wpływem m. i. lektury dzieła Montesjusza „Duch praw”, gdy był w klasie VII umieścił w wypracowaniu szkolnem następujące zdanie: „Wiek XVIII był podzwonnem pogrzebowem dla tronów i królestw”. Tak rewolucyjne zdanie przeraziło nauczyciela. Wypracowanie przekazał dyrektorowi, ten złożył raport... gubernatorowi, który zadecydował ręką własną: „zciąć z jakiegokolwiek przedmiotu”. Sprawa poszła na radę pedagogiczną i nauczyciel języka greckiego podjął się misji chirurgicznej. Uprowadził o tem delikwenta jeden z nauczycieli przyjaźnie doń usposobionych — i Adam nie stawiał się na egzamin — pozostał na drugi rok.

Z pośród kolegów swoich gimnazjalnych z uczuciem serdecznem mówił zawsze o Wojciechu Obuchowskim, ceniał wysoce rozum i lubił Załuskę (został on później księdzem), przyjaźnił się z Hilarym Szymońskim, Józefem Jastrzębskim, Bobowskim. Kolegą jego był Michał Łaski, z którym zadzierzgnęły się potem bliższe stosunki w Petersburgu, gdzie Ł. był nauczycielem języków starożytnych w V gimnazjum. Młodszym kolegą był Henryk Pachulski, później znany kompozytor i profesor konserwatorium muzycznego w Moskwie. Wdzięczny mu był Szymański przez całe życie za to, że gdy po powrocie do kraju z wygnania w r. 1885

niemal wszyscy przyjaciele i znajomi uciekali odeń jak od zapowietrzonego, bojąc się spotkania ze „skompromitowanym politycznym” — Pachulski nie tylko nie udał, że go nie zna lub nie poznaje, ale na ulicy padł w jego objęcia i jednym z pierwszych pytań jego było: Adamie, czy nie trzeba ci jakiej pomocy? — Pachulski zmarł w zupełnym opuszczeniu i osamotnieniu w r. 1917 w Moskwie, pozostawił cenne zbiory do dziejów muzyków i kompozytorów polskich.

W r. 1872 ukończył Szymański gimnazjum siedleckie. Przed samymi egzaminami zmarła matka jego. Po maturze wahał się czas pewien, czy zapisać się na uniwersytet; w owym czasie był korepetytorem w domu p. Kopia, który, ceniąc wysoko zdolności i charakter Szymańskiego, wpłynął w znacznym stopniu na powzięcie przez niego decyzji wstąpienia na uniwersytet. Szymański zapisał się na wydział prawny jako wówczas najbardziej ogólno-kształcący. Przez cały czas pobytu na uniwersytecie utrzymywał się z lekcji, później i z pracy publicystycznej (pisywał w *Opiekunie Domowym*, *Wieku*, *Przeglądzie Tygodniowym*, *Dzienniku Poznańskim*). Przez lat kilka pobierał niewielkie stypendjum uniwersyteckie na rozprawę prawniczą — stypendjum to z własnej inicjatywy wyrobił jeden z profesorów, zainteresowany treścią rozprawy.

Życie młodzieży uniwersyteckiej w Warszawie w owej epoce rozbicia społeczeństwa po powstaniu 63 r. było pod względem politycznym bezbarwne, nijakie. Szymański należał do jednych z pierwszych, którzy życie to zaczęli budzić. Początkowo hołdował zasadom społecznym radykalnym, później szybko przeszedł do kierunku narodowego. Podczas wystawy lwowskiej w r. 1877 wszedł Szymański, jako przedstawiciel kół akademickich w Warszawie w ścisły kontakt z tajną „Konfederacją Narodu Polskiego”, która zamieniła się następnie na zjeździe w Wiedniu w tajny „Rząd Narodowy Polski”. Szymański na żądanie zjazdu, wyrażone przez Kornela Ujejskiego, napisał „Odezwę do Narodu”, wydrukowaną w Ge-

Stoczkiem Łukowskim, następnie w 1875 r. w Korytnicy w powiecie Węgrowskim, skąd w r. 1902, będąc już poważnie chorym, przenosi się do Łazisk w pow. Mińskim Mazowieckim.

Gospodarstwo prowadził wzorowo, studjując jednocześnie specjalnie kwestję uprawy kartofli, prowadząc m. i. przez lat dwadzieścia kilka b. ściśle pólka doświadczalne i próbując różnych metod uprawy, nawożenia etc. — Wynikiem tych wieloletnich badań, oprócz pomniejszych prac, ogłaszanych w pismach rolniczych i broszurach, jest obszernie, wyczerpujące dzieło „Uprawa kartofli” (Warszawa 1899) Zbudował też model kartoflarki, który nie został sfinansowany, ale jak się już po śmierci ś. p. Łuniewskiego okazało, znane amerykańskie kartofelki, będące w użyciu, oparto na tej samej zasadzie — natomiast nowy typ obsypnika do kartofli z ruchomymi skrzydełkami, jego wynalazku, wyrobiany był w dużych ilościach w jednej z fabryk warszawskich, oraz u Zdrojkowskiego w Siedlcach. Kulturę majątku podniósł znacznie, wnosząc do każdej zamierzonej pracy zapał, umiejętne przygotowanie i wytrwałość — tak np. sam wykonał irygację kilkunastu włók łąk w Korytnicy i t. p.

Zajmował się też archeologją, a owocem tych prac jest kilka rozpraw, pomieszczonych bądź w „Pamiętniku fizjograficznym”, bądź w „Wiadomościach archeologicznych”. Z prac wydanych oddzielnie wspomnę „Cmentarzyska starożytne” w Polsce (1882), „Starożytne żarna w Polsce” (1883) — oraz „Brzezi i dolina rzeki Liwca” (1881), „Znaczenie łubinu w rolnictwie u starożytnych Rzymian” (1887), „Drobna szlachta”, przyczynek do poglądu na stan ekonomiczny i potrzeby małej własności ziemskiej w Królestwie Polskiem” (1892), „Rolnictwo i hodowla zwierząt u starożytnych Rzymian” (1900), „Socha litewska a podlaska” (1899), „Brona podlaska” (1901), „Jak uprawiać kartofle” — dla włościan — wydane przez Kasę Mianowskiego. Oprócz tego drukował wiele rozpraw naukowych i artykułów oraz korespondencje z dziedziny rolnictwa i społecznej w „Gazecie Rolniczej”, „Wieku”, „Słowie”, „Kraju”, „Pa-

miętniku fizjograficznym" i innych. Artykuły w „Słowniku Geograficznym”, podpisane T. Ł. są jego pióra — mnóstwo artykułów i korespondencji w pismach — bez podpisu.

Zgromadził materiały do monografji pow. Węgrowskiego, ale nie zdążył już ich w całości opracować.

Był członkiem komitetu redakcyjnego „Encyklopedji rolniczej” od r. 1887, gdzie też są jego artykuły — członkiem komitetu stypendjalnego dla studentów uniwersytetu warszawskiego im. ś. p. Franciszka Kamińskiego od r. 1888 i przekazał na ten cel 5000 rb. z ubezpieczenia na życie — delegatem taksowym T. R. Z. — sędzią gminnym z wyborów przez kilka kadencji. Za płodną działalność na polu rolnictwa i literatury został w r. 1887 wybrany członkiem korespondentem „Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk” i mianowany korespondentem departamentu (1883), później ministerjum rolnictwa w Petersburgu w r. 1894. Brał czynny udział w wielu wystawach rolniczych, gdzie otrzymał liczne odznaczenia, medale, dyplomy — w zjazdach rolniczych i innych, organizowaniu placówek kulturalnych, we wszelkich poczynaniach, mających dobro ogólne na celu; nie szczędził czasu i pracy, służąc zawsze chętnie radą i pomocą; był zdania, że „dobry rolnik 2 ziarna siać powinien: jedno w łonie matki ziemi, by plon obfity wydała — drugie w serca współbraci”, to też garnęli się do niego włościanie i drobna szlachta okoliczna, tłumnie jeszcze go nawiedzając w Łaziskach po opuszczeniu Korytnicy, żeby zasięgnąć rady w sprawach tak swoich osobistych, jak związanych z ówczesnem położeniem Polski. Pracował bez wytchnienia, nie pozwalając sobie na odpoczynek, to też serce przepracowane bić przestało d. 18. IV. 1905 r. — zawczasie — po długiej i ciężkiej chorobie, gdy dla Polski, którą tak ukochał i w której zmartwychwstanie niezłomnie wierzył — zaczął wschodzić świt...

ANASTAZY TOMASZ SAWICKI
(1847 — 1908)

Urodził się 1847 r. w Krynicy, powiat Janowski, dawna gub. Siedlecka. Ukończył progimnazjum w Białej Podlaskiej, poczem przeszedł do 5-ej klasy w gimnazjum Siedleckim, po ukończeniu którego zapisał się w 1866 r. na wydział lekarski w Warszawskiej Szkole Głównej. Ukończył ją po przemianowaniu na Uniwersytet Warszawski w r. 1871. Następnie był 3 lata asystentem etatowym przy prof. Andrejewie w klinice terapeutycznej szpitalnej, poczem zdał egzamin na doktora medycyny. Po krótkotrwałej praktyce w Białej Podlaskiej osiadł w r. 1875 w Siedlcach, gdzie zajmował się praktyką lekarską do śmierci w r. 1908. W ciągu ostatnich lat życia pełnił obowiązek lekarza więziennego i lekarza miejskiego.

Ogłosił drukiem: Przyczynek do nauki o przemianie materji. *Gazeta Lekarska*. 1870. (Praca doświadczalna

z pracowni fizjologicznej). Wynik rozbioru wody studziennej w m. Siedlcach. Zdrowie. 1893.

Będąc już człowiekiem starszym, jeździł do Moskwy na kursa bakterjologiczne i pracował tam jako student. Poza ładną biblioteką specjalną, urządził sobie laboratorium mikroskopowe, co naówczas było w Siedlcach wielką nowością.

Posadę lekarza miejskiego objął w nadziei, że uda się coś zrobić dla podniesienia opłakanych warunków sanitarnych Siedlec i w tym celu zajął się przedewszystkiem badaniem wody w studniach.

Jak trudną była praca d-ra Sawickiego może zaświadczyć następujące wydarzenie.

Podczas jednej z epidemji cholery, nawiedzających Siedlce, zdołał on przekonać magistrat o konieczności utrzymywania stróżów miejskich, którzyby utrzymywali w porządku ulice i najbrudniejsze podwórka.

Niestety sprawa utknęła w Petersburgu, który dopiero mógł decydować w tej sprawie. Po półtorarocznem oczekiwaniu, gdy już zapomniano o epidemji, nadeszło pismo, iż Siedlcom, jako miastu 3-go rzędu, nie przysługuje prawo utrzymywania stróżów miejskich.

Pomimo tych fatalnych warunków pracy d-r Sawicki nie zniechęcał się i wszelkimi siłami starał się być na poziomie najnowszych zdobyczy medycyny. Łącząc wysoką wiedzę z ujmującym obejściem i łagodnością charakteru, zjednał sobie miłość i wdzięczność pacjentów.

JULIAN GRZEGORZ TOCZYŃSKI
(1850 — 1911)

Urodził się 9 maja 1850 r. w majątku Bachorza na Podlasiu. Początkowe nauki pobierał w miejskiej szkole Hanusza w Siedlcach; tu został przysposobiony do 4-ro klasowej szkoły, która w myśl reformy Wielopolskiego była przekształcona na Gimnazjum.

W 1867 r. kończy Gimnazjum Siedleckie ze srebrnym medalem (złoty dostał syn ówczesnego gubernatora—Gromeka — dzięki stanowisku ojca).

Następnie zapisuje się do Szkoły Głównej w Warszawie; tu, jak również w późniejszym Uniwersytecie Warszawskim, studjuje prawo, co trwa do 1872 r. Ukończywszy w tym roku wydział prawny, wraca do Siedlec, gdzie rozpoczyna praktykę sądową w charakterze aplikanta przy sądzie Okręgowym w Siedlcach. Przez pewien czas jest sekretarzem sądu w Białej Podlaskiej, a następnie zostajeznaczony sędzią śledczym w głąb Rosji do Wyteğry. Przebywa tam jednak tylko rok, poczem powróciwszy do kraju, otwiera, jako adwokat przysięgły, kancelarię przy

Sądzie Okręg. w Siedlcach, którą prowadzi do ostatnich dni swego życia.

Jako jednostka, stojąca wysoko pod względem intelektualnym i trzymająca rękę na pulsie potrzeb społecznych, brał czynny udział w życiu społecznym Siedlec. Piastował przez dłuższy okres czasu godność prezesa jedyne- go dozwolonego podówczas szerszego związku społecznego, jakim było T-wo Dobroczynności; wydatnie wspierał po- czynania budowy nowego kościoła.

Gdy relegowano uczniów z gimnazjum za żądanie nau- ki religii po polsku w r. 1902, stanął na czele komitetu, który zajął się wydalonymi.

W okresie wystąpienia o spolszczenie szkół w roku 1905—6 miał również odwagę cywilną występowania wo- bec władz w obronie tego ruchu. Współdziałał w Komite- cie opieki nad młodzieżą, jednocześnie powołując do ży- cia wspólnie z innymi „Macierz Szkolną”, aby w ten sposób uruchomić prywatne szkoły polskie.

Zmarł w Hamburgu podczas wywczasów w roku 1911; pochowany został w Siedlcach.

STANISŁAW BEREZA
(1850 — 1911)

Urodził się 11 kwietnia 1850 roku w Hrubieszowie. W roku 1862 wstąpił do gimnazjum w Siedlcach, które ukończył w roku 1869. Po ukończeniu wydziału prawnego na uniwersytecie warszawskim ze stopniem kandydata praw w roku 1873, został mianowany przez komisję rządową Sprawiedliwości aplikantem sądowym przy Trybunale Cywilnym w Siedlcach. W roku 1875 mianowany został podpisarzem przy Sądzie Pokoju w Łukowie. W roku 1878 przeszedł do advokatury i osiadł w Siedlcach. Dom jego, gdy się ożenił, stał się środowiskiem życia towarzyskiego, gdzie umiano skierować myśl na tory poważniejsze w owym okresie ogólnego przygnębienia, jakie ogarnęło całe społeczeństwo.

Człowiek nieskazitelnej prawości, przyjmował niegłośny udział w życiu społecznym, nie wysuwając się na czoło, raczej wspierając w miarę środków wszelkie szlachetne poczynanie.

Zmarł dnia 16 czerwca 1911 roku, pozostawiając prócz córki trzech synów, którzy jak i ojciec szkoły średnie ukończyli w Siedlcach.

ANDRZEJ DYŻEWSKI
(1856 — 1920)

Wielką stratę poniosła adwokatura polska, gdy z szeregów jej ubył pracownik nieznużony, prawnik wybitny, człowiek uczciwości nieposzlakowanej, Andrzej Dyżewski, adwokat, zamieszkały i praktykujący w Siedlcach. Urodzony w Białej Podlaskiej w r. 1856, uczęszczał początkowo w tem mieście, a potem w Siedlcach do gimnazjum, po ukończeniu którego udał się na studia prawnicze do Warszawy. Po ukończeniu uniwersytetu i odbyciu obowiązującej praktyki, osiadł w Siedlcach, gdzie stale prowadził kancelarię adwokacką.

Na kilka lat przed wojną został Andrzej Dyżewski obrany prezesem Siedleckiego T-wa Wzajemnego Kredytu, którym przez szereg lat wzorowo kierował, następnie był radcą prawnym tejże instytucji.

Gdy w dobie bojkotu szkoły rosyjskiej społeczeństwo nasze postanowiło otworzyć szkołę polską w Siedlcach, był w gronie członków-założycieli gimnazjum T. Radlińskiego, które przez szereg lat prosperowało świetnie, skupiając najlepsze siły pedagogiczne z Warszawy.

W czasie wojny został prezesem Siedleckiego Oddzia-

łu Rady Opiekuńczej, na którym to stanowisku pracował ponad możność i siły i zdziałał wiele dobrego.

Był także prezesem Siedleckiego Dozoru Szkolnego ostatnimi laty.

Praca, prawda i gorące umiłowanie ojczyzny były treścią jego życia. Wiedzę swą pogłębiał nieustannie. O ile tylko znajdował trochę czasu, oddawał się zgłębianiu dziejów ojczystych oraz filozofji, którą zawsze interesował się bardzo i tylko nawał pracy zawodowej i społecznej stał mu na przeszkodzie, że z dziedziny tej nie pisał. Zaledwie znalazł chwilę na krótkie opracowanie pewnego fragmentu z filozofji polskiej w formie feljetonu.

Zorzę niepodległości Polski witał A. Dyżewski ze łzami w oczach; każdy najmniejszy odruch, przejaw mocy narodu między rokiem 1914—1920, t. j. w okresie najobfitszym w olbrzymie zmiany, odczuwał do głębi. Do stronnictwa politycznego żadnego nie należał, cenił każdy twórczy dla przyszłości Polski bezinteresowny czyn.

Zmarł wkrótce po I zjeździe Siedlczan, w którego kole senjorów zasiadał.

JAN GADOMSKI
(1859 — 1906)

Kula mordercza przecięła pasmo dni człowieka, który stał na jednej z wybitniejszych placówek naszego życia publicznego i zarówno talentem znacznym, jak i pracą wyteżoną, służył krajowi i współziomkom wiernie, oddanie, z pożytkiem.

Dnia 10 października r. 1906 zginął ś. p. Jan Gadomski, redaktor „Gazety Polskiej”.

Urodzony w r. 1859 w Warszawie, z ojca Jakóba i matki Barbary ze Zbierzchowskich, Jan Gadomski kształcił się początkowo w Siedlcach, a następnie w Warszawie, gdzie ukończył gimnazjum realne. Studja wyższe odbywał w Petersburgu i w Krakowie, gdzie na wydziale filozoficznym otrzymał poważne przygotowanie w zakresie nauk literacko-

historycznych, prawnych i społecznych. Wykształcenie to uzupełnił jeszcze podróżami po Francji, Niemczech i Austrii.

Wrodzony temperament pchnął go wcześniej na niwę pracy publicystycznej. Już w r. 1880, a więc jeszcze jako słuchacz uniwersytetu, zaczął Gadomski drukować pierwsze swoje artykuły w krakowskiej „Reformie”, na której czele stał podówczas Tadeusz Romanowicz. Szczerze demokratyczny i głęboko patriotyczny kierunek tego pisma, który obok Romanowicza reprezentowali Adam Asnyk i Mieczysław Pawlikowski, znalazł w Gadomskim gorącego i śmiałego rzecznika. Tam, w otoczeniu ludzi światłych i zdających sobie sprawę z powagi i znaczenia, jakie posiada słowo drukowane, umocnił młody publicysta swoje przekonania i nabrał wiary w budzący się talent własny.

Talent ten w niedługim czasie miał też zabłysnąć nie tylko w dziennikarstwie, ale i w literaturze pięknej.

W kilka lat po powrocie do Warszawy, w r. 1886, nazwisko Gadomskiego stało się głośnie. Było to po konkursie dramatycznym im. Wojciecha Bogusławskiego.

Z konkursu tego wyszedł „Larik” — utwór niewątpliwego talentu i szczerego natchnienia poetyckiego. Pisany podniosłą, pełną ognia, piękną i porywającą prozą, „Larik” pod osłoną alegorii historycznej, osnutej na tle walki starożytnych Celtów z Rzymianami, niósł społeczeństwu polskiemu hasła, które szeroko oddźwiękły w narodzie, szukającym wskazań na ciężką i trudną chwilę dziejową. Poznano odrazu Rzymian i poznano Celtów, a popularność „Larika” była tak duża, że kiedy pomysłowy księgarz ówczesny, ś. p. Teodor Paprocki, rzucił w świat tanie 10-cio groszowe wydanie poematu, cenzura uznała za stosowne i potrzebne zabronić nadal książkowych wydań tego dzieła i nie dopuściła go na scenę.

I nie mogło być inaczej. Słowa Larika, pełne miłości dla ziemi ojczystej, przepojone uwielbieniem wolności, krzepiące nadzieją, smagające bezsilny smutek i zwątpie-

nie — nie mogły brzmieć ze sceny polskiej w okresie największego jej ucisku.

„Święty kawałku wolnej ziemi! — wołał Larik. — Na twoich polach rozwiązane usta do mowy, która z serca płynie. Na twoich polach rozwiązana wola do czynów dobrych, których pragnie dusza. Na twoich polach człowiek tak się czuje, jak ptak w powietrzu, jak ryba w wodzie, jak dzika koza na górskiej wyżynie, jak wszelka czuła istota w żywiole, który przez wolę bogów był jej dany, aby jej słabość wspierał...”

A tymczasem na polach tej ziemi, której poeta niósł przez słowa swego bohatera otuchę — usta były zakneblowane, to, co kryło się w sercu, musiało być ukryte głęboko, wola do dobrych czynów była związana i więzy te były tak mocne, że rychło siłę ich poczuł na sobie pisarz, zrywający się do szerszego i swobodnego lotu.

Umilkł.

Oczekiwano po nim nowych dzieł, nowych objawień natchnienia twórczego, które, zdawało się, że Gadomski posiada w stopniu wiele wróżącym. Być może, że je posiadał, ale nie umiał i nie chciał tamować ich bezpośredniości, nie godził się na dobrowolne zniżenie lotu, na zamknięcie duszy w klatce — więc milczał.

Stanął natomiast do pracy żmudnej, nieopłatnej, codziennej, jako publicysta, w tem przekonaniu, że, idąc za tym pługiem i obsiewając rolę zdrowem ziarnem, będzie miał mniej rozgłosu i sławy, ale więcej świadomości spełnionego obowiązku.

Zaciągnawszy się w poczet współpracowników „Gazety Polskiej”, najpoważniejszego dziennika politycznego w ostatniem ćwierćwieczu, pracował Gadomski w tem piśmie za redakcji Lea i Djonizego Henkiela, pisując przez szereg lat przeglądy polityczne i artykuły krytyczne. Dziennikarstwo pochłonęło go zupełnie.

Nazwisko jego znikło z horyzontu literackiego. Szerszy ogół dowiedział się o Gadomskim ponownie dopiero wówczas, kiedy w r. 1898, po zamknięciu „Gazety Polskiej”

przez władze administracyjne i po rozwiązaniu poprzedniej redakcji, stanął on na czele odnowionego pisma, jako jego wydawca i redaktor.

Tu zaznaczył swoją ruchliwość, przedsiębiorczość i pomysłowość zarówno w kierunku wydawniczym, jak i wewnętrzno-organizacyjnym.

Bezpłatne dodatki książkowe zjednały mu w szybkim czasie znaczną ilość czytelników, a dbałość o utrzymanie gazety nie tylko na dawnym jej poziomie literackim i publicystycznym z czasów Henkiela, Sienkiewicza, Bogusławskiego, Krajewskiego i innych, ale także o rozszerzenie jej wpływów i zainteresowanie ogółu podnoszonemi przez nią kwestjami, w postaci zgrabnie przedsiębranych ankiet, — że wspomniemy konkurs cnoty i bojkot towarów niemieckich — postawiły go w rzędzie najlepszych współczesnych redaktorów polskich.

Działalność Gadomskiego w całym tym okresie z konieczności musiała być ściśle zastosowana do warunków. Ucisk polityczny krępował życie kraju na całym jego obszarze, a przede wszystkim krępował to, co dotyczyło piśmiennictwa. Kleszcze cenzury zaciskały się coraz mocniej, a w walce o myśl wolną wyczerpywały się siły nawet najwytrwalszych bojowników. Dopiero dwa lata ostatnie przyniosły pewne zmiany. Powiał wiatr inny. Osłabiona przez wojnę japońską i zdyskredytowana przez biurokratyczne prądy budowa państwa rosyjskiego zaczęła trzeszczeć i pękać, a przez utworzone w niej szczeliny przedarły się pierwsze promienie słońca lepszej nadziei.

Padły one i na ziemię Polską, wobec czego życie przytłumione i zmartwiałe zaczęło się powoli budzić. Atmosfera stawała się lżejszą, płuca zaczynały nabierać powietrza...

W tej atmosferze można już było mówić „mową, która z serca płynie“, tą mową, którą tak pragnął przemawiać autor „Larika“.

I wtedy to Gadomski stanął poraz drugi przed swoim społeczeństwem i stanął takim, jakim był istotnie — mą-

drym, utalentowanym, miłującym kraj pisarzem i obywatelem.

Udział jego w komisji senatora Kobeki, referat wygłoszony na posiedzeniu tej komisji w sprawie wolności prasy polskiej, gorące przemówienia, jakie wygłosił w obronie słusznych i niezaprzeczonych żądań narodu — zwróciły na niego oczy wszystkich i od tej pory rosło zainteresowanie się tem, co mówi i pisze redaktor „Gazety Polskiej”.

W całym blasku zajaśniał jednak talent Gadomskiego dopiero wówczas, kiedy po dniu 30 października 1905 roku, dreszcz wstrząsający przebiegł Polskę, a prasa pozyskała istotną możność otwartego przemówienia.

Wówczas to na łamach „Gazety Polskiej” ukazał się znamieny artykuł Gadomskiego, rozpoczynający się od słów „Pękły żelazne okowy”.

Artykuł ten był początkiem całego szeregu innych, które odtąd zjawiały się niemal codziennie i coraz lepiej odsłaniały oblicze Gadomskiego jako publicysty.

Był to czujny, ostrożny, przewidujący szermierz idei narodowej.

Stanowisko jego było narodowe i demokratyczne, ale niezależne od stronnictwa, które te dwa hasła ma wypisane na swoim sztandarze.

W polemice ze swymi przeciwnikami politycznymi był Gadomski zawsze kulturalny, zwalczając ideje nie ludzi.

Nieprzyjaciel osłabiającego duszę zwątpienia, szukający oparcia dla swojej nadziei nawet w najdrobniejszych, dodatnich faktach życia codziennego, był Gadomski, jako publicysta, siewcą zdrowych, krzepiących idei, które, nie odrywając się zbyt wysoko od ziemi, wskazywały ludziom ich powszednie, ale ważne i niezbędne do wypełnienia obowiązki.

(Biblioteka Dziel Wyborowych. Warszawa 1907. Nr. 514. Redaktor Zdzisław Dębicki).

Dr. WACŁAW MĘCZKOWSKI
(1862 — 1922)

Urodził się 10 czerwca 1862 r. w Dębku powiatu Łukowskiego. Gimnazjum skończył w Siedlcach w 1881 r. ze złotym medalem, poczem wstąpił na wydział fizyko-matematyczny Uniwersytetu Warszawskiego. W r. 1883 został wydalony z uniwersytetu i z Warszawy z powodu zajęć, jakie miały miejsce z ówczesnym kuratorem okręgu szkolnego warszawskiego, Apuchtinem.

W r. 1885 został urzędnikiem Zarządu drogi żelaznej Dąbrowskiej w Radomiu, biorąc czynny udział w powstałym wówczas tajnym Związku Młodzieży. Przez sześć lat czynił starania o pozwolenie na powrót do Uniwersytetu i wreszcie w r. 1889 uzyskał z wielkim trudem prawo wstąpienia na Wydział lekarski w charakterze wolnego słuchacza, co mu nie przeszkadza być jednym z najczynniejszych członków tajnego T-wa „Łączność”, kierowanego przez Ligę Narodową. W roku 1894 uzyskał dyplom lekarza (cum eximia laude) na Uniwersytecie Warszawskim.

Następnie kształcił się przez rok w Berlinie, gdzie pracował specjalnie nad neurologją pod kierunkiem profesorów Leydena, Mendla, Oppenheima i Goldscheidera.

Po powrocie z Berlina zaczął praktykować w Warszawie, pracując jednocześnie w szpitalu Dzieciątka Jezus, początkowo w charakterze asystenta Dr. K. Chelchowskiego, następnie lekarza miejscowego, od 1907 r. ordynatora, a od 1910 lekarza naczelnego szpitala przy ul. Złotej. Szpital ten postawił na wysokim poziomie przez reorganizację pomocy lekarskiej i obsługi pielęgniarskiej.

W 1916 r. został inspektorem szpitali warszawskich, a w 1917 Naczelnikiem Wydziału Szpitalnictwa, które to stanowisko piastował do śmierci, t. j. do 1922 r.

W tej pracy organizatorskiej potrafił zwalczyć wszelkie trudności, wynikające z braku odwagi i planu działania u władz magistrackich.

Zasługą D-ra Męczkowskiego pozostanie w dziejach szpitalnictwa warszawskiego reforma asystentów, zorganizowanie Rady szpitalnej przy Magistracie, rozszerzenie i przebudowanie szpitali stołecznych, w myśl ostatnich wymagań nauki, o ile na to warunki pozwalały. Dzięki specjalnym studjom, był jednym z najlepszych znawców naszego szpitalnictwa, to też jego prace z tej dziedziny stanowią bardzo ważny przyczynek do historii medycyny w Polsce. Ogłosił drukiem ponadto wiele przyczynków z neurologji. Pozostawił w rękopisie pracę niedokończoną: „Polskie ustawodawstwo szpitalne cywilne i kościelne“.

Dr. W. Męczkowski był nie tylko lekarzem i pracownikiem naukowym: od najwcześniejszej młodości zajmował się pracą społeczno-oświatową, należąc do tajnych, konspiracyjnych organizacji narodowych Związku Młodzieży, Łączności i Ligi Polskiej. Za udział w tych pracach konspiracyjnych był dwukrotnie aresztowany przez władze rosyjskie i więziony raz w Radomiu i dwa razy w Cytadeli Warszawskiej.

W czasie wojny został Dr. W. Męczkowski kierowni-

kiem działu sanitarnego i członkiem Centralnego Komitetu Obywatelskiego, a następnie członkiem Komitetu Obywatelskiego m. Warszawy.

Wolne chwile od zajęć poświęcał na kolekcjonowanie starych zabytków i dokumentów polskich, z czego powstała bogata i jedyna w swoim rodzaju biblioteka. Bibliotekę, złożoną ze swych najcenniejszych dzieł, ofiarował Muzeum Narodowemu w Warszawie.

Dr. W. Męczkowski pracował do ostatniej chwili życia, pomimo ciężkiej choroby serca — padł ofiarą zawodu i nadmiernej, wyjątkowo ofiarnej, pracy dla Ojczyzny, którą nadewszystko miłował.

STANISŁAW HENR. PYTLIŃSKI
(1865 — 1923)

Urodzony w r. 1865, do gimnazjum Siedleckiego wstąpił w r. 1875, ukończył je w r. 1887, wydział prawny Uniw. Warszawskiego ukończył w r. 1888.

Z początku pracował w notariacie, potem w wydziale prawnym Dr. Żel. Warszawsko-Wiedeńskiej. Po odzyskaniu niepodległości został radcą prawnym Ministerstwa kolei i na tem stanowisku zmarł d. 29 listopada 1923 r.

W r. 1891 wydał wierszem dramat „Beatus”, potem drukował drobne poezje w różnych pismach warszawskich. W r. 1901 wydał powieść pod tytułem „Koledzy”. W latach 1906—1907 razem z kolegą siedlczaninem Wacławem Raczyńskim wydawał „Tydzień Podlaski” — tygodnik, wychodzący w Siedlcach, najlepszy z tygodników prowincjonalnych owego czasu co do doboru piór i wysokiej ideowości. Tygodnik ten po 22 numerach został zamknięty przez gen. gubernatora Skatona „za wrednoje naprawlenie”.

W ciągu całego roku 1908 wydawał w Warszawie tygodnik literacki „Witez”.

EDWARD STRUMPF
(1873 — 1901)

Urodził się w Siedlcach 14 lutego 1873 roku. Po skończeniu miejscowego gimnazjum wstąpił w roku 1891 na wydział przyrodniczy Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas manifestacji narodowej, urządzonej na cześć Kilińskiego, został aresztowany i osadzony w więzieniu. Na Pawiaku siedział 4 miesiące, a następnie był zesłany na 3 lata do Baku. Powróciwszy z Kaukazu studjował dalej w Uniwersytecie Dorpackim, gdzie po obronie rozprawy „O budowie anatomicznej roślinności górskiej na Kaukazie” otrzymał w roku 1897 stopień kandydata nauk przyrodniczych. W tymże roku, pod jesień, wyjechał zagranicę, do Bonn nad Renem, gdzie pracował w dalszym ciągu nad botaniką pod kierownictwem b. prof. Szkoły Głównej, Edwarda Stras-

11

burgera. Spędził tam dwa półrocza, a wynikiem poszukiwań w pracowniach Strasburgera odbytych, była rozprawa „Z histologii sosny”. Pozatem ogłosił drukiem popularny zarys ogólnej morfologii roślin p. t. „Z jakich części składa się roślina i do czego są jej te części potrzebne”, oraz przekład (razem z prof. Józefem Trzebińskim) dzieła Eug. Warminga p. t. „Zbiorowiska roślinne”. Od roku 1899 był czynnym współpracownikiem „Wszechświata” w dziale botanicznym, oraz współpracownikiem przyrodniczym „Prawdy” i „Głosu” — wreszcie w roku 1900 wydał „Obrazy Kaukazu” wyd. Biblioteki Dzieł Wyborowych. Umarł w Siedlcach 8 kwietnia 1901 r. Nad grobem podniosło przemówienie wygłosił kol. Stanisław Wąsowski.

JÓZEF KUĆ
(1868 — 1912)

Urodzony w r. 1868, gimnazjum Siedleckie ukończył w r. 1890. Wybitnymi zdolnościami, porywającą wymową, zdobył sobie prędko mir wśród młodzieży uniwersyteckiej, szczególnie wśród skrajnie lewych jej odłamów. Już jako student 3-go kursu medycyny wybrany został na prezesa ówczesnego Bratniaka *). Oskarżony o napisanie jakiegoś artykułu do „Przedświtu” londyńskiego przesiedział 5 mie-

*) (J. Grabiec (Józef Dąbrowski) „Czerwona Warszawa przed ćwierć wiekiem”. Poznań. 1925).

Str. 10: W środowisku młodzieży ruchliwe jednostki otrząsnęły się z pogromowego nastroju, jaki panował po „Silbersteinadzie” i „Kilińszczyźnie”. Pierwsze były to czysto akademickie zaburzenia, spowodowane ujawnieniem wśród młodzieży szpicla — Silbersteina. Studenci zastrejkowali, żądając usunięcia S. z uniwersytetu, przyczem S.

sięcy w X pawilonie, skąd wypuszczony zbiegł do Krakowa, gdzie jednak ówczesne władze nie chciały go przyjąć na uniwersytet.. W roku 1898 *)], kiedy sprawa jego została umorzona — wrócił do Warszawy, gdzie w charakterze urzędnika Dr. Żel. Warsz.-Wiedeńskiej przyjmował gorący udział w rozruchach 1905—1907 roku, zajmując skrajne stanowisko — co go doprowadza znów do zesłania do Jenostajewska w gub. Astrachańskiej; stąd po roku udaje się do Krakowa. Tu kończy medycynę w r. 1912, w wieku lat 44 i zaraz po otrzymaniu dyplomu zapada na gruźlicę; umiera w listopadzie 1912 r. w Krakowie i tam pochowany.

został dotkliwie pobity. „Kilińszczyzna” — manifestacja uliczna 17. IV. 1894 r. w rocznicę powstania Kilińskiego w Warszawie.

Wiosną roku 1896 można nazwać przełomową. Z pogromu ocalała garść młodszych „Kilińczyków”, których nie deportowano do Rosji: Załuska Jan, Podczaski W., Pietrasiewicz, Jaźwiński, Turski, Kuć i in. Był to zarybek na przyszłość i organ łączności z przyszłością. Kółka uczniowskie dawały rok rocznie zastęp żywszych jednostek. Do dawnego jednak ożywienia w środowisku młodzieży — było daleko. Stały oddawna ośrodek politycznego życia „Koło Demokratycznej Młodzieży” — było niemal martwe. Próbowali wskrzesić je Turski i Kuć z Rokitą i Downarowiczem.

Słynęła wówczas wśród młodzieży kuźnica radykalizmu — mieszkanie Kucia na rogu Krakowskiego i Królewskiej — na poddaszu, z oknami, zaklejonemi dla braku szyb papierem i z jedną poduszką na czterech współlokatorów.

*) Str. 46: Jesienią 1898 r. „Koło” już zamarło. Młodzież rozpadła się wyraźnie na dwa obozy: rewolucyjno-niepodległościowy i nacjonalistyczny. Na dzień odsłonięcia pomnika Mickiewicza — 24. 12. 1898 roku — wszystkie czynniki polityczne szykowały się energicznie. Wśród młodzieży wrzało. W przeddzień odsłonięcia odbywał się wiec w kuchni akademickiej. Przemawiał Kozłowski, dowodząc, że właśnie milczenie tłumów, zamkniętych kordonem kozaków, w chwili, gdy spadną zasłony i wyłoni się z nich postać wieszczka, będzie największą manifestacją.

Występuje delegat z Krakowa, dawny prezes „Bratniaka”, o sympatycznej twarzy, poważnej brodzie i długich, zaczesanych wtył włosach, kol. Kuć. W przemowie, będącej wzorem krasomówstwa studenckiego, oburzał się, aby młodzież, której wieszcz kazał nad poziomy wylatać, zamknęła się wespół z tymi, co „carskie stopy liżą”, w kordonie kozackim.

JAN EGIERSDORFF
(1875 — 1913)

Urodzony w 1875 r. na Podlasiu w majątku Czuryłach, gimnazjum kończył w Siedlcach, a potem uczęszczał do uniwersytetu warszawskiego. Dwa razy przerywał studia z powodu działalności oświatowej i aresztowany parę miesięcy przesiedział początkowo na Pawiaku, później w Cytadeli. Z tego też powodu po skończeniu prawa nie był przyjęty w poczet kandydatów do posad rządowych — musiał więc pracować jako adwokat; początkowo przez lat 7 w kancelarji ś. p. Sunderlanda, później samodzielnie. Zmarł w roku 1913.

Przez kilka ostatnich lat był dyr. Wzajemnego Kredytu w Siedlcach i wice-prezesem Tow. Przyj. Młodzieży przy gimn. Barszczewskiej.

WŁADYSŁAW BIAŁOBRZEWSKI
1870 — 1902)

Jako uczeń gimnazjum Siedleckiego był b. czynnym członkiem kółka samokształceniowego. W roku 1890 udało mu się jako bibliotekarzowi kółkowej biblioteczki zebrać przeszło setkę tomów i umieścić je w zakładzie fotograficznym Piaseckiego, gdzie członkowie kółka mogli, nie wzbudzając podejrzeń, wypożyczać książki polskie legalne, bo nielegalne były kolportowane z ręki do ręki w jeszcze większej tajemnicy. Wkrótce jednak dyrektor Abramowicz dowiedział się o istnieniu biblioteki i osobiście zarządził rewizję w pokoju mieszkania pani Roszkowskiej przy ul. Prospektowej, gdzie Białobrzewski mieszkał jako korepetytor. I chociaż rewizja nie dała zbyt obciążających rezultatów i nie doprowadziła do wykrycia biblioteki, to jednak orga-

nizacja została skompromitowana. Białobrzeski przyjął na siebie całą winę i został wydalony z „wilczym biletem”.

Deljanow, objeżdżający w charakterze ministra oświaty gimnazja Kongresówki, pozwolił w drodze łaski Białobrzeskiemu wstąpić ponownie do gimnazjum. Zostało wyznaczone mu gimnazjum Radomskie, gdzie jak świadczą wspomnienia ś. p. Dąbrowskiego (Grabca) nie zaprzestał czynnej roli w życiu uczniowskim.

Po skończeniu gimnazjum Białobrzeski wstąpił do Instytutu Technologicznego w Charkowie.

Z powodu zaburzeń w instytucie, który nawet przez jakiś czas był zamknięty, Białobrzeski skończył studia dopiero w r. 1900 i otrzymał posadę w Towarzystwie Wzajemnych Ubezpieczeń.

Niestety, szybko rozwijająca się choroba serca, nie pozwoliła mu pracować.

14 października 1902 r. zmarł u brata swego w Mieni i pochowany został na cmentarzu w Siedlcach.

ZDZISŁAW JULJAN KOWALSKI
(1876 — 1902)

Urodzony w Warszawie 1876 r. uczęszczał do szkoły Tuza w Siedlcach, w 1890 roku wstąpił do gimnazjum Siedleckiego do V klasy.

Podczas pobytu w gimnazjum, wskutek prawości charakteru, umiał pozyskać nadzwyczajną sympatię kolegów. Gimnazjum ukończył w 1894. Tegoż roku poświęca się zawodowi lekarskiemu, wstępując na medycynę w Warszawskim Uniwersytecie.

W gronie kolegów studentów, zawdzięczając swym zaletom, znajduje należyłą ocenę i będąc na II-im kursie zostaje obrany jako delegat tego kursu do zarządu nielegalnie istniejącej Bratniej pomocy.

Wychowany w tradycjach powstaniowych (cała rodzi-

na brała udział w powstaniu 1863 r., a ojciec ś. p. Zdzisława — Feliks, przez 11 lat przebywał jako zesłaniec na Syberji) oraz w duchu demokratycznym, rozumiał doskonale, jak ważną rolę winna odegrać oświata najszerszych mas w życiu ekonomicznem i kulturalnem społeczeństwa, a równocześnie w dążeniu do niepodlego bytu. To też wstępuje w szeregi czynnych członków Towarzystwa Oświaty Ludowej.

Z tego powodu, z racji „wsypy“ dr. Grzegorzewskiego, jako student V kursu medycyny, zostaje aresztowany i osadzony w X pawilonie Cytadeli (dziwnym zbiegiem okoliczności w tej samej celi co jego ojciec w 1863 r.).

W 1901 r. zostaje zesłany do Połtawy z racji słabego zdrowia, przedtem bowiem miał silny krwotok płucny.

Na zesłaniu zaraża się tyfusem, który doszczętnie niszczy jego wątły organizm. Powraca do kraju z silnie rozwiniętą gruźlicą.

Ani pobyt w Zakopanem i Otwocku, ani też pieczołowita opieka lekarzy nie powstrzymały choroby. Umiera w Otwocku w 1902 r.

Już jako student wybrał sobie specjalność — higienę i napisał dwa dziełka, wydane drukiem:

1) „Stan zdrowia i warunki higieniczne studentów Uniwersytetu Warszawskiego“ wyd. w 1899 r., gdzie pomieścił rezultaty ankiety opracowanej przez siebie i rozesełanej wśród studenterji warszawskiej.

2) „Higiena i etyka życia płciowego“, wyd. 1901 r., w którym gorąco propagował moralną czystość młodzieży.

ROBERT I MIECZYŚLAW ROZPĘDZIHOWSCY

Od najmłodszych lat, jeszcze na ławach szkolnych Gimn. Siedleckiego, stali się ośrodkiem wyteźonej pracy dla dobra kraju, świecąc przykładem dla kolegów swem życiem, opromienionem miłością ojczyzny.

Pochodząc z rodziny ewangelickiej, potrafili jednak tak dalece odczuć podkład narodowy prześladowanego na Podlasiu katolicyzmu, że nie brakło ich w żadnych poczynaniach, podejmowanych w obronie wiary uciskanej.

Niestety, gruźlica, którą wynieśli z domu, przecięła wczesnie pasmo ich niewygasającego zapału życiowego.

Starszy, Robert, po ukończeniu studjów wyższych w Wiedeńskiej Szkole Kultury Rolnej osiada na roli na umiłowanem Podlasiu.

Organizująca się niepodległa Rzeczpospolita wrywa go z zacisza życia wiejskiego, aby wyzyskać jako wybitnego fachowca.

Wkrótce zajmuje odpowiedzialne stanowisko radcy ministerjalnego w Ministerstwie Reform Rolnych. Dzięki wyteźonej pracy zdobywa uznanie dla swej pracy państwowo-twórczej.

Niestety, choroba nie daje się powstrzymać i oto umiera w 1925 r. w kwiecie wieku, bo mając 42 lata.

Jeszcze więcej tragiczne są losy zmagania się nieuleczalnej choroby z siłami żywotnymi młodszego o 2 lata Mieczysława.

Kończy wydział lekarski w Krakowie. Wiedząc o grożącym mu niebezpieczeństwie, postanawia je zwalczać, poświęcając się jako lekarz pielęgnowaniu chorych gruźlicznych w Akademickim Domu Zdrowia w Zakopanem.

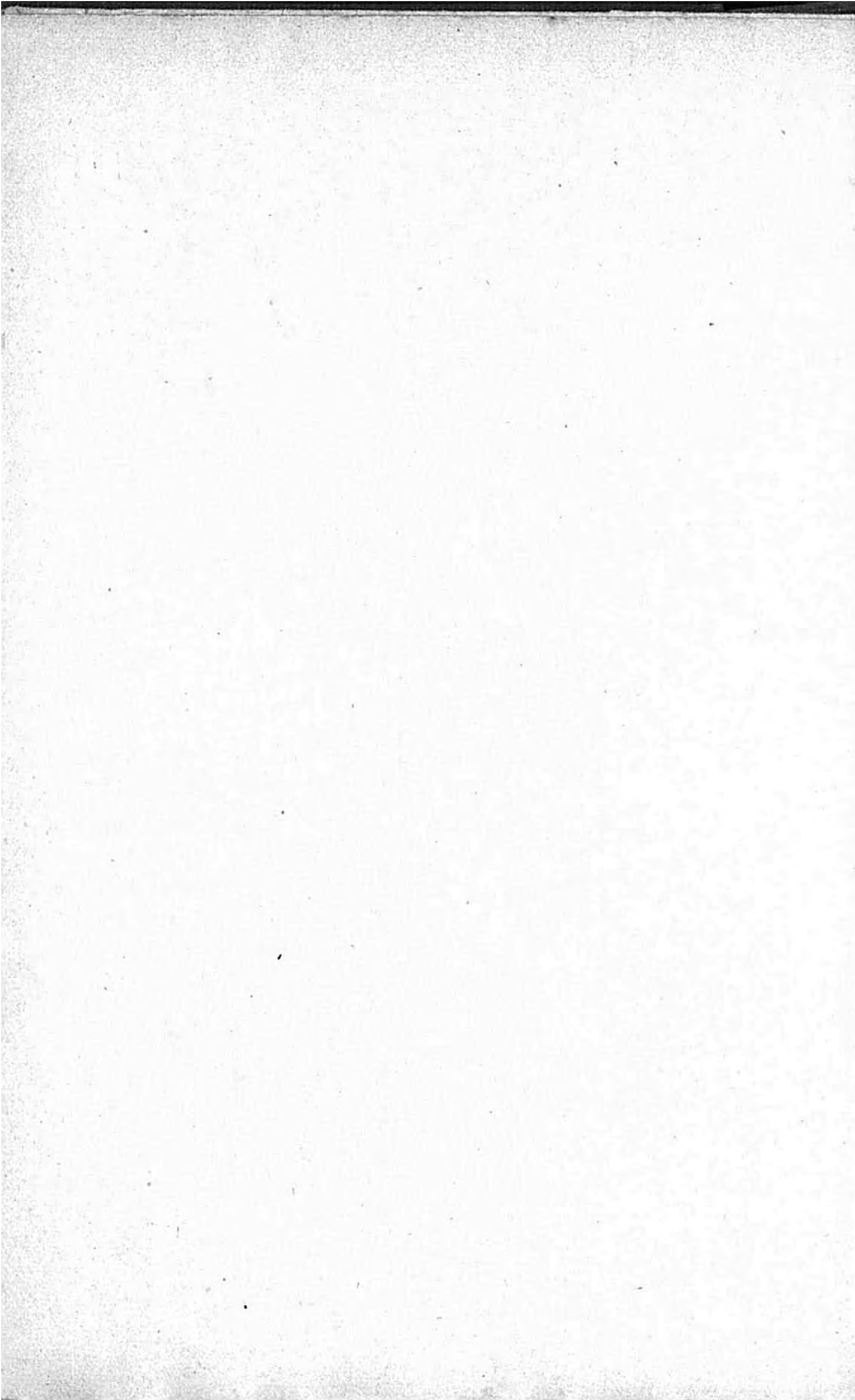
Gdy powstała Polska niepodległa, porzuca dotychczasowe stanowisko i staje w szeregach tak upragnionego Wojska Polskiego, jako lekarz.

Organizm jednak nie wytrzymał trudów pracy polowej. Gruźlica znów się rozwija i powoduje śmierć ś. p. Mieczysława w Otwocku w roku 1924.

Cześć Ich pamięci!

CZEŚĆ V

W SŁUŻBIE NIEPODLEGŁEJ POLSKI

ANTONI PONIKOWSKI

Prof. inż.

*b. minister oświecenia publicznego
i prezes ministrów*

Antoni Ponikowski, urodził się w Siedlcach d. 29 maja 1878 r. przy ul. Małowiejskiej w domu Krzewickiego. Mając lat 9 oddany został do prywatnego progimnazjum Tuza w Siedlcach. Z progimnazjum tego przeszedł do gimnazjum rządowego w r. 1888 do klasy wstępnej, — gimnazjum to ukończył w r. 1897 z medalem złotym. Rocznik 1897 gimnazjum Siedleckiego był wyjątkowym co do ilo-

ści otrzymanych medali (6). Medale złote otrzymali: A. Poniowski, G. Zawadzki, B. Zaleski; srebrne: A. Gerlach, L. Paczowski, St. Wąsowski.

Po ukończeniu gimnazjum wstąpił na wydział fizyczno-matematyczny Uniwersytetu Warszawskiego, po roku jednak opuszcza go, przechodząc do Politechniki, która wtedy właśnie została otwarta, — na wydział inżyniersko-budowlany. Przyjmuje gorący udział w życiu studenckim i jakiś czas jest nawet prezesem „Zjednoczenia studentów Politechniki”.

Ukończywszy w r. 1903 politechnikę, pracuje początkowo w Okręgu Komunikacji, gdzie robi studja do regulacji Wisły. Od r. 1905 — 1907 pracuje w wydziale krajowym w Galicji — i tam też w Krakowie studjuje dodatkowo nauki rolnicze w Uniwersytecie Jagiellońskim.

Po powrocie do kraju w r. 1907 zakłada w Warszawie biuro Hydrotechniczne, które istnieje do dnia dzisiejszego, jako spółka akcyjna. Od roku 1907 do obecnej chwili oddaje się pracy pedagogicznej; przerwanej dwukrotnie powołaniem na wysokie stanowiska administracyjne.

Mianowicie wykłada: 1) w szkole agronomicznej Rontalera, 2) na kursach ogrodniczych Tow. Pszczelniczko-Ogrodniczego, 3) w Wyższej Szkole Rolniczej (obecnie Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego), 4) w Towarzystwie Kursów Naukowych (obecnie Wolna Wszechnica), 5) od r. 1916 w Politechnice Warszawskiej, gdzie zajmuje katedrę miernictwa i gdzie dwukrotnie powoływany był na rektora (w latach 1921/2 i 1923/4) — i dwukrotnie na dziekana wydziału inżynierji wodnej.

W Politechnice wykłada do obecnej chwili.

Po wyjściu rosjan z Warszawy został sekretarzem Zarządu i Naczelnikiem biura wydziału oświecenia przy Komitecie Obywatelskim m. Warszawy i tu pracuje przez rok, całkowicie oddany pracy organizacyjnej w szkolnictwie. W r. 1916 — powołany został do Rady Miejskiej, gdzie także pracuje w szkolnictwie, jako referent budżetu szkolnego i kultury.

W roku 1917 zostaje pierwszym ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego — przy Radzie Regencyjnej — i przez rok trwania na tem stanowisku opracował i wprowadził w życie organizację szkolnictwa na terenie Kongresówki — zapoczątkował organizację Departamentu Sztuki.

We wrześniu 1921 r. powołany został do utworzenia Gabinetu Ministrów — i jako prezydent Rady Ministrów pozostawał w tym charakterze do końca czerwca 1922 r. W tym okresie ustabilizowana została marka polska i zatrzymany wzrost drożyzny. Przyłączone zostało Wilno z tak zwaną Litwą Środkową; przyłączony Śląsk; przeprowadzona została autokefalia kościoła prawosławnego w Polsce.

Stały i gorący uczestnik wszystkich trzech zjazdów Siedleckich, ku Siedlcom żywi nieklamany sentyment — i pewnie z dużym wzruszeniem uroczyście upamiętniał w roku 1918 nasze dawniejsze — obecnie im. Hetm. Żółkiewskiego gimnazjum, jedno z pierwszych w kraju. Również tymże sentymentem w r. 1918 ofiarował miastu bibliotekę, która stała się zaczątkiem obecnie istniejącej i doskonale prosperującej biblioteki miejskiej. Ofiarował dzwon do dzwonnicy przy starym kościele...

Jest żonaty i ma 7 dzieci. W myśl stawianych przez siebie wysoce demokratycznych haseł — jakie Mu przyświecały przy organizacji szkolnictwa, synowie rozpoczęli swoją naukę od uczęszczania do szkoły powszechnej.

ANTONI ŻYCHLIŃSKI
Rejent

b. minister sprawiedliwości

Urodził się w 1874 r. we wsi Mogilnica pow. Sokołowskiego ziemi Siedleckiej, w mająteczku swego dziadka Dominika Mogilnickiego — ojca Walerjana i matki Ludwiki z Mogilnickich małż. Żychlińskich. Ojca stracił zaraz po urodzeniu. Pierwsze nauki pobierał w domu; pierwszą klasę rozpoczął w Siedlcach w Szkole Tuza. Od 1886 roku uczęszczał do gimnazjum rządowego w Siedlcach, które ukończył w 1895 roku. Od VI klasy gimnazjum utrzymywał się sam z korepetycji. Po ukończeniu uniwersytetu na wydziale prawnym w Warszawie w 1889 roku, praktykę sądową w charakterze aplikanta odbywał przy Sądzie Okręgowym w Lublinie od 1899 do 1902 r., poczem przeszedł na adwokaturę — pracował pod światłem kierownictwem znanego

adwokata w Lublinie Wacława Salkowskiego, późniejszego pierwszego prezesa polskiego Sądu Okręgowego w Lublinie. W 1915 roku, po ustąpieniu z Lublina władz rosyjskich, brał czynny udział w organizacji sądów obywatelskich, milicyjnych i Trybunału Lubelskiego, którego z wyboru kolegów był prokuratorem. Jak wiadomo, sądy obywatelskie w Lublinie przetrwały od 31 lipca do 20 listopada 1915 roku, skasowane przez władze okupacyjne austriackie. W 1917 roku przyjmował dalszy czynny udział w organizacji sądownictwa polskiego: w sierpniu 1917 roku mianowany został przez Marszałka Koronnego Tymczasowej Rady Stanu prokuratorem Sądu Okręgowego w Lublinie; w lutym 1918 r. mianowany zostaje prokuratorem Sądu Ap. w Lublinie; w lipcu 1919 roku mianowany podprokuratorem przy Sądzie Najwyższym w Warszawie; 8 sierpnia 1920 r. w czasie inwazji bolszewików powołany został przez Min. Spraw. Wewn. na Komisarza Cywilnego przy gubernatorstwie wojskowem m. Warszawy i przyległych powiatów; na tem stanowisku, wspólnie ze swym zastępcą Janem Walewskim, przetrwał do chwili skasowania gubernatorstwa po odparciu bolszewików od stolicy; w kwietniu 1922 roku na własne żądanie zwolniony został ze stanowiska podprokuratora przy Sądzie Najwyższym i mianowany notariuszem przy Wydziałach Hipotecznych Sądu Okręgowego w Warszawie — kancelarję otworzył w dniu 1 maja 1922 roku; 17 listopada 1924 r. mianowany Ministrem Sprawiedliwości w rządzie Władysława Grabskiego; w dniu 21 listopada 1925 r. złożył urząd ministra wobec podania się całego gabinetu do dymisji.

Ks. Biskup ADOLF SZELAŻEK

Ks. biskup Adolf Szelażek urodził się 30 lipca 1865 roku w Stoczku Łukowskim. Wykształcenie średnie otrzymał w gimnazjum Siedleckim, poczem w roku 1883 wstąpił do seminarjum duchownego w Płocku, które ukończył z odznaczeniem w r. 1888. W rok potem zostaje wybrany przez władzę djecezjalną do akademii duchownej w Petersburgu, gdzie po czteroletnich studjach otrzymuje stopień naukowy Magistra św. Teologii z notą „primus”. W r. 1893 powraca do Płocka, gdzie obejmuje stanowisko profesora prawa kanonicznego w seminarjum duchownem

i obowiązki te pełni do r. 1918 z trzyletnią przerwą (rok 1904 — 1907), kiedy jako delegat kapituły w kolegium duchownem przebywa w Petersburgu. Oprócz prawa kanonicznego wykłada w seminarjum w różnych latach języki: polski, łaciński, francuski, teologję pasterską, ontologję, logikę, historję, ekonomję polityczną, ascetykę, kosmologję, socjologję i psychologję eksperymentalną, dla której inicjuje w seminarjum plockiem utworzenie specjalnego gabinetu.

Poza działalnością pedagogiczną ks. Szelażek czynny był w konsystorzu, gdzie w latach 1893 — 96 zajmuje stanowisko sekretarza, a w 1896 regensa i notariusza Sądu Biskupiego. W roku 1902 mianowany zostaje Sędzią Surogatem, w roku zaś 1909 regensem seminarjum duchownego w Płocku, na którym to stanowisku pozostaje do r. 1918, kiedy otrzymuje nominację na urząd radcy ministerjalnego w Min. W. R. i O. P.

Osiąga w szeregu lat coraz wyższe stopnie hierarchji; w r. 1901 zostaje kanonikiem honorowym plockim, w 1902—kanonikiem gremjalnym i szambelanem papieskim, w 1904—prałatem domowym J. Świątobliwości. W r. 1918 jest mianowany biskupem - sufraganiem plockim, w 1926 wreszcie biskupem łuckim.

Pozatem bierze ks. Szelażek stale żywy udział w pracy społecznej, jest przez lat dziesięć prezesem plockiego Tow. Dobroczynności, założycielem T-wa opieki nad robotnikami, Związku Katolickiego w Płocku; działa również na terenie Rady Opiekuńczej, inicjuje utworzenie dwóch szkół elementarnych oraz sal pracy dla ubogich chłopców.

Działalność pisarska ks. Biskupa Szelażka obejmuje dwie rozprawy akademickie na stopnie naukowe: „O prymacie papieskim” i „O Rewelacjach św. Brygidy”, oraz szereg innych prac, m. innemi:

1) Nauki apologetyczne, dostosowane do potrzeb inteligencji (1901).

2) Podręcznik dla wychodźców.

3) Obrachunek społeczny w pałacej sprawie.

4) List pasterski ks. B-pa Kowalskiego (ocena).

5) Memorjał w sprawie majątków kościelnych.

Nadto jest ks. Szelązek autorem licznych artykułów treści pedagogicznej, społecznej i politycznej.

Posel Inż. ADAM CHĄDZYŃSKI
b. minister kolei

Urodził się 18 listopada 1882 r. we wsi Górki-Grubabi, powiat Węgrów.

Gimnazjum ukończył w Siedlcach w 1901 roku. Studja politechniczne odbył najprzód w warszawskiej politechnice, potem w Pradze Czeskiej, gdzie skończył wydział budowy maszyn na czeskiej politechnice w roku 1908. Zawodowo pracował od 1911 do 1917 jako inżynier wodociągowy i ogrzewalni w biurze technicznym inż. Leonard Nitsch i S-ka w Krakowie, kierując ostatnio budową urządzeń sanitarnych w szpitalu dla umysłowo chorych w Kobierzynie pod Krakowem. Od roku 1917 do 1918 w Centrali Odbudowy Galicji był zastępcą szefa departamentu technicznego sekcji odbudowy przemysłu. Od roku 1918 do

1920 był naczelnikiem Wydziału w Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

W pracy społecznej brał udział już we wczesnej młodości. Za czasów zaborców już w gimnazjum Siedleckim należał do tajnego Koła Samokształcenia młodzieży, biorąc następnie żywy udział w życiu młodzieży akademickiej w Warszawie. Należał zarówno do półjawnych stowarzyszeń jak i do tajnych stowarzyszeń niepodległościowej młodzieży polskiej. Jako student kilkakrotnie aresztowany był za manifestacje młodzieży w dniu 3-go maja.

W latach 1904, 1905 był jednym z założycieli Narodowego Związku Robotniczego, biorąc odtąd stale udział w życiu politycznym, jako niepodległościowy działacz robotniczy, będąc niejednokrotnie redaktorem tajnych pism jak „Kiliński” w Warszawie, „Głos Wolny” w Sosnowcu. W kwietniu 1909 roku zostaje aresztowany przez władze rosyjskie w Warszawie za działalność polityczną w Narodowym Związku Robotniczym i pozostaje bez przerwy w różnych więzieniach aż do maja 1911 r., w którym to roku udaje mu się uciec ze szpitala więziennego do Krakowa.

W niepodległej Polsce 2-go maja 1920 roku po przyłączeniu do Polski Pomorza zostaje wybrany posłem na Sejm Ustawodawczy z okręgu Kaszubskiego i wchodzi do klubu sejmowego Narodowej Partji Robotniczej, którego to klubu zostaje prezesem aż do końca Sejmu Ustawodawczego w 1922 r.

W roku 1920-ym, w czasie najazdu bolszewickiego, zostaje wybrany przez Sejm członkiem Rady Obrony Państwa. W czasie drugich wyborów sejmowych w 1922 r. zostaje wybrany ponownie do Sejmu z okręgu Kaszubskiego oraz z listy państwowej Narodowej Partji Robotniczej. Od roku 1923 jest prezesem Rady Naczelnej N. P. R. W obu Sejmach należy do Komisji Budżetowej i referuje budżet Najwyższej Izby Kontroli Państwa. W listopadzie 1925

roku zostaje ministrem kolei w parlamentarnym rządzie koalicyjnym Aleksandra Skrzyńskiego, a następnie po upadku tegoż rządu wchodzi jako minister Kolei do rządu Witosy w maju 1926 r.

Jako poseł zajmuje się w Sejmie sprawami skarbowo-budżetowymi i w tej dziedzinie ma za sobą szereg referatów i prac w Komisji Budżetowej.

Professor TOMASZ SIEMIRADZKI
Autobiografja

Gimnazjum Siedleckie po zrusyfikowaniu nie posiadało w swym gronie profesorskim, prócz księży prefektów-Polaków, którzyby mogli być przewodnikami duchowymi młodzieży. Jedyny wyjątek stanowił wybitny pedagog, pisarz i działacz narodowy Tomasz Siemiradzki, którego los rzucił na przeciąg tylko jednego roku szkolnego (1880/1) do Siedlec. Kielczanie upamiętnili w swej Księdze Pamiątkowej pobyt prof. Siemiradzkiego w swej uczelni (1881 -- 1885). Pragnąc uzupełnić zawarte tam dane biograficzne, zwróciliśmy się bezpośrednio do profesora Siemiradzkiego, który był łaskaw nadesłać z Ameryki następujący życiorys swój. Suche na pozór dane dają dostatecznie wyrazistą charakterystykę człowieka i obywatela.

Ostatnio T. Ruśkiewicz na podstawie urzędowych dokumentów rosyjskich i własnych wspomnień opisał Tajny

Związek Młodzieży Polskiej w latach 1887 — 1893. Działalność ówczesna profesora Siemiradzkiego znalazła również tam upamiętnienie.

Komitet Redakcyjny

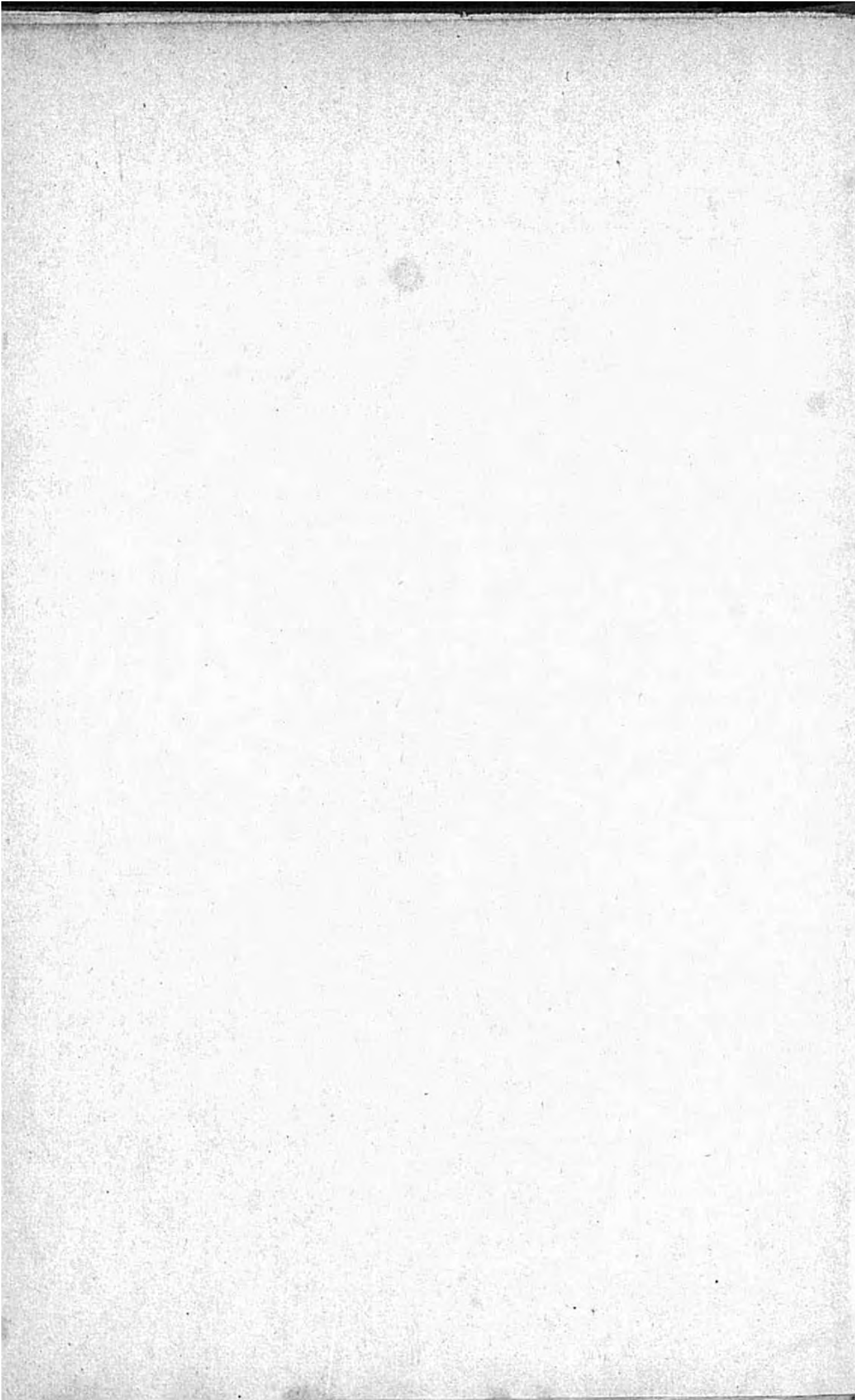
Urodziłem się w Nowogródku, obecnym mieście wojewódzkim na kresach, 13 marca 1859 roku. Ojciec mój, Franciszek, był lekarzem. Matka, Zofja z Szalewiczów, pochodziła z rodziny mieszkającej w majątku Kołdyczew, niedaleko od Baranowicz. Do gimnazjum chodziłem w Kronsztacie od 1871-go do 1877-go. Skończyłem gimnazjum ze złotym medalem. Zostałem wysłany przez ministerstwo oświaty do Lipska, gdzie przy miejscowym uniwersytecie istniały specjalne kursy dla filologów stypendystów rosyjskiego rządu. Po skończeniu studjów w Lipsku zostałem mianowany nauczycielem starożytnych języków w gimnazjum w Siedlcach i objąłem swe obowiązki we wrześniu roku 1880-go. W sierpniu 1881-go zostałem przeniesiony na tę samą posadę do Kielc, gdzie przebyłem cztery lata. W sierpniu 1885-go zostałem przeniesiony do Łomży i jednocześnie otrzymałem od kuratora warszawskiego okręgu naukowego, Apuchtina, zawiadomienie, że po upływie tego roku szkolnego mam opuścić jego okręg. W sierpniu 1886-go zostałem przeniesiony do Odessy do Gimnazjum III-go. W sierpniu 1887-go zostałem wysłany przez ministerstwo oświaty do Berlina na specjalne studia prawa rzymskiego. W Berlinie przebyłem pięć semestrów. W marcu 1890-go zostałem mianowany profesorem prawa rzymskiego w uniwersytecie w Kazaniu. W kwietniu tegoż roku zostałem aresztowany w Warszawie i osadzony w cytadeli pod śledztwem, skąd po trzech miesiącach zostałem wypuszczony za kaucją, a w listopadzie tegoż roku zostałem ponownie aresztowany, osadzony na Pawiaku i po kilku tygodniach przewieziony do Petersburga do więzienia centralnego Kresty. Wyszedłem z Krestów w lipcu 1891 i osiadłem w Petersburgu, gdzie zostałem sekretarzem ówczesnego korespondenta angielskiego dziennika Standard, wychodzącego w Londynie. W 1894-m wyjechałem z Petersburga i przepę-

dziłem rok przeszło na kresach polskich, przeważnie w ziemi Nowogródzkiej. W 1896 wyjechałem do Lwowa, gdzie przez trzy miesiące pracowałem w Przeglądzie Wszechpolskim razem z Popławskim i Dmowskim.

W kwietniu 1896 wyjechałem do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej na zaproszenie Związku Narodowego Polskiego dla wygłaszania wykładów popularnych z historii polskiej. Objechałem większe polskie kolonie z wykładami z okresu porozbiorowego i w 1897 osiadłem w Detroit, Mich, jako profesor historii i języków starożytnych w oddziale gimnazjum przy miejscowym polskim seminarjum. W 1901-m przenieśliem się do Chicago na stanowiska redaktora tygodnika „Zgoda”, organu Związku Narodowego Polskiego i w tym charakterze pracowałem do roku 1913-go, wygłaszając jednocześnie wykłady z historii Polski w Chicago i innych większych polskich kolonjach. W roku 1904-m wydałem własnym kosztem opracowaną przez siebie książkę „Porozbiorowe Dzieje Polski”.

Od roku 1914-go do 1918-go podczas wojny światowej pracowałem jako skarbnik założonej przez żywoły niepodległościowe organizacji pod nazwą „Komitet Obrony Narodowej”. Ta organizacja została uznana w 1919 przez Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego jako dobrze zasłużona Ojczyźnie i uczczona Krzyżem Pierwszej Brygady za wierną służbę. W 1918-m przenieśliem się do miasta Cleveland w stanie Ohio, na stanowisko współredaktora założonego tam dziennika „Wiadomości Codzienne”, pisma ludowo-lewicowego. Mieszkam obecnie w Cleveland i jestem redaktorem naczelnym „Wiadomości Codziennych” oraz „Dziennika Polskiego w Detroit, Mich, a pisuję także do „Dziennika dla Wszystkich” w Buffalo. Od 1925-go jestem prezesem organizacji postępowej pod nazwą Złączone Komitety Piłsudskiego. Nie zaniechałem przez cały ten czas pracy nauczycielskiej i stale wygłaszałem i wciąż wygłaszam odczyty i wykłady naukowo-popularne w polskich uniwersytetach ludowych w Cleveland, Detroit, Chicago i z rzadka przemawiam na polskich zebraniach w Nowym Yorku, Fi-

ladelfji, Bostonie, Buffalo i w mniejszych kolonjach. W 1912 wydałem opracowaną przez siebie książkę pod tytułem „Polityczne Dzieje Polski”. Poza tem pisałem dużo broszur przygodnych na tematy przeważnie historyczne. W roku 1924-ym zostałem odznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej krzyżem oficerskim orderu Polonia Restituta.

PRO DOMO NOSTRA

W momencie oddania Księgi Pamiątkowej w ręce czytelników należy na zakończenie powiedzieć słów parę o poмысле i wykonaniu.

Myśl upamiętnienia dziejów szkoły rosyjskiej powstawała niemal sporadycznie podczas zjazdów koleżeńskich. Jeszcze przed wojną europejską w gronie najstarszego pokolenia podniósł myśl wydania monografji historycznej gimnazjum Siedleckiego — Dr. Bronisław Sawicki. Inicjator zwracał się w tej mierze do prof. Szymcna Askenazego. jednak trudności ówczesne w zebraniu materiału oraz trudności materialne powstrzymały zamierzone dzieło.

Dopiero po odzyskaniu niepodległości — powstanie w roku 1920 „Koła Siedlczan” pozwoliło na realizację myśli wydania Księgi Pamiątkowej.

Inicjatywę tym razem podjął Dr. Stanisław Wąsowski. który na łamach redagowanej przez siebie „Gazety Podlaskiej” zaczął gromadzić przyczynki do historii gimnazjum Siedleckiego.

Poczynania te poparł zarząd „Koła Siedlczan”, powołując komisję wydawniczą, złożoną prócz inicjatora z Edwarda Chwalewika i Jana Frankowskiego. Ten ostatni sięgnął do źródeł, znajdujących się w archiwum b. kuratorium naukowego i na ich podstawie przedstawił plan wydawnictwa na drugim zjeździe ogólnokoleżeńskim w Siedlcach 1925 r.

Wobec życzliwego poparcia ogółu kolegów komisja wydawnicza przekształciła się w Komitet Redakcyjny, kooptując D-ra Bronisława Sawickiego i Ignacego Wojewódz-

kiego, jako przedstawicieli najstarszego i najmłodszego pokoleń b. wychowawców Gimnazjum naszego.

Za wzór posłużyły nam analogiczne wydawnictwa Kaliszan, Radomiaków i Kielczan. Ogół kolegów wzywany został do współpracownictwa. Zgromadzony materiał zdecydowaliśmy drukować bez istotnych zmian, pomimo że nadesłane wspomnienia zawierały częstokroć opisy tych samych wydarzeń i postaci, nie chcieliśmy bowiem psuć całości poszczególnych wspomnień, wszechstronnie oświetlających życie szkolne. Powstała wskutek tego mozaika, być może chwilami nużąca wskutek powtarzań, za co czytelników przepraszamy.

Na zakończenie pragnęlibyśmy podziękować wszystkim naszym współpracownikom, którzy nadesłali czy to wspomnienia, czy fotografie, czy też dane biograficzne o zmarłych i zasłużonych kolegach.

Należy się szczególnie podziękowanie p. Edmundowi Jezierskiemu, redaktorowi „Biesiady Literackiej”, za czuwanie nad korektą i szatą zewnętrzną Księgi, jak również p. Bohdanowi Korzeniewskiemu za wydatną pomoc w poszukiwaniach archiwalnych.

Ponadto poczuwamy się do obowiązku zaznaczyć dobrą wolę p. Jana Buriana, który w zrozumieniu charakteru naszego wydawnictwa poczynił wszelkie udogodnienia, umożliwiając doprowadzenie dzieła do końca.

W wyborze składu głównego naszej Księgi chcieliśmy podkreślić węzły duchowe, łączące p. dyrektora Niklewicza z pracą konspiracyjno-oświatową w okresie niewoli na Podlasiu.

Komitet Redakcyjny.

Warszawa, Wrzesień. 1926 r.

SPIS ALFABETYCZNY
NAUCZYCIELI I UCZNIÓW GIMN. SIEDLECKIEGO
WYMIENIONYCH W KSIĘDZE PAMIĄTKOWEJ

zestawił JAN FRANKOWSKI

Nauczyciele:

1. Abramowicz Adrjan — inspektor. 1866—77, str. 93, 105, 132, 150, 171, 300.
2. Abramowicz Jan — dyrektor. 1889—97, str. 44, 198, 204, 242, 252, 310, 315, 336, 347, 365, 377.
3. Afawicki Hilary — pol. 1862—4, str. 41.
4. Aslanowicz Miecz. — dyrektor. 1912—24, str. 51.
5. Archangielski — insp. dyrekt. 1902—14, str. 45, 398.
6. Baczyński Włodz. — jęz. star. 1867—72, str. 42, 144, 168.
7. Bartodziejska Czesława — fran. 1906—26, str. 423.
8. Berlichinger Jan — jęz. star. 1867—9, str. 86.
9. Bezcennyj — ros. 1862—6, str. 82.
10. Berliński Maciej — pol. 1864—7, str. 87, 93, 299.
11. Brzozowski Wawrzyniec — ks. 1885—95, str. 98, 147, 175, 201, 269, 272.
12. Brauman — jęz. star. 1890—7, str. 319.
13. Chelmiński Jarosław — przyr. 1906—12, str. 423.
14. Chojnacki Makar — ks. unita. 1866—72, str. 42, 86, 154.
15. Cieślicki Ignacy — mat. 1862—6, str. 75, 89, 100, 109, 292.
16. Czamow — pop. 1862—86, str. 125, 175, 177, 191, 197.
17. Czerniewski — insp. 1866—7, str. 104.
18. Dauge — niem. 1897—1900, str. 359, 379.
19. Dąbrowski Andrzej — insp. mat. 1906—9, str. 423.
20. Dębicki Franciszek — insp. 1864—7, str. 41, 87, 95, 299.
21. Domański Wiktor — jęz. star. 1867—74, str. 42, 103, 144, 300, 301.
22. Dubiszewski Adam — ksiądz. 1895—902, str. 98, 357, 359, 380, 383, 391, 396.
23. Dufour Aleksander — franc. 1867—74.
24. Effenberger Robert — niem. 1862—6, str. 87, 95.

25. Fomin — fran. 1897—905, str. 359.
26. Gaszyński Alojzy — muz. i śpiew. 1863—6, str. 111.
27. Georgiewski Jan — jęz. star. 1882—96.
28. Groszkowski Jakób — jęz. star. 1877—82, str. 175, 272, 284, 289, 316.
29. Hirszfild — niem. 1888—90, str. 198, 289.
30. Horoszewicz Antoni — jęz. star. 1867—74, str. 132, 168, 177.
31. Iwanow — hist. 1867—72, str. 124, 149.
32. Iwanow Mikołaj — mat. 1874, str. 135.
33. Iwanow — kal. rys. 1874—98, str. 188.
34. Karpowicz — mat. 1891—905, str. 359.
35. Kaulbars Jan — dyrektor. 1844—6, str. 36.
36. Kiriczyński Emiljan — jęz. star. 1896—905, str. 359, 396.
37. Kłosowski Mikołaj — hist. 1906—12, str. 423.
38. Koladyński — mat. 1888, str. 198, 283.
39. Kozarski Alfred — kal. rys. 1863—6, str. 93, 111.
40. Koźmiński Fran. — jęz. star. 1862—6, str. 39, 110.
41. Krajewski Fran. — ks. 1864—7, str. 87, 95, 97.
42. Krzywicki Fran. — mat. 1862—6, str. 75, 101, 298.
43. Kryżanowski E. M. — dyr. okr. 1865—71, str. 42, 97, 300.
44. Kulakow Konstanty — mat. 1876—89, str. 191, 237, 272, 283, 289, 317.
45. Kwietniewski Stefan — mat. 1906—10, str. 423.
46. Le Brun Fran. — franc. 1877—88, str. 175, 191, 197, 198, 269, 283, 289.
47. Limmat — fran. 1862—4, str. 41
48. Lenniczenko — geog. 1867—9, str. 86, 146.
49. Liwotow Włodz. — insp. 1892—903, str. 242, 312, 316, 326, 359, 378, 383, 388, 391, 398.
50. Łazuta — w kl. wstęp. 1885—1900, str. 232.
51. Łopatiński Leon — jęz. st. 1866—7, str. 42, 300.
52. Łopuski Michał — fran. 1863—6, str. 87, 95, 298.
53. Manulewicz Mejdán Ogłu — mat. 1890—99, str. 258.
54. Migaj — pop. 1894—905, str. 359.
55. Miziecki — pop. 1887—94, str. 198, 238, 289.
56. Nawrocki Walerjan — mat. 1862—6, str. 75, 101, 109, 298.
57. Ohrymowicz Stefan — hist. 1868—70, str. 145, 300.
58. Ostrowski Ludwik — jęz. st. 1861—6, str. 75, 93, 95, 110, 294, 429.
59. Radliński Tadeusz — dyrektor. 1906—12, str. 50, 423.
60. Romański — pom. gos. kl. 1879—90, str. 193, 196, 257, 273, 282, 314.
61. Redko Aleksander — mat. 1885—96, str. 191, 197, 256, 284, 316.
62. Rempalski Alfons — ks. 1862—3, str. 41, 103, 294, 297.

63. Rosicki Władysław — jęz. st. 1863—6, str. 75.
64. Palicki Józef — rektor. 1862—4, str. 39, 75, 82, 90, 108, 294, 436.
65. Palicyn Serg. — jęz. st. 1880—8, str. 193, 198, 273, 285, 289.
66. Ponomarow Danił — dyrek. 1868—88, str. 127, 172, 174, 175, 191, 197, 236, 264, 272, 280, 289.
67. Siemionowicz Antoni — jęz. st. 1867—73, str. 105, 131, 143, 300.
68. Siemiradzki Tomasz — jęz. st. 1880—1, str. 198, 262, 486.
69. Sierajczkowski — jęz. st. 1876—85, str. 135, 146, 165, 191, 266, 273, 284.
70. Sierociński Antoni — jęz. st. 1876—84, str. 168, 175, 268, 285.
71. Sinajski — mat., str. 135.
72. Słodowski Józef — insp. 1844—50, str. 38.
73. Skwara Józef — ks. 1903—5, str. 98.
74. Skwarski Ludwik — mat. 1862—3, str. 40.
75. Śmigielski Józef — hist. 1872—8, str. 149.
76. Solecki Marcin — przyr. 1861—6, str. 75, 110, 294.
77. Solski Grzegorz — ros. i hist. 1868—98, str. 116, 130, 146, 167, 175, 191, 196, 268, 272, 276, 283, 289, 300, 310, 336.
78. Sosnowski Edward — hist. 1862—3, str. 39.
79. Sotniczewski Piotr — insp. 1877—82, str. 175, 191, 197, 238, 272, 282.
80. Stankiewicz Gleb — dyr. 1898—900, 44, 324, 359, 374, 371, 374, 378, 380, 398.
81. Stefanowicz Teodor — insp. 1867—8, str. 300, 303.
82. Strus — ksiądz. 1867—9, str. 98, 109, 300.
83. Szymański — jęz. st. 1886, str. 198, 272, 283.
84. Szerękowski Rudolf — jęz. st. 1906—9, str. 423.
85. Szyszkowski Konst. — ks. 1869—95, str. 98, 116, 126, 148, 187, 191, 197, 198, 274, 279, 280, 289, 357.
86. Swirniuk Jan — pom. gos., pol. niem. 1872—92, str. 42, 123, 129, 133, 175, 178, 191, 197, 201, 268, 272, 283, 289, 315.
87. Terpiłowski Feliks — mat. 1880—96, str. 197, 198, 268, 283.
88. Trusiewicz Aleks. — mat. 1867—74, str. 42, 105, 145, 300.
89. Wojnow — ros. 1882—7, str. 175, 191, 197.
90. Wyziński Wincenty — hist. 1862—66, str. 75.
91. Zakrzewski Otto — niem. 1906—10, str. 423.
92. Zawitniewicz Aleks. — ros. 1891—03, str. 312, 359.
93. Zaustinski — dyr. 1901—5, str. 45, 383, 391, 398.
94. Tilinski — ros. 1888—1905, str. 316.

Uczniowie.

1. Abramowicz Bazyli. VIII. 1889—95, lekarz. War., str. 365.
2. Abramowicz Jerzy. VIII. 1896—05, kpt. W. P. Toruń, str. 367.

3. Adamczyk Adam. IV—VI. 1879—82.
4. Afanasjew Al. VIII. 1882—90, str. 289.
5. Aksamitowski Kon. VIII. 1885—95, mat., str. 250, 319, 334.
6. Ambroziewicz Wik. VIII. 1892—01, dyr. gim. Chełm, str. 353, 390, 404, 405.
7. Ambroziewicz Fel. V. 1900—5, str. 15.
8. Antel Mik. VIII. 1870—3, prawn.
9. Antoniak Wal. VIII. 1878—86, dr., str. 127.
10. Antoniuk Jul. IV. 1867—70.
11. Antulski. VII. 1875—83, str. 180, 327.
12. Aramowicz Aleks. IV. 1888—9.
13. Arnsztein Stan. VIII. 1896—05, adw. War., str. 411.
14. Bałkowiec Ign. 1876, str. 180.
15. Barchwitz Lud. VII. 1862—69.
16. Barwiński Józ. VI. 1862—7.
17. Banzen Konstanty. VI. 1876.
18. Batalin. VIII. 1888 Sędzia.
19. Bądryński Stan. VIII. 1872—81. Prof. chem. fizj. Uniw. War., str. 167, 263.
20. Bądryński Stef. VIII. 1878—88. pos. Sejmu Ust., b. wojewoda, str. 281.
21. Beczkowicz Ant. V. 1893—900. Prow. War.
22. Beczkowicz Ad. VIII. 1894—03. Lek. Płock, str. 47, 390, 401.
23. Beczkowicz Zyg. VIII. 1896—05. Wojewoda. Nowogródek, str. 16, 17, 27, 47, 387, 404, 413.
24. Bentkowski Br. VII. 1862—6, str. 95.
25. Bereza Kamil. VII. 1868—9. Lek. Płock. Zm., str. 99.
26. Bereza Stan. VII. 1863—9 Adw. Siedlce. Zm., str. 99 297, 449.
27. Bereza Wit. VIII. 1894—04. Asyst. Inst. agr. Puławy, str. 15, 374, 392, 407.
28. Bereza Stefan. VIII. 1899—907. Adw. War., str. 16, 27, 423.
29. Bereza Jerzy. VIII. 1900—8. Inż. Katowice.
30. Betley Stan. V. 1877—81.
31. Białobrzęski Ant. VIII. 1877—85. Lek., str. 199.
32. Białobrzęski Al. 1879—89. Dr. War. Zm.
33. Białobrzęski Wł. VIII. 1881—90. Inż., str. 191, 250, 254, 334, 336, 467.
34. Białosiewicz Józ. VIII. 1889. Prawn.
35. Bieguński Jan. VIII. 1876—9, str. 16.
36. Bielawski Jan. V. 1863—70.
37. Bielawski Ksaw. VII. 1862—6. Roln., str. 95.
38. Bielawski Wł. VI. 1862—8.
39. Bielawski Ant. VIII. 1882, str. 175.

40. Bielawski Marj. VI. 1895—904. Lek. dent. War., str. 387.
41. Bielów Al. 1890. VIII. Praw., str. 289.
42. Biernacki Al. V. 1862—9.
43. Biernacki Rom. VI. 1876—82. Insp. ruchu. Siedlce.
44. Biernacki Mac. Stan. VIII. 1883. Med.
45. Biernacki Wac. 1901—10. VIII. Przem. Siedlce, str. 15.
46. Bitner Adolf Włod. 1873—8. VIII. Lek. Swisłocz, str. 115.
47. Bitner Wład. VIII. 1888.
48. Bitner Czes. VIII. 1879, str. 137.
49. Błociszewski Fel. IV. 1870.
50. Błociszewski Kaz. VI. 1880—2.
51. Błociszewski Jan Mar. VIII. 1889.
52. Bogucki Stef. Ks. V. 1897—02, str. 16.
53. Bogucki Ant. VIII. 1900—02. Adw. War., str. 15, 376.
54. Bobowski Wład. VII. 1864—72. Apt., str. 437.
55. Borell Jul. V. 1864—7.
56. Borell Stan.
57. Borkowski Adolf. VII. 1862—5.
58. Borkowski Marek. VIII. 1871—8. Rejent War., str. 70, 115, 137.
59. Borkowski Konrad. VIII. 1875—84. Lekarz. War. str. 185.
60. Borkowski Juljan. VIII. 1898—05. Sędzia sądu apel. Lublin, str. 15, 387, 395, 404.
61. Borkowski Zacharjusz. VIII. 1890—900. Lek. Sokolów, str. 16.
62. Borkowski Witold. 1900—09. VIII. Lek. adjunkt klin. dermat. Uniw. War.
63. Borkowski Zygmunt. VIII. 1902—11. Urzęd. skar. Grodzisk.
64. Branik Juljan. VII. 1862—5, str. 87, 297.
65. Branik Mikołaj. VII. 1862—4, str. 75.
66. Breżezowski Al. VIII. 1888—97. Sędzia S. O. Lublin, str. 323.
67. Brodziński Ant. IV. 1870.
68. Broński Wł. VIII. 1880. Med.
69. Broński Br. Jak. VIII. 1884. Praw.
70. Brzeziński Wł. VII. 1866—8.
71. Brzeziński Wac. VIII. 1891—01. Art.-muz. Zm. Wilno, str. 341, 374.
72. Brzeziński Kar. VIII. 1903. Mat.
73. Brzozowski. VIII. 1880, str. 167.
74. Brzozowski Al. VIII. 1902. Praw.
75. Bryndza-Nacki Lud. VIII. 1882—90. Praw. rol. maj. Woroblin, str. 289.
76. Bylicki Stef. VI. 1865—70.
77. Byszewski Ant. VIII. 1888—97. Rol. maj. Borzymowice, str. 348.
78. Buchowiecki Stef. VIII. 1882—4. Lek. gen. Olkusz, str. 185.

79. Budkiewicz Leon Adolf. 1891. VIII. Med., str. 255.
80. Burczak Cz. VIII. 1909—8. Naucz. Siedlce.
81. Burzyński Józ. VIII. 1889—98. Lek. War., str. 16, 321.
82. Buszkowski Jan VII. 1862—5 Urzęd. Siedlce str. 87, 297.
83. Buszkowski Wł. VIII. 1895—904. Lek. Zm., str. 407.
84. Bujalski Stan. V. 1875—81. roln.
85. Bujalski Fr. VIII. 1875—82. str. 16.
86. Bujalski Kaz. VIII. 1879—85. roln. maj. Jabłonna. str. 185.
87. Bujalski Edw. VIII. 1893—02. roln. str. 16, 376.
88. Bujalski Kaz. VIII 1900—10. str. 15.
89. Bzowski Wł. IV. 1865—9.
90. Bzowski Stan. VI. 1869—76. lek.-wet. Janów Pod.
91. Cegliński Kaz. VIII. 1885 str. 191.
92. Cegliński Al. IV. 1862—6.
93. Ceren Feliks VII. 1862—9. Urzęd. Zm. Siedlce, str. 99.
94. Chaciński Al. 1901. VIII. mat.
95. Chadajewski An. IV. 1862—8.
96. Chadajewski Tad. VIII. 1896—908. Lek.-wet. Lubartów, str. 15.
97. Charlampowicz Jan. VIII. 1902. praw.
98. Chądzyński Ad. VIII. 1895—01 Inż. poseł, b. minister kolei str. 69, 483.
99. Chmieleński Lud. VIII. 1889—98. str. 325.
100. Chmieleński Kaz. VIII. 1894. lek. War. str. 71.
101. Chmieliński Al. VII. 1862—4. str. 75.
102. Chodkowski Raj. VIII. 1882. filol. str. 175.
103. Chodkowski Henryk. VIII. 1891. Praw.
104. Chojnacki Józ. IV. 1867—70.
105. Chomiczewski Jan. VIII. 1885—95. Zm., str. 319.
106. Chomiczewski Józ. VIII. 1888—98. ppułk.-lek. Radzyń str. 321, 323, 325, 348.
107. Choromański Leon VIII. 1885—93. literat i radca Min. S. Wew. str. 15, 250, 311.
108. Choromański Stef. VIII. 1887—95. adwokat War. str. 340, 348, 356.
109. Chróścicki Fel. IV. 1862—4.
110. Chróścicki Al. VII. 1862—5. str. 87.
111. Chróścicki Kar. VII. 1862—4. str. 75.
112. Chroscicki Al. VIII. 1889—900 pprok. Siedlce str. 341, 353, 368.
113. Chróścicki Zd. V. 1894—02. prow. far. Siedlce str. 374, 387.
114. Chroscicki Mich. VII. 1900—7. str. 15.
115. Chłusowicz Leon. VI. 1862—6. garbarz. str. 95, 294.
116. Chrzczonowicz Kon. VIII. 1889—98. Sędzia, str. 70, 325.

117. Chwalewik Edw. VIII. 1884—95. literat i radca Min. P. i O. S. str. 16, 18, 250, 257, 319, 327, 347, 348, 351, 361, 491.
118. Ciągliński Zbig. VIII. 1898—07. Kpt. Biała Pod. str. 423.
119. Ciecchowski Jerzy 1902. VIII. rolnik str. 376.
120. Ciecierski Hen. VII. 1883—6. roln. ppor. rez. W. P. maj. Baciki str. 193.
121. Cieleśnicki Grzeg. 1870.
122. Cieński Stefan 1870 Zaw. st. Sieradz.
123. Cieślicki Win. VII. 1862—70.
124. Czajkowski Karol. VII. 1862—4 inż. str. 75, 294.
125. Czajkowski Luc. VII. 1863—6 aptek. str. 95.
126. Czajkowski Stan. VII. 1862—9. Lekarz.
127. Czarkowski Fel. Dyr. banku Hrubieszów.
128. Czarkowski Stan. V. 1900—5. War.
129. Czarnocki Fel. V. 1877—84. urząd. sąd. Siedlce. str. 15.
130. Czarnocki Maks. VIII. 1901. Praw.
131. Czarnocki Wac. V. 1896—02. Ks. Zm. str. 387.
132. Czechowicz Tad. VIII. 1876—7. Filol.
133. Czerwiński Fran. VIII. 1899. lek. Łosice.
134. Czerwiński Jan. VIII. 1889—97. inż. dyr. fab. Biała Pod. str. 321, 323.
135. Czerwiński Roman. VIII. 1893—02, str. 376.
136. Czerwiński Romuald. VII. 1901—2. str. 47.
137. Czerski Wł. VII. 1866. lek. Węgrów str. 95.
138. Czerski Sat. IV. 1862—8. War.
139. Czerski Bon. VIII. 1868—78. mat. Kijów.
140. Czerski Al. VIII. 1895—04. adw. War. str. 407.
141. Cybulski Apol. VI. Kpt. 1888—98. War.
142. Danielczuk Wik. IV. 1867—70.
143. Danowski Ludwik. VIII. 1900—8. Lek. Chełm.
144. Daszkiewicz Korybut Boh. VIII. 1880—5. Lek. Zm., str. 191, 366.
145. Daszkiewicz St. VIII. 1885—94. Sędzia-emeryt. War.
146. Daszkiewicz An. Żelechów.
147. Damrosz Stan. 1907—16. VIII. Naucz. Siedlce, str. 421.
148. Daźwański Stefan. 1899—02, str. 47, 376.
149. Dąbrowski S. 1886. VIII. Starosta. Ostrów. Zm., str. 47, 376, 384.
151. Dąbrowski Z. K. L. VIII. 1894—04. Lek. Dęblin, str. 47, 401, 407.
152. Dąbrowski Jan. V. 1895—905. Prow. farm. Zm., str. 47, 376.
153. Dąbski Roman. 1896—05. VIII. Urząd. War., str. 387, 413.
154. Demczuk Kon. VIII. 1897, str. 319.
155. Deszczyński Edw. VIII. 1886. Filol., str. 197.
165. Dębicki Józ. VIII. 1892. Przym., str. 309.

157. Dębiński Kar. VII. 1870—7. Siedlce Ks. inf. Dr., str. 60, 63, 116, 137.
158. Dębiński Bol. VIII. Med., str. 197, 268.
159. Dmochowski Jan. 1862—6. VII. Maj. Jelec. rol.
160. Dmochowski Stan. V. 1870.
161. Dmochowski Zdz. VIII. 1880—4. Prof. med. emer. gen. Zm. Lwów, str. 185.
162. Dmowski Stef. VII. 1875—80. Lek. wet. Biała Podl.
163. Dmowski Ign. VIII. 1876—82. Zm. Rejent. Żelechów, str. 70, 175.
164. Dmowski W. VII. 1886—7, str. 271.
165. Dmowski Zyg. V. 1900—5. Inż. Łódź, str. 15.
166. Dobek Marc. V. 1862—7.
167. Dobiecki Lud. 1862—8. IV.
168. Dobieski Al. 1864—5. VII, str. 87.
169. Dobraczyński Al. VI. 1863—8.
170. Dobraczyński Ig. 1877—83. Urzęd. emer. Siedlce.
171. Dobraczyński Ant. VII. 1884—90. Nacz. wydz. op. sp. magistratu War.
172. Dobrogoński Kar. VII. 1896—05. Zm., str. 387.
173. Dobrowolski Ant. VIII. 1894—03. Inż. Żyrardów, str. 47.
174. Dobrowolski Zyg. VIII. 1901—12. Urzęd. War.
175. Domański Stan. VII. 1862—5. Urzęd. Zm. Siedlce, str. 87.
176. Domański Zyg. VIII. 1882—93. Lek. Katowice, str. 311.
177. Domański Cz. VIII. 1888. Lek. Biała Pod., str. 281.
178. Domaradzki Er. VIII. 1884. Lek. War., str. 185.
179. Domaradzki Ewar. VIII. 1885, str. 191.
180. Drosio Jerzy. VIII. 1886—96. Przym. praw. Zm., str. 348, 355, 360.
181. Drosio Adam. VIII. 1891—900. Inż. War., str. 341.
182. Drosio Edw. VIII. 1893—02. Urzęd. Puławy, str. 376.
183. Dziewulski Ig. VII. 1862—9.
184. Dzieciotowski Wac. VIII. 1883—93. Przem. Będzin, str. 311.
185. Durnowo S. VIII. 1886, str. 197, 285.
186. Dyżewski And. VIII. 1870—6. Adw. Siedlce. Zm., str. 15, 17, 451.
187. Dyżewski Jan. VIII. 1891. Praw., str. 289.
188. Dyżewski Tad. VIII. 1901—8. Adw. Siedlce.
189. Dylewski Jerzy. VIII. 1902—13. Przem.
190. Egiersdorff Jul. VII. 1862—70.
191. Egiersdorff Eust. VIII. 1875—86. Praw. Zm., str. 197.
192. Egiersdorff Stan. VIII. 1873—86. Rejent. Siedlce, str. 15, 197.
193. Egiersdorff Jan. VIII. 1885—93. Adw. Siedlce. Zm., str. 311, 466.
194. Eichler W. 1893. VIII, str. 311.
195. Ejsmont Ad. VI, str. 311—340.

196. Engelhardt Al. VII. 1862—6. Urzęd., str. 95, 297.
197. Erenfried. VIII. 1881, str. 167.
198. Fabrycki Wac. 1901. VIII. Praw.
199. Fałęcki Józ. IV. 1862—6.
200. Fałęcki Emil. VI. 1862—6, str. 95.
201. Fałęcki Stan. VII. 1862—5, str. 87, 298.
202. Falkowski-Jurczyk Rysz. V. 1900—2. Kier. wydz. pod. mag. War., str. 387.
203. Faytt Tomasz. VIII. 1882. Med., str. 175.
204. Fey Zygm. VIII. 1901—10. Prow. far.
205. Fiszer Stan. 1862—7. V.
206. Flissowski Stef. V. 1862—5.
207. Fonberg Ign. 1889—91. Maj. Natolin, str. 323.
208. Frankowski Fel. VII. 1891—02. Insp. ubez., str. 47, 390.
209. Frankowski Eug. VIII. 1895—02. War. Prof. Un. Pozn. i dyr. muz. etn., str. 47, 390, 392, 423.
210. Frankowski Jan. VIII. 1896—07. Rad. wojew., str. 16, 27, 35, 403, 413, 417, 423.
211. Freileben Al. 1895. VIII. Mat.
212. Freytag Stan. VIII. 1890—9. Adm. dóbr Sterdyń, str. 359.
213. Freytag Luc. VIII. 1892—03. Publicysta.
214. Friman Ildef. 1882—90. VIII, str. 289.
215. Fronczak Bol. V. 1885—91. Urzęd. War.
216. Gadejski Br. IV. 1874—80. Prow. far.
217. Gadowski Jan. V. 1868—73. Literat i red. Gaz. War. Zm., str. 453.
218. Gajny Kaep. VI. 1863.
219. Gaładyk Fel. VII. 1863—7.
220. Gałczyński Ferd. VII. 1864—70.
221. Gałczyński Józ. 1900—3. VIII, str. 47, 401.
222. Garbaczewski Jul. Ant. IV. 1862—7.
223. Garbaczewski Paw. 1868—74. Emer. Sied., str. 15.
224. Garbaczewski Mar. VIII. 1879—90. Lek. Lublin, str. 196, 289.
225. Garbaczewski Stan. VIII. 1895—04. Zm., str. 47, 401, 404.
226. Garbaczewski Józ. VIII. 1900—9. Kpt. War.
227. Garliński Win. IV. 1862—6.
228. Garszyński Wac. VIII. 1878—88. Lek. War. Wawer, str. 70, 281.
229. Gąsiorowski Maks. VII. 1862—72. Praw.
230. Gąska Wac. Ksiądz. 1902—5. Górki.
231. Geńjusz Ant. VIII. 1873—86. Mat., str. 197.
232. Gerlach Józ. VIII. 1888. Lek. Płock, str. 199, 281.
233. Gerlach Ant. VIII. 1888—97. Rol. maj. Sobole, str. 321.
234. Gerlach Mich. VIII. 1891—90. Radca Min. skarbu, str. 341, 368.

235. Giejsztor Kar. V. 1865.
236. Girtler Jan. VIII. 1900. Inż., str. 368.
237. Giziński Fran. 1905. Książ. Wirów.
238. Gniazdowski Justyn. IV. 1862—7.
239. Gluchowski Stef. VIII. 1886—95. Adw. Lublin, str. 319, 328.
240. Godlewski Leonard. IV. 1862—7.
241. Godlewski Jan. VI. 1862—3.
242. Godlewski Stan. VIII. 1873—86, str. 197.
243. Godlewski Wik. VIII. 1889—97. Inż. nac. wydz. Min. R. P., str. 16, 321, 323.
244. Gołębiowski Ksaw. VII. 1862—5, str. 87.
245. Gołębiowski Mar. VIII. 1886—97. Inż. nac. wydz. Naj. Kont. Pań., str. 15, 27, 323.
246. Gołębiowski Eug. VII. 1895—05. Lek. wet.
247. Gołębiowski Bol. VII. 1896—05. Lek. wet.
248. Gólkowski Syl. Ign. V. 1870. Książ.
249. Gorazdowski Stan. IV. 1862—7.
250. Gorazdowski Ant. VII. 1862—9.
251. Gorazdowski Bol. VIII. 1874—83. Rejent, str. 15.
252. Gorazdowski Stan. 1884. Siedlce, str. 15.
253. Gorazdowski Lud. VIII. 1891. Urzęd.
254. Gorgosz Lucj. VIII. 1899, str. 325, 359.
255. Gorzechowski Jan (Jur). VI. 1885—92. Puł. zand. W. P. Grodno, str. 319.
256. Górczyński Fel. VII. 1862—6. Naucz. Żelechów, str. 95.
257. Górczyński Fran. VI. 1863, str. 92.
258. Górski Teofil. VI, str. 95.
259. Górski Ant. Hen. VI. 1863.
260. Górski Fel. VI. 1876.
261. Górski Konst. VIII. 1896. Praw.
262. Górski Eug. VIII. 1899. Przyr., str. 35.
263. Głodowski Hen. IV. 1862—6.
264. Głodowski Romuald. VII. 1865—72. Lek.
265. Głowacki Al. (Bolesław Prus) w Siedl. szkole pow. 1860—2, str. 40, 91, 296, 367.
266. Grabowiecki Bern. VIII. 1898. Praw., str. 311.
267. Grabowski Wit. hr. V. 1900—2. Rtm., roln., str. 387.
268. Grejper Leon. V. 1862—7.
269. Grekowicz Wł. IV. 1862—7.
270. Grodzicki January. VIII. 1892—03. Roln. maj. Hruszniew, str. 16, 47, 401.
271. Grodzicki Stef. VII. 1896—05. Roln. maj. Koczukówka, str. 16.
272. Grodzki Wł. V. 1862—4, str. 297.

273. Gromeka Mich. VI. 1867—70, str. 304.
274. Grzebaliński Stan. VIII. 1883. Med.
275. Grzegorzewski Wł. Wac. VIII. 1894—03. Dyr. las. pań. Wilno, str. 401.
276. Grzymała Fel. 1890. Maj. Toczyński, str. 16.
277. Grzymała Cz. Ksiądz. Kreslin.
278. Grzymski Paulin. VI. 1862—3.
279. Gutman Al. VIII. 1875—82. Praw., str. 191.
280. Hanytkiewicz Em. V. 1863—5.
281. Hanytkiewicz. VIII. 1892—02, str. 378.
282. Hejdukowski Gust. VII. 1862—70.
283. Hejdukowski Rom. VII. Lek., str. 112.
284. Hejdukowski Zd. VII. 1862—6. Lek., str. 95, 297.
285. Hejdukowski Leon. VIII. 1876—85. Insp. Min. Sk., str. 185, 191.
286. Hejdukowski Stef. VIII. 1893—02. Pułk. korp. sąd., str. 47, 376, 383.
287. Hincz Sew. IV. 1865—7. Emer. Sied.
288. Hirszman Jan. VIII. 1889—99. Inż. Grodzisk, str. 325.
289. Hirszman Gust. VIII. 1897—9. Praw., str. 325.
290. Hoijer Wł. VII. 1862—6, str. 95.
291. Hoijer Win. VII. 1862—6, str. 87, 367.
292. Holenderski Hip. VIII. 1868—79. Lek. War.
293. Holder-Egger. Teod. VII. 1862—9. Roln., str. 297.
294. Hornowski Hip. VIII. 1875—84. Praw., str. 185.
295. Horodyński Wit. VIII. 1877—84. Lek. gen. War., str. 60, 185.
296. Hryniewicz Józ. VI. 1888—95, str. 321.
297. Illicki Kaz. Wan. VIII. 1876—80, str. 263.
298. Izdebski Bol. VI. 1895. Ks. Wojcieszków, str. 321.
299. Jachimowicz An. VIII. 1897—04. Mat., str. 325.
300. Jakimiak Bol. VIII. 1873—86. Lek. ław. m. War., str. 70, 197, 199, 268.
301. Jasiński Tad. VIII. 1887. Med.
302. Jasiński Leon. V. 1864—70.
303. Jasiński. VIII. 1889. Lek.
304. Jarocki Ad. VIII. 1889—91. Lek. Lwów.
305. Jaroszewicz Br. V. 1862—9.
306. Jastrzębski Józ. VII. Urzęd. sąd. Siedl., str. 15, 100, 137, 437.
307. Jastrzębski Tom. VII. 1862—7.
308. Jastrzębski Mar. VIII. 1889—97. Lek. War., str. 15, 321, 323, 340, 348.
309. Jastrzębski Ant. VIII. 1895—05. Adw. War.
310. Jaszczolt An. VIII. 1879—84. Lek. Piaseczno, str. 185.
311. Jaszczolt Wł. VIII. 1894—04. Wojewoda. Łódź, str. 401, 407.

312. Jaworski Teodor. IV. 1875—81. Prow. far.
313. Jaworski Jan. VIII. 1877—88. Urz., str. 271.
314. Jędrzejewski Jak. VIII. 1887. Praw., str. 199.
315. Kaczyński Mich. VI. 1862—5.
316. Kaczyński Rysz. VII. 1862—4, str. 75.
317. Kaczyński Bohd. V. 1900—5, str. 15.
318. Kahl J. VI. 1891—8, str. 341.
319. Kalinowski Wac. VIII. 1886, str. 197.
320. Kalinowski Mich. VIII. 1892, str. 309.
321. Kalinowski M. VIII. 1898, str. 311.
322. Kaliński Piotr. VIII. 1889 Med.
323. Kaliński M. VIII. 1892, str. 309.
324. Kaliszek St. IV. 1875—80. Obr. sąd. Zm.
325. Kaliszek Wal. St. VIII. 1895—07. Zm., str. 387, 413, 417, 423.
326. Kamiński Luc. III. 1862—5, str. 42.
327. Kamiński Edm. Miecz. IV. 1862—8.
328. Kampioni Kon. VIII. 1890. Leś., str. 289.
329. Kampioni Włod. VIII. 1891.
330. Kaniewski Hen. V. 1862—3.
331. Kapłan Józ. VIII. 1897. Lek. Międzyrzec, str. 323.
332. Karczewski Wac. VIII. 1887. Med.
333. Karczewski Jan. VIII. 1890—9. Naucz. Wejherowo, str. 15, 71, 359.
334. Karpowicz Flor. VII. 1862—5, str. 87, 298.
335. Karwacki Mich. V. 1862—6.
336. Kasperowicz Mar. VIII. 1876—82. Med., str. 175.
337. Kasperowicz Wit. VIII. 1873—86. Sędz. Zm., str. 197, 199, 268.
338. Kibertowicz Fel. VII. 1867—73. Inż.
339. Kietliński Bol. VIII. 1891.
340. Kietliński Klem. VIII. 1893—02. Mat., str. 378.
341. Kleczeński Cz. VIII. 1880—5. Med.
342. Klepacki Wł. V. 1872. Inż.
343. Kłopotek Jan V. 1894—02. Ks. Ceranów, str. 387.
344. Kłopotowski Józ. V. 1863—8.
345. Kłopotowski Al. VIII. 1865—70.
346. Kłopotowski Ig. VI. 1878—82. Ks. pr., str. 199.
347. Kłopotowski Hen. VIII. 1893—02. Pprok. Siedlce, str. 15, 199
348. Kobyliński Jan. VII. 1862—70. Lek. Białystok.
349. Kobyliński Mik. V. 1863—7.
350. Kobyliński Miecz. V. 1876.
351. Kobyliński Józ. V. 1886—92. Ks. kan. Siedlce, str. 15, 59, 63.
352. Kobyliński Zyg. VII. Lek. Międzyrzec, str. 324, 348.
353. Kobyliński Br. 1899—08. VIII. Inż. Chorzew.

354. Kobyliński Chw. 1900—10. VIII. Lek. War.
355. Kobyliński Tad. 1900—10. VIII. Agr. Siemiatycze.
356. Kobyliński Mar. 1907—18. VIII. Inż. War.
357. Koczorowski W. VIII. 1896. Med., str. 15, 59, 63.
358. Koczorowski Mar. 1901—10. Kpt. Siedlce.
359. Kokowski Fr. VII. 1862—5, str. 87.
360. Kołkowski Stan. VIII. 1893—7. Praw. Stoczek, str. 319.
361. Kołomyjski Stan. VIII. 1889—97. Inż. Adj. polit., str. 15, 321, 323.
362. Komar Ant. VIII. 1876—81. Med., str. 167.
363. Komorowski Wit. 1901—9. Prow. far. Siedl.
364. Komorowski Cz. 1910. Kpt. War.
365. Konarski Szymon Bol. 1865—7. V, str. 300.
366. Kopczyński Kon. VII. 1864—6, str. 95.
367. Kopeć Adolf. IV. 1866—8. Rol. maj. Patków.
368. Kopeć Chw. VII. 1868—77. Handl. Zm. War.
369. Kopeć Stef. VII. 1865—72. Inż., str. 97.
370. Kopeć Tad. VII. 1897—05, str. 374.
371. Korabiewicz Stan. VIII. 1870—80. Naucz. j. st. Petersb., str. 263.
372. Korabiewicz Tom. 1866—77. VII. Naucz.
373. Korolec Flor. VII. 1862—6.
374. Korsak Cz. VII. 1862—4, str. 75.
375. Korsak Edm. VI. 1862—3.
376. Korsak Jul. VIII. 1890—99. Kobryń, str. 72, 359.
377. Korsak Miecz. VIII. 1900—10, str. 15.
378. Korsak Dyon. VIII. 1880—8. Burum. Międzyrzec, str. 191.
379. Korsak Józ. VIII. 1880—8. Dyr. gim. Kobryń, str. 185, 191.
380. Korsun Wac. V. 1862—6.
381. Korsun Ant. VI. 1862—6.
382. Korsun Wac. V. 1889—94. Far., str. 346.
383. Korsun Zyg. VIII. 1894—04. Lek. War., str. 407.
384. Korsun Miecz. VI. Leś.
385. Korzeniewski Bohd. VIII. 1915—25, str. 60, 492.
386. Koryciński Kaz. IV. 1862—9.
387. Koryciński Cz. VIII. 1869—77. Praw. roln. Wirów.
388. Korycki Zyg. VIII. 1876—80, str. 263.
389. Kościelski Włod. VIII. 1903. Filol.
390. Kościelniakowski Wac. VIII. 1897. Praw.
391. Kościnkiewicz Tom. IV. 1862—8.
392. Kosiarski Kon. IV. 1862—8.
393. Koźmiderski Grzeg. VIII. 1880. Praw., str. 263.
394. Kossuth Wac. VIII. 1888—97, str. 321.
395. Kossuth Br. VIII. 1894—03, str. 401.

396. Kossuth Edw. VI. Radca woj. Białyst. 1896—05. Urzęd. kol.
397. Kostecki Józ. VII. 1862—6. Inż., str. 95.
398. Koszutski Stan. V. 1880—5. Ekonomis. Adw. Mława, str. 339, 355.
399. Kowalski Br. 1876. V.
400. Kowalski Zdz. VII. 1886—95. Zm., str. 319, 351, 354, 360, 469.
401. Kowalski Tad. VIII. 1885—95. Starosta, str. 319, 334, 347, 356.
402. Kowalski Adam. VIII. 1888—98. Inż. Dyr. Fab., str. 321, 323, 325, 340, 342. Glinik Marjampolski.
403. Kowalski Karol. VIII. 1899, str. 359.
404. Kozakiewicz Jan. VIII. 1892—02. Naucz. War., str. 72, 341, 353, 368.
405. Kozakiewicz Mar. VIII. 1894—03. Inż. Zm., 47, 374, 401.
406. Kozerkiewicz Jan. IV. 1864—9.
407. Kozerkiewicz Zyg. Prawd. VIII. 1881. Praw., str. 167.
408. Kozłowski Wac. Edm. VII. 1862—8.
409. Kozłowski Wik. VIII. 1876—79. Naucz.
410. Kozłowski Jan. VIII. 1880. Inż., str. 263.
411. Kozłowski W. VIII. 1894—03, str. 401.
412. Kozłowski Cz. VIII. 1902—11. Lublin.
413. Kożuchowski Tom. VIII. 1895—903. Lek. Lublin, str. 388, 401.
414. Krackiewicz Leon. VIII. 1880—5, str. 191.
415. Krackiewicz Bol. VIII. 1883—9. Lek., str. 327.
416. Krankowski Józefat. VII. 1862—4, str. 75.
417. Kraskiewicz Leon. VI. 1880—2.
418. Krasiński St. VIII. 1901—12. Rol. Sied., str. 16.
419. Krassowski Jan. V. 1862—3.
420. Krassowski Tad. VIII. 1889—97. Sędzia War., str. 70, 321, 323.
421. Krassowski Miecz. 1890—900. VIII. Lek. Garwolin, str. 368.
422. Krassowski Br. Grzm. 1893—02. VIII. Rol., str. 47, 376, 380, 381.
423. Krasucki Bol. 1880—90. VIII. Lek. Zawiercie, str. 289.
424. Krasuski Wł. VII. 1862—9.
425. Krasuski Wł. Ksiądz. Lublin, str. 72.
426. Król Andrzej. VIII. 1880—90. Radca prok. gen., str. 289.
427. Krzeczkowski Jan. VIII. 1875—82. Inż., str. 60, 175.
428. Krzemieniewski Fel. 1880, str. 15.
429. Krzemieniewski Stan. 1886—95. Kol. War., str. 319, 334.
430. Krzemieniewski Stan. 1876—86. Adw. War., str. 197, 199.
431. Krzemieniewski Sew. 1880—90. VIII. Prof. bot. Lwów, str. 200, 249, 289.

432. Krzemieniewski Jan. VIII. 1891. Praw.
433. Krzewski Jan. 1878—82. Książd.
434. Krzymowski Bron. VII. 1862—6. Lek. Zm. Parczew, str. 95.
435. Krzyżanowski. VIII. 1880, str. 263.
436. Krycki Jan. VII. 1862—7.
437. Krycki Lucjan. Zaw. stac. War.
438. Krycki Al. VIII. 1894—04, str. 407.
439. Księżopolski Br. Wł. IV. 1862—7.
440. Księżopolski Józ. VII. 1862—7, str. 297.
441. Księżopolski Al. Mich. VII. 1862—8.
442. Księżopolski Fran. VIII. 1890—9, str. 15, 324, 359.
443. Ksionek Jan. VI. 1888—95. Pułk. Łomża.
444. Ksionek Luc. V. 1893—9. Kapelm. Kalisz, str. 389.
445. Kuć Dom. V. 1882—8. Ks. Stężycza, str. 201, 305, 339.
446. Kuć Józ. VIII. 1881—90. Zm., str. 249, 289, 306, 332, 334, 340, 355, 464.
447. Kucharewicz-Zajac Tyt. VIII. 1888—95. Ks., str. 15, 321.
448. Kuczyński. Aw. VII. 1862—9. Praw.
449. Kukawski Edm. VIII. 1893—02. Med., str. 376.
450. Kukawski Kar. Urzęd. kol. Radom.
451. Kulgawiec Jan. VIII. 1876—80. Med., str. 263.
452. Kuropatwiński Al. 1882—90. VIII. Lek. Drohiczyn, str. 200, 201, 289.
453. Kuropatwiński Fran. 1885—93. VIII. Inż. War str. 15, 71, 205, 311, 334.
454. Kurowski Wac. 1904. Nacz. urz. pocz. Siedlce, str. 16.
455. Kuszel Wł. V. 1863—7.
456. Kuskowski Józ. VI. 1862—70.
457. Kwiatkowski Ant. VI. 1862—3.
458. Kwieciński B. VIII. 1898, str. 311.
459. Kwiek Zen. 1874—9. Ks. prał. Lublin, str. 189.
460. Kwiek Lud. 1875—82. Ks. prał., str. 189, 268.
461. Kwiek Jan. 1890—9. VIII. Insp. banku War., str. 15, 27, 359.
462. Laskowski Rem. VIII. 1865—76. Lek. Kielce Zm.
463. Laskowski Br. VIII. 1870—7. Lek. Kielce.
464. Lebedziński Ant. V. 1876.
465. Le Brun Al. VI. 1875—82, str. 198.
466. Leman Bol. VIII. 1903—13. Lek. Międzyrzec.
467. Lesiecki Boh. V. 1896—02, str. 47, 387.
468. Lesisz Win. VI. 1862—6.
469. Leszczyński Tad. V. 1862—8.
470. Leszczyński Jul. VIII. 1894—04, str. 401, 407.
471. Ligowski Br. V. 1864—7.

472. Lisiecki J. VI. 1898, str. 341.
473. Lisowski Józ. VIII. 1877.
474. Litwiniak E. 1896—02. Ks. Zm., str. 387.
475. Lipiński Joach. V. 1862—3.
476. Lipiński Fran. 1903—8. VIII. Inż. maj. Ostrówek, str. 16.
477. Lipka And. VIII. 1888. Lek. Ciechanów, str. 281.
478. Lük Bol. 1875—85. VIII. Lek. War.
479. Lük Al. Józ. 1877—91, str. 178, 191. Lek.
480. Łagodyński Mich. VIII. 1904. Praw.
481. Łagowski Wł. VII. 1862—8.
482. Łapczyński Al. VI. 1865—7.
483. Łaski Mich. VII. 1862—72. Naucz. Petersb., str. 437.
484. Ławecki Paw. V. 1862—8.
485. Łazowski. VIII. 1900. Sędzia, str. 368.
486. Łęczycka Mich. VI. 1862—70. Ks., str. 302.
487. Łętowski Miecz. V. 1862—4.
488. Łopaciński Mik. V. 1862—9.
489. Łubkowski Al. Kon. V. 1862—8.
490. Łubkowski Stan. VIII. 1876—80, str. 263.
491. Łuczycki Ign. 1880—7. Handl. Lublin.
492. Ługowski Ant. VIII. 1905—8. Mier.
493. Ługowski Kon. Urzęd. Siedlce.
494. Łuniewski Tym. VII. 1862—6. Roln., str. 89, 95, 442.
495. Maciejewski Kaz. VIII. 1878—82. War. Lek. i publicysta, str. 16.
496. Maciejewski Tad. 1905. Siedlce.
497. Maciejczyk. 1902—12. VIII. Mag. far. War.
498. Macierewicz Stan. VI. 1865—8.
499. Majer Fel. VIII. 1891. Praw.
500. Majewski Al. VI. 1862—9.
501. Majewski Tom. 1876, str. 181.
502. Majewski Tom. 1886, str. 198.
503. Malarewski Jan. VI. 1868—9.
504. Malinowski Jan. 1896—02. V, str. 387.
505. Malison Alek. Radzyń. Prow. farm.
506. Małachowski Al. 1880—6. VI. Urzęd. War., str. 16, 71, 250, 468.
507. Małkowski Ad. VIII. 1888. Lek. Płock, str. 280.
508. Małowieski Józ. 1900—9. VIII. b. poseł naucz., str. 15.
509. Makarewicz Jul. 1899—02. Dr. teol., str. 387.
510. Makarowski Fran. Urzęd. sąd. Skierniewice.
511. Makowelski. 1870—8. VIII, str. 115, 173.
512. Makowski Hen. VIII. 1876—82. Praw., str. 175.

513. Małyszewicz Cz. 1885—95. VIII, str. 319.
514. Mańko Stan. 1865—6. VI.
515. Marcinkowski Jul. 1862—7. IV.
516. Marcinkowski Kaz. Zyg. 1883—9, str. 327.
517. Marczewski Piotr. 1862—6. V.
518. Marczewski Teod. 1888—97. VIII. Med., str. 321.
519. Maresch Ig. Edw. 1862—9. VIII. Lek., str. 297.
520. Masłowski Eug. 1904. VIII. Prawn.
521. Matyczyński Wł. 1875—81. VII.
522. Marczuk Al. 1896—02. V. Dyr. szk. handl. War., str. 387.
523. Markowski Gust. 1878—84. VIII. Gł. ks. mag. m. War., str. 185, 190.
524. Markowski Stef. 1878—83. VII.
525. Martyński Adolf. 1864—9. V.
526. Martyński Alf. 1870. IV.
527. Marzecki Tom. Miecz. 1896—05. VII. Konsul Moskwa, str. 16.
528. Mauersberger St. 1901. VIII. Praw. Zm., str. 379.
529. Mazurek Jan. 1890—900. VIII. Lek. War., str. 70, 341.
530. Mazurek Alojzy. 1895—04. VIII. Geol. War., str. 387.
531. Męczkowski Wac. 1871—80. VIII. Lek. Zm., str. 167, 190, 268, 298, 332, 458.
532. Michalski And. 1876—9. VIII. Naucz. War.
533. Michalski Jan. 1869—77. VIII. Insp. gim. żeńs. Siedlce, str. 180.
534. Michałowski Fel. 1862—7. VI, str. 298.
535. Michałowski St. 1863—7. VII.
536. Michałowski Zb. Siedlce.
537. Miedziński Bog. 1901—9. VIII. Pułk. Pośeł War.
538. Mieszczyński M. D. 1896. VI. Urzęd. War.
539. Mierzejewski Stef. 1896—05. VIII. Inż. Lwów, str. 15, 387, 399, 404, 415, 417.
540. Mierzwiński Piotr. 1864—5, str. 87.
541. Mikos Fel. 1862—70. VII.
542. Miłkowski Al. 1895—04. VII. Lek. Drohiczyn n/B., str. 15.
543. Miński Ant. 1864—6. V.
544. Mioduszewski Teod. 1862—9. VII.
545. Mioduszewski St. 1870. VI.
546. Miściński P. 1862—5. VII, str. 87.
547. Miściuk Piotr. 1862—5. VII.
548. Miziecki Paweł. 1888—96. VIII. Sędzia. Łomża, str. 71.
549. Młeczko St. Grac. 1862—8. VI.
550. Moczulski Wik. 1862—7. IV, str. 300.
551. Moczulski Jan. 1882—91. VIII. Med., str. 203, 289.
552. Modrzewski Wł. 1876—9. VIII. Rejent. Lublin, str. 168, 190.

553. Modrzewski Jan 1880—8. VIII. Lek. Lublin, str 281.
554. Mondschein Hen. 1898—05. VIII. Adw. Dyr. gim. m. Warsz. str. 387, 417.
555. Moritz Józ. 1862—6. IV.
556. Moritz Mar. 1900—2. V. Nadkom. War., str. 16, 47.
557. Morkiewicz Piotr. 1862—7. VII.
558. Morżkowski St. 1881—5. VIII, str. 185.
559. Motyczyński Wł. 1885. VII, str. 191.
560. Mucharski Ant. 1895—9. V.
561. Muczkowski And. 1863—7. VI.
562. Muczkowski Ewar. 1880—4. VIII. Prok. Margelan, str. 185, 192.
563. Nasilowski Stan. 1880—4. VIII. Lek. i rol. Zm., str. 185.
564. Nasilowski Fran. 1888. VIII. Zm.
565. Nernheim Fel. 1862—6. VI.
566. Newelski Jan. 1893—901. VIII. Roln. maj. Wodynie. str. 378.
567. Nieciegiewicz Hel. 1865—6. VII. Inż. War. Zm., str. 95.
568. Niedźwiedzki Stef. 1889—94. V. Komornik. Węgrów, str. 15, 323.
569. Niemirko And. 1898—07. VIII. Dyr. banku Radom, str. 72, 423.
570. Niewiarowski Fran. 1897—07. VIII. Zm., str. 417, 423.
571. Noyszewski Jan. 1891—5. Ks., str. 334, 337.
572. Nossarzewski Stan. 1885—95. VIII. Lek. Myszyniec, str. 319.
573. Nowiński Jak. 1862—3. VI.
574. Nowiński Teod. 1864—9. V.
575. Nurzyński Ant. 1862—3. V.
576. Obłozka Fel. 1894—900. VI, str. 401.
577. Obuchowski Woj. 1863—71. Lek., str. 437.
578. Okniński Lud. 1862—5. VII, str. 87.
579. Okniński Fran. 1870—72. VII. Praw.
580. Okniński Stan. 1900—8. VIII. Siedlce.
581. Okniński Zyg. 1902—13. VIII. Rol. maj. Drupie.
582. Okołowicz Br. 1882—6. VIII. Rejent War., str. 197.
583. Olechnowicz Eug. 1900—12. VIII. Mag. praw.
584. Oleszkiewicz Mar. 1885. VIII, str. 191.
585. Oleszkiewicz Stan. 1882. VIII. Inż. Biała Pod., str. 175.
586. Olędzki Al. 1861—70. VII. Rol. maj. Szaniawy, str. 292.
587. Olędzki Lud. 1862—66. V. Rol., str. 292, 294.
588. Olędzki Zd. 1862—3. V, str. 292.
589. Olędzki And. Em. Ks. kan. Siedlce, str. 63.
590. Olędzki Jerzy. 1894—05. VIII. Sędzia. Siedlce, str. 16, 407.
591. Olędzki Stan. 1901—8. VIII. Komor. Sokolow, str. 15.
592. Olszewski Fran. 1880—90. VIII. Lek., str. 289, 306.

593. Olszewski Wł. Ksiądz. Grodzisk Podl.
594. Olszewski Jan. 1891—900. VIII. Inż., str. 341, 368, 381.
595. Olucha Al. 1862—70. VIII.
596. Oltarzewski Erazm. 1862—7. V.
597. Omelanowicz Jan. 1862—6. VII, str. 95.
598. Omelanowicz Emilj. 1876—81. VIII. Mat., str. 167, 180.
599. Omelanowicz Józ. 1876. VII. Rol., str. 181.
600. Omelanowicz Włodz. 1892—04. VIII. Praw., str. 392.
601. Orzechowski Roman. 1891—900. VIII. Inż. Ppulk., str. 341, 368.
602. Osiecki Józ. 1897—05. VIII. Sędzia. Łódz., str. 387.
603. Osiński Fran. 1905—11. Ks. Rokitno.
604. Ossowski Adolf. 1891. VIII, str. 255.
605. Ostojcki Fel. Ks. kan. 1878—82. Parczew.
606. Ostojcki Stef. 1896—05. Zm., str. 387, 413.
607. Osuchowski Tad. 1873—77. VII. Handl.
608. Owsianka Jan. 1862—6. V.
609. Owczarski Al. 1866—69. VI.
610. Pachulski Hen. 1867—73. VII. Komp. i prof. konsw. Moskwa, str. 437.
611. Paczowski Jul. 1886—92. Ks., str. 334, 387.
612. Paczowski Luc. 1888—97. VIII. Kier. muz. pedag. War., str. 15, 321, 327, 348.
613. Papiewski St. Wł. 1880—4. VIII. Lek. Radom, str. 185, 190.
614. Pasek Jan. 1862—8. V.
615. Patocki Adam. 1887—95. Lek. War. str.27.
616. Pawlikowski Ant. 1882—92. VIII. Dyr. banku War., str. 309.
617. Pawlikowski Lud. 1888—99. VI. Inż. pow. Siedlce, str. 15, 323, 359.
618. Pawłowski Kaz. Woj. 1870—2. VII. Lek., str. 16.
619. Pawłowski Al. 1885—95. VIII. Med., str. 319.
620. Pawłowski Eug. 1897—07. VIII. Inż. War.
621. Pauli Filip i Al. 1862—9. VI.
622. Peretjatkowicz Jan. 1896—05. VII. Rol. Łuck.
623. Perzanowski Mich. 1885—8. VIII. Med., str. 197.
624. Peżko Jan. 1863—70. VII. Urzęd. Siedlce.
625. Piasecki Tad. 1880—90. VIII. Inż. Dyr. fabr. Lublin, str. 289.
626. Piasecki. 1895. VI, str. 321.
627. Piasecki Wac. 1900—12. VIII. Inż. arch. Siedlce, str. 65.
628. Pieńkowski Józ. 1862—4. VII, str. 75.
629. Pieńkowski Stan. 1880—5. Literat, str. 339, 340.
630. Pierzchalski Janusz. 1895—04. VIII. Gł. radca praw. Min. P. i O. P., str. 15, 407.
631. Pietrzykowski Stan. 1889—96. VI. Roln.

632. Pięłowski Ant. St. 1875—84. VIII, str. 185.
633. Pięłowski Wł. Teof. 1888. VIII, str. 281. Baku. Sądow.
634. Piotrowski Józ. 1862—7. VI.
635. Piotrowski Jan. 1891. VIII.
636. Piotrowski Kaz. 1900—3. Lew. War., str. 71, 401.
637. Piotrowski Br. 1900—07. VIII. Chem., str. 423.
638. Pióro Michał. 1862—3 IV.
639. Pióro Jan. 1876—80. VIII, str. 236.
640. Pióro Mich. 1894—900, str. 401. Ks. Sokolów.
641. Pióro Jan. 1896—05. VIII. Lek., str. 15.
642. Pióro Zyg. 1896—05. VII. Kier. szk. rol. Nałęczów, str. 15, 387, 413.
643. Pisarzewski Grac. 1880. VIII. Praw., str. 167.
644. Piwoni St. 1886—95. VI, str. 321, 346, 348.
645. Pleszczyński Józ. 1862—5. VII, str. 87, 298.
646. Pleszczyński Mar. 1888—96. VIII. Inż. Włodawa, str. 323.
647. Pliszka Ant. 1888—96. Inż.
648. Pliszka Zyg. Rol., maj. Rudnik.
649. Pliszka Al. 1897. VIII. Przyr.
650. Pliszka Cz. 1895—03. Dyr. gim. m. War.
651. Płachecki Jan. 1862—70. Lek.
652. Płachecki Jul. 1862—70. Prow. far. Siedlce.
653. Płachecki Konr. 1896—07. Inż. War., str. 374, 387, 432.
654. Płachecki Jerzy. 1901—9. VIII. Lek. kpt.
655. Płodowski Zych. 1901—9. VIII. Inż. lotn. Ppułk. War., str. 64.
656. Płoski Jul. 1891. VIII, str. 255.
657. Pluciński Kaz. 1888—97. VIII. Urzęd. War., str. 15, 321, 323.
658. Pogonowski Wł. Ksiądz. Kock.
659. Pogonowski Alf. 1895—07. VIII. Lek. Lubartów, str. 387, 400, 413, 423.
660. Podbielski Kaz. 1873—82. VIII. Lek i roln. Bojanówka, str. 175.
661. Podnieśiński Sz. 1876. VI. Lek. wet. Kielce.
662. Podolski Adam. 1869—73. VIII. Lek. War.
663. Polkowski Woj. 1862—9. VII.
664. Polkowski Otto. 1876—82. VIII. Rol., str. 175.
665. Polkowski Wł. 1870—9. VIII. Adw. Lublin. Zm.
666. Polkowski Sew. 1883. VIII. Urzęd. kol. War.
667. Polkowski Wit. 1886—7. VII, str. 199, 271.
668. Polkowski Lud. 1888—97. VIII. Inż. pow. Siedlce, str. 323.
669. Ponikowski Stan. 1860, str. 15, 17.
670. Ponikowski Zyg. 1885—93. VIII. Kier. urzęd. ubez. War., str. 70, 311.
671. Ponikowski Stef. 1890—9. VIII. Inż., str. 15, 35.

672. Ponikowski Ant. 1888—97. VIII. Prof. polit., str. 17, 52, 55, 321, 323, 348, 360, 364, 475.
673. Popławski Józ. 1862—6. V.
674. Popławski Wac. 1888—97. Inż. chem. Chocień, str. 321, 323.
675. Poraziński Hen. 1862—3. V.
676. Przegaliński Edw. 1862—8, str. 297.
677. Przegaliński Cz. 1883, str. 327.
678. Przemieniecki Mik. 1866. VII. Urzęd. kol.
679. Przeździecki Józ. 1862—7. V.
680. Przewuski Edw. 1862—9. VII. Praw., str. 292.
681. Przyłuski Józ. 1862—4. VII, str. 75.
682. Przyłuski Bol. 1875—85. VII. Lek. Płock, str. 191.
683. Pruski Stan. 1862—8. VII.
684. Pruski Kaz. 1877—88. VIII. Sędzia. Lublin, str. 199, 271, 280, 281.
685. Pytliński H. S. 1874—84. VIII. Praw. i literat. Zm., str. 189, 461.
686. Rabczyński Eug. 1878—88. VIII. Lek. War., str. 70, 281.
687. Rabczyński Stef. 1886. VIII, str. 197.
688. Rabek Edm. 1862—5. V.
689. Rabek Józ. 1866—74. VI. Rol. maj. Dworzec, str. 60, 76.
690. Rabek Lud. 1876—78. VIII. Lek., str. 115, 137.
691. Rabek Fel. 1875—85. VIII. Inż., str. 191.
692. Raczyński Ant. 1864—6. VII. Literat, str. 95.
693. Raczyński Wac. 1875—84. VIII. Rejent. Siedlce, str. 15, 176, 185, 461.
694. Radomyski Klem. 1899. VIII, str. 359.
695. Radowiecki Konst. 1876. VI.
696. Rago Kaz. 1876—82. Przem. War.
697. Rago Bron. 1883. VIII. Med.
698. Rapczewski Zyg. 1864—7. VII.
699. Rapczyński Stef. 1887. VIII. Praw.
700. Rapczyński Eug. 1889. VIII. Med.
701. Ratyński Jac. Hen. 1895—03. VIII. War. Naucz., str. 401.
702. Rejmers Lud. 1862—6. VI.
703. Rogaczewski Mich. 1900. VIII. Praw.
704. Remiszewski Józ. 1888. VIII, str. 281.
705. Reper Adolf. 1885—95. VIII, str. 319.
706. Rola Edw. 1881—4. Praw. Zm., str. 185.
707. Rola Klem. 1880—90. VIII. Mag. far. Kurów.
708. Romankiewicz St. 1891—900. VIII, str. 341, 368.
709. Rościszewski Jerzy. 1888. VIII. Przym., str. 197, 281
710. Rościszewski Grzeg. Cz. 1889. VIII. Przym.
711. Rościszewski Jan. 1894—02. V. Art. mal. Londyn, str. 387, 393.
712. Rose Ant. i Alf. 1862—9. VI.

713. Roslan Stan. 1888. VIII. Med., str. 281.
714. Roszkowski Al. 1862—7. VIII, str. 297.
715. Roszkowski Zygm. 1888—94. Lek., str. 467.
716. Rotarski Tad. 1892. VIII. Med., str. 309.
717. Rowicki Jul. i Kaz. 1862—6. VII, str. 95.
718. Rozbicki Wł. 1894—02. VI. Praw., str. 47.
719. Rozpędzihowski Wiktor. 1891—7. Prow. farm. War.
720. Rozpędzihowski Rob. 1893—02. VIII. str. 376, 381, 385, 389, 471.
721. Rozpędzihowski Miecz. 1895—03. VIII. Lek., str. 381, 382, 389, 401, 471.
722. Rozwadowski Fel. 1873—86. VIII. Praw., str. 197.
723. Rozwadowski Ant. 1879—84. VIII, str. 185.
724. Różycki Ksaw. 1880—90. VIII, str. 289.
725. Różycki Ant. 1895—900. Art. teatru nar.
726. Różyński Roman. 1883—93. VIII, str. 311, 327.
727. Różyński Janusz. 1883—93. VIII.
728. Rzewuski Al. 1862—70. VII, str. 297.
729. Rzewuski Kon. i Roch. 1862—7. VI.
730. Rzewuski Stef. 1894—02. VI. Radca Min. Pr., str. 47, 401.
731. Rudnicki Jan. Ks. Komorówka.
732. Rutkowski Stan. 1862—7. VII.
733. Ruttie Jan. 1862—7. VI, str. 105.
734. Rytzel Fran. 1862—3. V.
735. Rytzel Ant. 1878—88. VIII. Lek. Kielce, str. 281.
736. Sadkowski Stef. 1889—98. VIII. Pprok. Sosnowiec, str. 321.
737. Salomonowicz Wł. 1868—75. Praw.
738. Samborski Eug. 1869—80. VIII. Leś. Skierniewice, str. 263.
739. Samulik Wł. 1876. V.
740. Samulik Al. 1878—84. Burm. Ostrów.
741. Samulik Win. 1883—93. VIII. Insp. akc., str. 256, 311.
742. Sawicki Adam. 1862—7. V.
743. Sawicki Kon. 1862—9. VI, str. 297.
744. Sawicki Anas. 1863—6. VII. Lek., str. 95, 445.
745. Sawicki Bron. 1870—8. VIII. Prof. chir. Un. War., str. 15, 17, 27, 54, 60, 115, 137, 138, 491.
746. Sawicki Al. 1889. VIII. Med.
747. Serementa. Ksiądz. 1873—8. Międzyrzec.
748. Siemionowicz Jan. 1869—70. VII, str. 304.
749. Sieradzki Wł. 1880—90. VIII. Mat., str. 289.
750. Sierzpowski Wik. 1862—72. VII. Lek.
751. Sierzpowski Jan. 1869—77. Lek.
752. Sikorski Klem. 1882. VIII. Praw., str. 175.

753. Sikorski Stan. 1899—05. VIII. War. Kier. cent. kasy sp. roln., str. 387, 404, 417.
754. Simonowicz Ark. 1897—9. VIII. Praw., str. 325, 359.
755. Siwkowski Mich. 1880—90. VIII. Przyn., str. 289.
756. Skłodowski Tom. 1865—7. V.
757. Skibniewski Józ. 1862—9. VI.
758. Skibniewski Br. 1878—88. VIII. Lek. Zm., str. 199, 281.
759. Skibniewski Zyg. 1896—03. VIII. Prok. Siedlce, str. 15, 401.
760. Skibniewski Stef. 1902—8. VIII. Leś., str. 15.
761. Skolimowski Jan. 1862—70. VII.
762. Skolimowski Wł. 1862—8. VI.
763. Skolimowski And. 1895—903. VIII, str. 401.
764. Skorupko Edw. 1902—8. Lek. wet.
765. Skorupski Łuk. 1862—7. VII, str. 297.
766. Skowroński Anz. 1894—04. VIII. Sędzia.
767. Skulimowski, Radom, str. 407.
768. Skulimowski Stan. 1885—95. VIII, str. 319.
769. Skutecki Tom. 1863—7. VI.
770. Skrzymowski Ant. Ks. kapel. W. P. Biała Pod.
771. Skrzyszewski W. 1891—900. VIII. Ks., str. 341, 368.
772. Skup Wł. 1901. VIII. Adw. b. poseł. Siedlce, str. 15, 45, 341, 353, 361, 369.
773. Skup Mar. 1894—04. VIII, str. 407.
774. Skwierczyński Łuk. 1862—3. V.
775. Śluskowski Wł. 1880—7. Urzęd. sąd. Garwolin.
776. Śluskowski Lud. Luc. 1892—. VIII. Sędzia. Węgrów, str. 309.
777. Śluskowski Wik. 1901. VI. Urzęd. mag. War.
778. Słodkiewicz. 1882. VIII, str. 175.
779. Sobolewski Edm. 1870—9. VIII. Lek. Radom.
780. Sokołowski Ant. 1860—3. V.
781. Sokółski Wit. 1896—07. VIII. Inż. Ppułk., str. 387, 413, 423.
782. Sosnowski Stan. 1902—07. VIII. War.
783. Sosnowski Wit. 1901—5. Inż. War.
784. Spirydonow-Tchórznicki Mik. 1892—903. VIII. Praw. Zm. War.
785. Stalkowski Lud. 1876. VII.
786. Stalka Lud. 1862—3. V.
787. Stankiewicz Ant. 1897—05. VII. Naucz. Radzyń, str. 15.
788. Stano Tom. 1892. VIII. Med., str. 309.
789. Stein Kaz. 1900—10. VIII, str. 409, 417.
790. Stelegowski Al. 1894—03. VIII. Adw., War., str. 401.
791. Stępkowski Al. Siedlce.
792. Stępkowski Adam. 1890—900. VIII. Inż. Częstochowa.
793. Stępkowski Mar. 1897—02, str. 47.

794. Stokowski Mar. 1915—8. Ks. Łuków.
 795. Stolkowski Kar. 1862—6. VI.
 796. Stopeczański Ewar. 1862—9. VI.
 797. Strumpf Edw. 1883—91. VIII. Botan. Zm., str. 204, 250, 328, 333, 339, 356, 462.
 798. Strumpf Kar. 1879—87. VIII. Sędzia War., str. 15, 327.
 799. Strumpf Adolf. 1888—92. V. Prow. far. Zaremby Kościelne, str. 310, 323, 348, 353.
 800. Strus Stef. 1900. Roln. b. poseł. Maj. Ignacpol.
 801. Studziński Mich. 1894—04. VIII. Lek. Łuków, str. 374, 407.
 802. Subotkin Mich. 1880—90. VIII, str. 200, 289.
 803. Suchodolski Alb. 1876—85. VIII. Mat., str. 185, 191.
 804. Suchodolski Rom. 1878—88. VIII. Sędzia Zm., str. 281.
 805. Suchodolski Ant. 1880—90. VIII. Praw.
 806. Sudolski Stan. 1890—900. VIII. Med., str. 341.
 807. Sukiennik Stan. 1862—9. VI.
 808. Sulikowski Jan 1862—3. V.
 809. Sunderland Jan. 1901—08. VII. Adw. War., str. 27.
 810. Szablowski Józ. 1863—6. VI.
 811. Szablowski Gust. 1885—93. VIII. Leś. maj. Gulów, str. 250, 311, 328.
 812. Szaniawski Jan. 1862—66. VII. Rol., str. 95, 297.
 813. Szaniawski Klemens. 1862—5. VI. Literat, str. 432.
 814. Szaniawski Józ. 1862—3. VI, str. 40.
 815. Szaniawski Miecz. 1875—83. VIII. Lek. Petersb., str. 268.
 816. Szaniawski Stef. Hier. 1882. VIII. Med., str. 175.
 817. Szaniawski Jan. 1885. VIII, str. 191.
 818. Szaniawski Stan. 1897. VIII. Praw., str. 321
 819. Szaniawski Wit. 1888—93. VI. Inż. War., str. 15, 316.
 820. Szaniawski Mich. Wik. 1898—900. VIII. Przyrod., str. 341.
 821. Szaniawski Mar. 1895—04. VIII. Inż. War., str. 407.
 822. Szańkowski Wł. 1862—4. V.
 823. Szczepański Wal. 1862—8. VII.
 824. Szczepański St. Mar. 1888. VIII. Lek. Zm., str. 281.
 825. Szczepiński Win. Wal. 1899—05. V. Sędzia. Płock, str. 15.
 826. Szczucki Kar. 1862—9. VII.
 827. Szczudłowski Tom. 1879—83. VII.
 828. Szelest Józ. Miecz. 1895. VIII. Med.
 829. Szelażek Wł. 1875—80. V. Sędzia.
 830. Szelażek Adolf. 1880—83. Ks. biskup Wołyński, str. 15, 17, 199.
 831. Szeligowski Jerzy. VIII. 1889. Rej. Łowicz, str. 15.
 832. Szeliski Miecz. 1892. VIII, str. 309.

833. Szeliski Leon. 1863—70. VII. Rol. maj. Terebela, str. 70, 100, 302.
834. Szeliski Mar. 1864—71. VII. Zm., str. 112.
835. Szklarski And. 1905—8. VIII. Ks. Siedl.
836. Szkultecki Tad. Urzęd. War.
837. Szkultecki Hen. 1865—8. V.
838. Szmurło Lud. 1862—9. VII.
839. Szmurło Stan. 1876. V.
840. Szpadkowski Ig. 1875. VIII. Lek. ZM.
841. Szpadkowski Miecz. 1883. VIII. Praw.
842. Sztolcman Ksr. 1889—90. VIII. Inż. War.
843. Szulc Jan. 1864—8. VII.
844. Szulc-Holnicki Kar. 1892—01. VIII, maj. Leszczyny, str. 378.
845. Szulc-Holnicki Kaz. 1896—05. VII. Inż. War.
846. Szulc Her. 1875—84. Lek. Mozyrz, str. 185.
847. Szulc Piotr. 1885—95. VIII, str. 319.
848. Szulc Edm. 1886—96. VIII. Inż.
849. Szumkowski Stef. 1888. VIII. Lek. Grodno, str. 281.
850. Szwacki Luc. 1890—99. VIII. Adw. Radom, str. 359.
851. Szwacki Kwiryn. 1895—01. VIII. Dyr. gim. Piaseczno.
852. Szwarec Wł. 1862—3. VI.
853. Szymański Adam. 1863—70. VII. Literat. Zm., str. 112, 114, 121, 354, 435.
854. Szymański Stan. 1890—9. VIII. Zm., str. 359.
855. Szymczuk P. 1878—87. VII. Pułk., str. 271.
856. Szymoński Gus. 1862—8. VI. Lek., str. 29.
857. Szymoński Hil. 1862—72. VI. Geom., str. 295, 437.
858. Świeszewski Wł. 1863—70. VII. Mat. Zm., str. 112.
859. Świętochowski Tom. 1882. VIII. Inż. War., str. 175.
860. Świdorski Miecz. 1893—02. VIII, str. 376.
861. Świdorski Jul. 1896—05. VII. Prow. far, str. 387, 413.
862. Świdorski Hen. 1896—02. V, str. 47.
863. Świdziński Kar. 1895—02. V, str. 47, 387.
864. Tabor Cz. 1898—07. VIII. Inż. przem., str. 16, 404, 417, 419, 423.
865. Taborowski Hen. 1864—8. V.
866. Taborowski Jul. 1864—8. V.
867. Taborowski Hen. 1889—99. VIII. Sędzia.
868. Talar Fran. 1876. V.
869. Talarek Grzeg. 1862—6. VII. Med. Zm., str. 195.
870. Tchórznicki Mich. 1862—70. VI.
871. Tchórznicki-Mniszek Hen. 1862—7. VI, str. 15.
872. Tchórznicki Józ. 1862—7. VII.
873. Terlikiewicz Apol. 1862—5. VII. Lek., str. 87.

874. Toczyski Rysz. 1862—7. V.
 875. Toczyski Jul. 1862—7. VII. Adw., str. 419, 447.
 876. Toczyski Lud. 1884. VIII. Praw.
 877. Toczyski Łuk. 1891. VIII, str. 72.
 878. Toczyski Zdz. 1896—04. VIII. Agr. Puławy, str. 16, 393.
 879. Tokarzewski. 1876. VII.
 880. Tołtyżewski Józ. 1862—4. V.
 881. Trentowski Stef. 1894—02. VI, str. 47, 401.
 882. Trębicki Win. 1862—3. V.
 883. Troc Józ. 1878—87. VIII. Sędzia. Sosnow. Zm.
 884. Trocewicz Stef. 1876—84. VIII. Mat.
 885. Trojanowski Al. 1903. VIII. Praw.
 886. Trzcziński Mar. 1897—08. VII. Urzęd. War.
 887. Trzebiński Józ. 1880—88. VIII. Prof. bot. Un. Wil., str. 272, 281.
 888. Trzebiński Mar. 1883—8. VI. Art. mal., str. 328.
 889. Trusiewicz Al. 1888. VIII. Mat., str. 281.
 890. Tryjarski Eug. 1881—91. VIII. Lek. War.
 891. Turczyński St. 1862—65. VII, str. 87, 297.
 892. Tuszyński Ig. 1865—70. VI.
 893. Tuz Wac. 1888—97. VIII. Prok. Biała Pod., str. 15, 27, 321, 323, 340, 348.
 894. Tuz St. 1889—99. VIII. Lek. War., str. 19, 70, 325, 348, 357, 359.
 895. Tuz Ad. 1891—900. VIII. Inż., str. 341, 368.
 896. Tuz Stef. 1896—05. VII. Chem. Poznań.
 897. Tuz Józ. 1898—05. VI. Ks. Puławy.
 898. Twardowski Wł. 1872—91. VII. Lek. wet.
 899. Tyrawski Stef. 1891—01. VIII. Lek. Radom. Zm., str. 341.
 900. Tyszka Kon. 1866—7. VI.
 901. Ulatowski Wal. 1862—9. V.
 902. Ulatowski Ig. Urzęd. kol. Radom.
 903. Urbanowicz Ant. 1888. VIII. Med., str. 28.
 904. Urbanowicz Stef. Rem. 1882. VIII, str. 175.
 905. Uszyński Roman. 1863—9. V. Rejent. Łuków. Zm.
 906. Uszyński Roman 1894—05. VIII. Inż. Łuków, str. 401.
 907. Uszyński Edm. 1895—04. VIII. Rejent. Łuków. Zm., str. 374, 407.
 908. Uszyński Tad. 1905—10. V. Mag. praw. War.
 909. Uzdowski Józ. 1876—79. VIII. Naucz., str. 170, 182.
 910. Uziat. 1878—89. VIII. Inż. Charków. Zm.
 911. Wajszczuk Tad. 1894—900. V. Zaw st. Platerowo.
 912. Wajszczuk Edm. 1900—10. VIII. Lek. Wyrozęby.
 913. Walewski Leop. 1884—94. VIII. Lek. Będzin.
 914. Walewski Gus. 1885—93. VIII. Radca Izb. kont. Kielce, str. 311.

915. Walewski Jan. 1888—97. VIII. Adw. War., str. 16, 18, 27, 32, 315, 321, 323, 341.
916. Walewski Maks. 1889—96. VIII. Vice-prezes sądu. Biała Pod., str. 325, 348.
917. Warmiński Ad. 1899—05. VI. Urzęd. War.
918. Wasilewski Al. 1896—02. V. Lek. Kołomyja, str. 374, 387.
919. Waškiewicz Win. 1883. VIII. Med.
920. Waszczuk Fran. Ks. Wohyń.
921. Waśowski Stan. 1888—97. VIII. Lek., str. 9, 27, 28, 313, 321, 323, 348, 361, 463, 491.
922. Weber Paweł 1862—6. VII. Urzęd. Siedl. Zm., str. 95.
923. Weber Wł. 1890—900. VIII. Sędzia. Sokółów, str. 16, 357, 368.
924. Wielowieyski Stan. 1878—87. VIII. Lek. War., str. 70, 199, 271.
925. Wielowieyski Stef. 1893—8. V. Urzęd. banku.
926. Wielowieyski Lud. 1900—10. VIII. Rtm. W. P.
927. Wierciński Jan. 1864—71. VII. Naucz. Częstochowa.
928. Wierciński Bol. 1868—70. VI.
929. Wierzbiński Jan Nor. 1899—08. VIII. Sędzia. Siedlce, str. 16.
930. Wierzbiński And. 1864—5. VII, str. 87.
931. Wierzejski Leon. 1862—71. VII.
932. Wierzejski Al. 1862—8. VI.
933. Wierzejski Fran. 1862—8. VII.
934. Wierzejski Br. 1862—6, str. 95.
935. Wierzejski Stan. 1870—4. Ks. Parczew.
936. Wierzejski Mar. Grz. 1882. VIII. Med.
937. Wierzejski Stan. 1883. VIII. Rejent. Opoczno.
938. Wierzejski Kar. 1875—85. VIII. Rejent. Siedlce, str. 15, 191.
939. Wierzejski Józ. Ks. Pawłowice.
940. Wierzejski Br. 1880—90. VIII. Lek., str. 289.
941. Wierzejski Hel. 1886—97. VIII. Sędzia, str. 71, 321, 325.
942. Wierzejski Teod. 1899. VIII. Praw.
943. Wierzejski Fran. 1895—03. VIII. Naucz. Łuków, str. 401.
944. Więchowski Ferd. 1862—6. V.
945. Więckowski Józ. 1862—5. VII, str. 87.
946. Wilczyński Flor. 1862—8. VI.
947. Winnicki M. 1892. VIII, str. 309.
948. Wismont Mar. 1863—4. VI.
949. Witkowski Emil. 1862—4. V.
950. Witkowski Raf. 1883. VIII. Med.
951. Włodarski Stef. 1880—2. VI.
952. Wodziński Zyg. 1899—05. VI. Roln.
953. Wojciechowski Teof. 1862—3. V.
954. Wojciechowski Eug. Ksiądz.

955. Wójcicki Stef. 1882—8. VI. Prow. far. Siemiatycze.
956. Wójcikowski Mar. 1890. VIII. Lek. Zm. Łódź, str. 289.
957. Wojdakowski Al. 1907. VIII. Inż. Zm., str. 423.
958. Wojewódzki Al. 1862—4. IV. str. 41.
959. Wojewódzki Wł. 1862—3. VI.
960. Wojewódzki Kon. 1869—72. VIII. Inż. Wyszniwołodzk. Zm.
961. Wojewódzki Stef. 1876—79. VIII. Sędzia. Sosnowiec.
962. Wojewódzki Wł. 1877. VIII. Lek. Twer.
963. Wojewódzki Ign. 1901—10. VIII. Naucz. Siedlce, str. 16, 48, 491.
964. Wojnicz Rajm. 1877—87. VIII. Praw. st., str. 189.
965. Wojnicz Adam. 1874—84. VIII. Lek. Łuck, str. 185, 187.
966. Wojnow Mik. 1870—8. VIII. Ofic. koz., str. 131, 172.
967. Wokulski Jan. 1892. VIII, str. 309.
968. Wokulski St. Sew. 1893. VIII. Med., str. 311.
969. Wolfke Luc. 1892—900. VIII. Prof. polit. War., str. 341.
970. Wolfke Paweł. 1894—02. Inż. Prez. Siedlce, str. 15, 323, 374, 381, 393.
971. Wolski Ant. 1887. VIII, str. 199.
972. Wolski Zyg. 1893—7. V. Lek. dent. War.
973. Wolski Miecz. 1894—900. Prow. farm.
974. Wolski Jan. 1896—07. VIII. Chem. War., str. 287, 413, 423.
975. Wołosowicz Jan. 1862—6. VII. Leś., str. 95.
976. Worojko Mar. 1882. VIII, str. 175.
977. Woszczerowicz Woj. 1893—02. VIII. Naucz. Siedlce, str. 16, 376.
978. Woźniakowski Józ. 1862—5. VII. Obr. sąd. Siedlce. Zm., str. 87.
979. Wrocławski Cz. 1867—76. VIII. Lek. Biała Pod.
980. Wrocławski Kaz. 1878—89. VIII. Lek. Zm., str. 268.
981. Wroński Wł. 1876—9. VIII. Lek. Zm., str. 263.
982. Wroński Br. 1875—84. VIII. Praw., str. 185.
983. Wroński Miecz. 1887. VIII. Inż., str. 199.
984. Wrotnowski Tad. 1862—7. VII.
985. Wrotnowski Józ. Siedlce.
986. Wrzosek Józ. 1862—4. V.
987. Wszelaczyński Adam. 1862—7. V.
988. Wychowski Bol. 1862—5. VII, str. 87, 298.
989. Wyczółkowski Włod. 1862—6. VII. Roln., str. 297.
990. Wyczółkowski Leon. 1863. Art.-malarz.
991. Wysokiński Balt. 1862—7. Lek. Międzyrzec.
992. Wyszomierski Ant. 1862—6. VII, str. 297.
993. Wyszomierski Jan. 1891—900. VIII. War., str. 341, 368.
994. Wyszomirski Al. 1886—8. VIII. Med., str. 271, 281.
995. Wyszomirski Tad. 1900—10. VIII. Siedlce, str. 15.
996. Wyziński Feliks. 1862—4. VII, str. 75, 297.

997. Zabiello Stef. 1870. V.
998. Zabierzowski Al. 1862—7. V.
999. Zajkowski Ant. 1862—8. VII.
1000. Zakrzewski Romuald. 1876—80. VIII, str. 263.
1001. Zakrzewski Stan. 1880—90. VIII. Inż., str. 289.
1002. Zakrzewski Stef. 1877—85. VIII. Lek. Gostynin, str. 191.
1003. Zakrzewski Wikt. 1887. VIII. Lek., str. 199.
1004. Zaleski Bol. 1888—97. VIII. Lek. War., str. 16, 321, 323.
1005. Zaleski Fran. 1894—03. VIII. Lek.-mjr., str. 47, 401.
1006. Zaliwski Jul. Jan. 1888. VIII. Urzęd. War., str. 15, 281.
1007. Załuska. 1871. VII, str. 437.
1008. Zanórzyński Ant. Zyg. 1862—9, str. 292, 300.
1009. Zanórzyński Edm. 1862—6. VII, str. 95.
1010. Zanórzyński Sat. 1862—6. VI.
1011. Zapaśnik Onufry. 1880—7. VIII. Med., str. 268.
1012. Zaremba Wł. 1889. VIII. Med.
1013. Zarzycki Jan. 1882—92. VIII. Inż. War., str. 309.
1014. Zawadzki Lud. 1862—6. VII. Urzęd., str. 95.
1015. Zawadzki Józ. 1862—3. V, str. 89.
1016. Zawadzki Teod. 1871. VII. Lek.
1017. Zawadzki Grzeg. 1888—97. Kurator War., str. 69, 321, 323, 340, 348, 365.
1018. Zawadzki Rajm. 1897—02. VIII. Adw. Częst., str. 47, 376, 377.
1019. Zawadzki Wal. 1892—03. VIII. Lek., str. 378.
1020. Zawadzki Tad. 1891—8. VII, str. 319, 341.
1021. Zawadzki Ant. 1900—05. VII. Agr., str. 404, 409, 417.
1022. Zbieć Józ. 1895—01. VIII. Naucz. Siedlce.
1023. Zbieć Stan. 1898—09. VIII. Urzęd. War., str. 16.
1024. Zbierzchowski Lud. 1886—7. VIII. Lek. War., str. 271.
1025. Zbroziński Wł. 1880—91. VIII. Sędzia. Siedlce.
1026. Zejthejm Emil. 1866—72. VIII. Praw.
1027. Zejthejm Józ. 1862—3. VII, str. 92.
1028. Zembrzusi Stef. 1888—97. VIII. Praw., str. 321, 423.
1029. Zdanowicz Z. 1893. VIII, str. 16, 311.
1030. Zemła Fran. 1852—8. V.
1031. Zieliński Stan. 1883, str. 327.
1032. Zięcina Rom. 1888—97. VIII. Inż. Zm., str. 15, 321.
1033. Znaniecki Flor. VIII. Prof. un. Poz.
1034. Zuchmantowicz Leon. 1862—7. V.
1035. Żaboklicki Ant. 1862—6. VII. Sędzia gm., str. 95.
1036. Żebrowski Anz. 1881. VIII. Praw., str. 167.
1037. Żelazowski Al. 1876—86. VIII. Praw.

1038. Żmuda Bol. 1909—14. V. Tech. M. Siedl.
1039. Żołędowski Izyd. 1867—70. V.
1040. Żukowski Fran. 1862—6. VII. Inż., str. 106, 297.
1041. Żychliński Ant. VIII. Rejent. War., str. 16, 60, 63, 319, 348,
357, 478.
1042. Żypowski Jul. VIII. 1875, str. 176, 181.

ILUSTRACJE

	<i>Str.</i>
1. Gimnazjum im. hetm. Żółkiewskiego	3
2. Grupa uczestników 1-go Zjazdu Siedlczan	7
3. Winieta II Zjazdu Siedlczan, rysował E. Frankowski	21
4. Grupa uczestników II-go Zjazdu Siedlczan	23
5. Pochód Zjazdu do kościoła	26
6. Otwarcie wystawy lotniczej	29
7. Bankiet	33
8. Wyruszenie pochodu na miejsce odsłonięcia pomnika po- wstańcom	49
9. Delegaci, weterani i wojsko w pochodzie	51
10. Prezydjum Zjazdu	56
11. Pomnik przed odsłonięciem	57
12. Delegacje z wieńcami	61
13. Stary kościół	63
14. Poświęcenie pomnika	65
15. Dawny pałac książąt Ogińskich	67
16. Dzwonnica	72
17. 6-ta klasa polskiego gim. w Siedlcach r. 1862—3	75
18. Maturzyści r. 1865	87
19. „ r. 1866	95
20. „ r. 1868 i wyciąg z księgi cenzur r. 1864	99
21. „ r. 1878	115
22. Zjazd z r. 1878 w r. 1893	137
23. Klasa 7 i 8-ma r. 1880—1	165
24. Maturzyści r. 1881	167
25. „ r. 1882	175
26. „ r. 1884	185
27. „ r. 1885	191
28. „ r. 1886	197
29. Zjazd z r. 1886 w r. 1911	199
30. Maturzyści 1880 r.	263
31. 7-ma klasa r. 1886	271

	<i>Str.</i>
32. Maturzyści r. 1888	281
33. " r. 1890	289
34. " r. 1892	309
35. " r. 1893	311
36. 6-ta klasa r. 1892	319
37. 6-ta klasa r. 1895	321
38. Zjazd z r. 1897 w r. 1922	323
39. 7-ma klasa r. 1897	325
40. 6-ta klasa r. 1898	341
41. Maturzyści r. 1899	359
42. Zjazd z r. 1900 w r. 1910	368
43. Orkiestra w r. 1900	374
44. Klasa 8-ma r. 1902	376
45. Klasa 5-ta r. 1902	387
46. Klasa 6-ta r. 1902	393
47. Klasa 6-ta r. 1900	401
48. Maturzyści r. 1904	407
49. Klasa 6-ta r. 1904	413
50. Komitet strejkowy r. 1905	417
51. Maturzyści r. 1907	423
52. Tablica ku upamiętnieniu poległych w walkach o Polskę	425
53. Portret Klemensa Junoszy-Szaniawskiego	432
54. " Adama Szymańskiego	435
55. " Tym. Łuniewskiego	442
56. " D-ra A. T. Sawickiego	445
57. " J. G. Toczyńskiego	447
58. " Stan. Berezy	449
59. " A. Dyżewskiego	451
60. " Jana Gadomskiego	453
61. " D-ra W. Męczkowskiego	458
62. " S. H. Pytlińskiego	461
63. " Edw. Strumpfa	462
64. " Józ. Kucia	464
65. " J. Egiersdorffa	466
66. " Wł. Białobrzzeskiego	467
67. " Z. J. Kowalskiego	469
68. " Rob. i Miecz. Rozpędzińskich	471
69. " Ant. Ponikowskiego	475
70. " Ant. Żychlińskiego	478
71. " Ks. Biskupa A. Szelażka	480
72. " Ad. Chądzyńskiego	483
73. " Prof. Tom. Siemiradzkiego	486

TREŚĆ KSIĘGI PAMIĄTKOWEJ SIEDŁCZAN

CZĘŚĆ I.

*Pamiętnik pierwszego zjazdu wychowawców Siedleckich szkół średnich
dnia 30 maja 1920 r.*

	Str.
Inauguracyjne przemówienie przy otwarciu zjazdu D-ra St. Wąsowskiego	9
Przemówienie Anny Kuć-Staniszewskiej w Gim. Żeńskim	12
Lista obecnych na I-ym zjeździe	15
Sprawozdanie	17

CZĘŚĆ II.

*Pamiętnik drugiego zjazdu wychowawców szkół Siedleckich 30 i 31. V.
1925 r.*

Odezwa Zarządu i Komitetu budowy pomnika powstańcom 1863 r.	25
Przemówienie przewodniczącego Komitetu D-ra St. Wąsowskiego	28
Przemówienie Przew. Koła Siedlczan Jana Walewskiego	32
Dzieje Gimnazjum Siedleckiego, Referat Jana Frankowskiego	35
O Szkole Podlaskiej. Referat Ign. Wojewódzkiego	48
Przemówienie Prof. D-ra Bronisława Sawickiego	54
Przemówienie Prof. Antoniego Ponikowskiego	55
Sprawozdania	59
Życzenia i pozdrowienia nadesłane	67

CZĘŚĆ III.

Wspomnienia b. wychowawców Gimn. Siedleckiego.

Józef Rabek. Ruszczenie Gim. Siedl. 1841—1875.	76
Wyjątki z pamiętnika ś. p. Tymoteusza Łuniewskiego. 1857—1866.	89
Stefan Kopeć. O księdzu prefekcie Krajewskim. 1864—1867.	97

	<i>Str.</i>
Leon Szeliski. Ze wspomnień szkolnych. 1863—1870.	100
Józef Jastrzębski. Garść wspomnień. 1862—1871.	114
Karol Dębiński. Gimn. Siedl. w latach 1870—1877.	116
Bronisław Sawicki. Wspomnienia z lat szkolnych. 1870—1878.	138
Władysław Modrzewski. Z lat 1876—78.	168
Wacław Raczyński. Zmierzch Wittego — świt Apuchtina 1875— 1884	176
Adam Wojnicz. Siedleczanom z 1874—1884 r.	187
Henryk Ciecierski. Wiersz do kolegów. 1883—1886.	193
Marcin Garbaczewski. Wspomnienia z Gim. rosyjskiego w Siedl- cach 1879—1890.	196
Aleksander Kuropatwiński. 1882—1890.	201
Franciszek Kuropatwiński. Ze wspomnień młodości. 1875—1893.	205
Profesor Tomasz Siemiradzki. Z moich wspomnień o Siedlcach. 1880 — 1881.	262
Józef Trzebiński. Wspomnienia z Gim. Siedl. 1880—1888.	272
Kazimierz Pruski. 1877—1888.	280
Aleksander Ołędzki. W szkołach Siedleckich w okresie fermentu powstaniowego. 1861—1870.	292
Dominik Kuć. Stancja p. Kryckiej. 1882—1888.	305
Adolf Strumpf. 1888—1894	310
Stanisław Wąsowski. Ze wspomnień szkolnych. 1888—1897.	313
Zygmunt Kobyliński. Moje wydalenie z G. S. w r. 1898.	324
Edward Chwalewik. Moje wspomnienia. 1883—1895.	327
Adam Kowalski. Nielegalne kółka samokształcenia (1888—1899).	342
Władysław Skup. Aresztowanie zjazdu tajn. kół uczn. w r. 1900.	369
Rajmund Zawadzki. Wystąpienie o wykład religji po polsku r. 1902	377
Tomasz Kożuchowski. Moje wspomnienia i przeżycia od r. 1895— 1903.	388
Juljan Borkowski. Wspomnienia. 1900—1905.	395
Jan Frankowski. Wystąpienie o spolszczenie gimnazjum w lutym 1905 r.	403
Stefan Mierzejewski. Zjazd w Urłach r. 1905.	415
Czesław Tabor. O likwidacji ruchu o szkołę polską w r. 1905—6.	419
Stanisław Damrosz. Po r. 1905 wśród młodzieży	421

CZEŚĆ IV.

Ci co odeszli.

Ludwik Ostrowski	429
Klemens Junosza-Szaniawski (1849—1898)	432

	<i>Str.</i>
Adam Szymański (1852—1916)	435
Tymoteusz Łuniewski (1847—1905)	442
Anastazy Tomasz Sawicki (1847—1908)	445
Juljan Grzegorz Toczyski (1850—1911)	447
Stanisław Bereza (1850—1911)	449
Andrzej Dyżewski (1856—1920)	451
Jan Gadomski (1859—1906)	453
Wacław Męczkowski (1867—1922)	458
Stanisław Henryk Pytliński (1865—1923)	461
Edward Strumpf (1873—1901)	462
Józef Kuć (1868—1912)	464
Jan Egiersdorff (1875—1913)	466
Władysław Białobrzęski (1870—1902)	467
Zdzisław Juljan Kowalski (1876—1902)	469
Robert i Mieczysław Rozpędzihowscy	471

CZĘŚĆ V.

W służbie Niepodległej Polski.

Antoni Ponikowski	475
Antoni Żychliński	478
Adolf Szelażek	480
Adam Chądzyński	483
Tomasz Siemiradzki	486
Pro domo nostra. Od Komitetu Redakcyjnego	491
Spis alfabetyczny nauczycieli i uczniów G. S.	494

248437

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

Digital-Center

Ul. Ostatnia 17

60-102 Poznań

www.digital-center.pl

biuro@digital-center.pl

tel./fax (0-61) 665 82 72

tel./fax (0-61) 665 82 82